

Civilutskottets betänkande 2020/21:CU9

Bostadspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om olika åtgärder för en bättre fungerande bostadsmarknad, konkurrens och bostadsbyggande, finansiering av bostadsbyggande, kommunernas bostadsförsörjningsansvar, allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, blandade boendeformer och minskad segregation, trångboddhet samt innovativt, miljövänligt och hållbart byggande.

I betänkandet finns 31 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och ett särskilt yttrande (C, L).

Behandlade förslag

Cirka 120 yrkanden från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Utskottets överväganden	10
Åtgärder på bostadsmarknaden	10
Konkurrens och bostadsbyggande	25
Finansiering av bostadsbyggande	28
Översyn av redovisningsregler	33
Kommunernas bostadsförsörjningsansvar	36
Kommunal bostadsförmedling	40
Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag	42
Blandade boendeformer och minskad segregation	47
Studentbostäder	50
Bostäder för äldre personer	54
Förtur till bostad för vissa grupper m.m.	58
Trångboddhet	60
BID-samverkan	62
Planering för ökad trygghet m.m.	64
Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande	67
Bättre krisberedskap	73
Reservationer	75
1. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (M)	75
2. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (SD)	76
3. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (C)	78
4. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (V)	79
5. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (KD)	81
6. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (L)	83
7. Konkurrens och bostadsbyggande, punkt 2 (M)	84
8. Konkurrens och bostadsbyggande, punkt 2 (SD)	85
9. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (SD)	86
10. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (C)	87
11. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (V)	88
12. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (KD)	89
13. Översyn av redovisningsregler, punkt 4 (V)	89
14. Översyn av redovisningsregler, punkt 4 (KD)	90
15. Kommunal bostadsförmedling, punkt 6 (V)	91
16. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 7 (V)	92
17. Blandade boendeformer och minskad segregation, punkt 8 (C, L)	93
18. Studentbostäder, punkt 9 (SD)	94
19. Studentbostäder, punkt 9 (C, L)	95
20. Bostäder för äldre personer, punkt 10 (C)	95
21. Förtur till bostad för vissa grupper m.m., punkt 11 (SD)	96
22. Förtur till bostad för vissa grupper m.m., punkt 11 (C)	97
23. Förtur till bostad för vissa grupper m.m., punkt 11 (L)	98
24. Trångboddhet, punkt 12 (C, L)	98
25. BID-samverkan, punkt 13 (SD)	99
26. Planering för ökad trygghet m.m., punkt 14 (SD)	100
27. Planering för ökad trygghet m.m., punkt 14 (C)	101
28. Planering för ökad trygghet m.m., punkt 14 (L)	102

29. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 15 (SD)	103
30. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 15 (C).....	104
31. Bättre krisberedskap, punkt 16 (C)	105
Särskilt yttrande	106
BID-samverkan, punkt 13 (C, L).....	106
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	107
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	107

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Åtgärder på bostadsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 12,
2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5
och 10,
2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C) yrkande
1,
2020/21:1060 av Lars Hjärmered (M) yrkande 4,
2020/21:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 39,
2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S),
2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S),
2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 36,
2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S),
2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S),
2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 2,
2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)
yrkande 6,
2020/21:2904 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)
yrkande 2,
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 6, 14 och 25,
2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkandena 1 och 31,
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1, 4, 5, 9 och 11,
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 33,
2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 24 och
2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 13.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (KD)

Reservation 6 (L)

2. Konkurrens och bostadsbyggande

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 35,
2020/21:3024 av Lars Püss m.fl. (M) och
2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 26.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

3. Finansiering av bostadsbyggande

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 4,
2020/21:477 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C),
2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 17,
2020/21:755 av Heléne Björklund (S),
2020/21:1635 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S),
2020/21:2000 av Linus Sköld m.fl. (S),
2020/21:2125 av Denis Begic (S),
2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 3,
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 22–24,
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 4 och 8 samt
2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 45.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (C)

Reservation 11 (V)

Reservation 12 (KD)

4. Översyn av redovisningsregler

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 11 och
2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46.

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (KD)

5. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2206 av Serkan Köse (S) yrkande 4,
2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 2,
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 3, 15 och 21 samt
2020/21:3057 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 3.

6. Kommunal bostadsförmedling

Riksdagen avslår motion

2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 10 och
11.

Reservation 15 (V)

7. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:294 av Lars Thomsson (C) och
2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och
4–7.

Reservation 16 (V)

8. Blandade boendeformer och minskad segregation

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2404 av Anna Johansson och Mattias Jonsson (båda S),

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 13,

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 18 och

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28.

Reservation 17 (C, L)

9. Studentbostäder

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:819 av Magnus Manhammar (S),

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 43 och 44,

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 13 och

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (C, L)

10. Bostäder för äldre personer

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:618 av Solveig Zander (C),

2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 1 och

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 14.

Reservation 20 (C)

11. Förtur till bostad för vissa grupper m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1581 av Magnus Manhammar (S),

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 9,

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17.

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (C)

Reservation 23 (L)

12. Trångboddhet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1003 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 3,

2020/21:2688 av Nina Lundström (L) yrkande 2,

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 19 och

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 29.

Reservation 24 (C, L)

13. BID-samverkan

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 3,
2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8,
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 17 och
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 30.

Reservation 25 (SD)

14. Planering för ökad trygghet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:658 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 4,
2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 14,
2020/21:2662 av Maria Nilsson (L),
2020/21:2685 av Maria Nilsson (L),
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 20,
2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 9 och
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 32.

Reservation 26 (SD)

Reservation 27 (C)

Reservation 28 (L)

15. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1576 av Monica Haider (S),
2020/21:1588 av Johan Andersson m.fl. (S),
2020/21:1591 av Patrik Engström m.fl. (S),
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 30,
2020/21:1812 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S),
2020/21:1837 av Isak From m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2654 av Helena Bouveng och Mats Green (båda M),
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 33 och 34,
2020/21:2940 av Per Schöldberg m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4,
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 29–31,
2020/21:3059 av Emma Hult och Mats Berglund (båda MP) och
2020/21:3464 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP)
yrkande 1.

Reservation 29 (SD)

Reservation 30 (C)

16. Bättre krisberedskap

Riksdagen avslår motion

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 22 och 23.

Reservation 31 (C)

Stockholm den 11 mars 2021

På civilutskottets vägnar

Larry Söder

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Larry Söder (KD), Johan Löfstrand (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Joakim Järrebring (S), Angelica Lundberg (SD), Emma Hult (MP), David Josefsson (M), Ola Möller (S), Jon Thorbjörnson (V) och Malin Danielsson (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 120 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21 i bostadspolitiska frågor. Motionsyrkandena handlar bl.a. om olika åtgärder för en bättre fungerande bostadsmarknad, konkurrens och bostadsbyggande, finansiering av bostadsbyggande, kommunernas bostadsförsörjningsansvar, allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, blandade boendeformer och minskad segregation, trångboddhet samt innovativt, miljövänligt och hållbart byggande.

Utskottets överväganden

Åtgärder på bostadsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder på bostadsmarknaden. Utskottet hänvisar bl.a. till vidtagna åtgärder, pågående utredningar och uppdrag inom det bostadspolitiska området.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (KD) och 6 (L).

Motionerna

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner med förslag om tillkännagivanden till regeringen om olika åtgärder på bostadsmarknaden. Motionsförslagen tar främst sikte på förbättrade förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande och gäller bl.a. behovet av en bred översyn av regelverket, inklusive regelförenklingar, behovet av en social bostadspolitik, främjande av en ny egnahemsrörelse och byggemenskaper, särskilda satsningar på hyresrätter, statliga hyresgarantier och främjande av en större arkitektonisk variation. Nedan följer en kortfattad redovisning av motionsförslagen, först i partiernas parti- och kommittémotioner och sedan i övriga motioner.

Moderaternas kommittémotion

I kommittémotion 2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska ta initiativ till en bred översyn av de nationella regelverken som berör bostadsbyggande i syfte att skapa snabbare beslutsprocesser, öka flexibiliteten och minska produktionskostnaderna. Motionärerna lyfter bl.a. fram Boverkets byggregler som måste bli enklare och möjliggöra små yteffektiva lägenheter. I yrkande 31 föreslås ett tillkännagivande om att staten bör kunna ställa krav på bostadsbyggande i kommuner som berörs av statliga infrastruktuursatsningar.

Sverigedemokraternas kommittémotioner

I kommittémotion 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 39 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en bostads- och infrastrukturberedning. Motionärerna anför att en samordning av dessa politikområden skapar bättre förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande.

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 36 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska ta initiativ till bostadspolitiska reformer och nybyggnation för att minska hemlöshet och utanförskap.

Centerpartiets kommittémotion

I kommittémotion 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör tillsätta en bostadssocial utredning (yrkande 1), om att regeringen bör göra en analys av vilka åtgärder och modeller för en modern social bostadspolitik som är lämpliga att införa i Sverige (yrkande 4) samt att regeringen bör utreda behovet av en ny social bostadssektor och hur en sådan i så fall ska utformas (yrkande 5). Motionärerna föreslår vidare i yrkande 9 ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att en ny egnahemsrörelse ska kunna växa sig stark. Motionärerna anför att det krävs en rad olika förutsättningar och villkor för att detta ska bli verklighet, bl.a. måste människor ha en möjlighet att spara och få tillgång till kapital, tillgången till mark måste säkerställas och kommunerna måste göra enhetliga tolkningar av byggkraven. I yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att främja bildandet av byggemskaper. Motionärerna menar att främjandet av byggemskaper kräver långsiktiga och stabila förutsättningar.

Vänsterpartiets kommittémotioner

I kommittémotion 2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör ta fram en nationell strategi för att säkerställa allas rätt till en bostad till en överkomlig kostnad (yrkande 2) och att regeringen bör återkomma med en åtgärdsplan och tidsplan för en mer jämlik balans mellan hyresrätt och bostadsrätt (yrkande 3). Vidare föreslår motionärerna att regeringen bör utreda hur ett statligt byggbolag med uppgift att bygga lägenheter, främst hyresrätter som alla har råd att efterfråga, kan utformas (yrkande 5). Motionärerna anför att ett statligt byggbolag skulle ge en bättre politisk styrning och säkra långsiktigheten i samhällsbyggandet. Vidare föreslås ett tillkännagivande om att regeringen årligen bör lämna en skrivelse till riksdagen där regeringens nationella bostadsförsörjningsplan fastslås samt vid obalans mellan utbud och efterfrågan presentera en handlingsplan (yrkande 10).

Samma motionärer föreslår i kommittémotion 2020/21:390 ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med lagförslag som innebär att hyresvärdar, såväl privata som allmännyttiga, inte ska kunna ställa orimligt höga inkomstkrav som exkluderar stora grupper av människor vid uthyrning av bostäder (yrkande 12).

Kristdemokraternas kommittémotion

I kommittémotion 2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge länsstyrelserna i uppdrag att peka ut områden där helt nya stadsdelar kan byggas. Motionärerna anför att framväxten av nya trädgårdstäder på platser där det finns fungerande infrastruktur förutsätter att staten är en aktiv part.

Liberalernas partimotion och kommittémotion

I kommittémotion 2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att Boverket bör få i uppdrag att se över regelverket för s.k. kategoribostäder för att dessa ska bli enklare, mer flexibla och mer tillåtande. Motionärerna anför att många kommuner är i stort behov av kategoribostäder såsom särskilda boenden och studentbostäder, men har svårt att bygga eftersom Boverkets regler och krav är svårtolkade och rigida.

I partimotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att kommuner bör kunna ge sina bostadsbolag befogenhet att bli byggaktörer i projekt som avser byggande av nya bostadsrättsfastigheter eller ägarlägenheter i utsatta områden.

Miljöpartiets kommittémotion

I kommittémotion 2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att statliga hyresgarantier bör införas. Motionärerna anför att kommunerna i dag har möjlighet att ställa hyresgarantier, men sällan utnyttjar det. Därför behövs en statlig hyresgaranti som innebär att enskilda inte behöver vara beroende av att kommunerna erbjuder en sådan. I yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att se till att fler har råd att efterfråga de bostäder som byggs. Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att främja en större arkitektonisk variation, bl.a. genom en statlig innovationsfond för nyskapande arkitektur (yrkande 25).

Övriga motioner

I motion 2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska se över byggnormer och lagstiftning för att ge den enskilda individen ett ökat inflytande att förbättra sin boendesituation genom en egen arbetsinsats. Därigenom främjas en egnahemsrörelse av självbyggare.

I motion 2020/21:1060 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur rörligheten på bostadsmarknaden kan öka.

I motion 2020/21:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en parlamentarisk utredning med uppdrag att göra en bred och förutsättningslös översyn av regler, lagar och skatter inom bostadspolitiken.

I motion 2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S) föreslås ett tillkännagivande om en bättre dialog och kommunal delaktighet när gäller statens markintressen för att öka nybyggnation.

I motion 2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att öka byggandet och därigenom även öka sysselsättningen.

I motion 2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en nationell planering och styrning av bostadsförsörjningen.

I motion 2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga ytterligare åtgärder för att öka bostadsproduktionen och uppnå en socialt och miljömässigt hållbar bostadspolitik.

I motion 2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör beakta behovet av fler bostäder för att Stockholmsregionen ska kunna växa.

I motion 2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur en modern egnahemsrörelse kan utformas bl.a. genom att det införs en säljoption (yrkande 6). Samma motionärer föreslår i motion 2020/21:2904 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda nya former för småhusbyggande (yrkande 2).

Bostadsbyggandet i siffror

Två gånger per år analyserar Boverket utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden och tar fram en prognos för bostadsbyggandet. Analysen och prognosen bygger på uppgifter från olika källor, bl.a. Statistiska centralbyrån (SCB), tillsammans med uppgifter ur den egna myndighetens statistik. Den 17 december 2020 publicerade Boverket sin senaste analys av utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden med byggprognos (Boverkets indikatorer).

Enligt analysen färdigställdes 58 800 bostäder under 2019 inräknat nettotillskott genom ombyggnad. Boverkets prognos var att det skulle färdigställas ca 54 000 bostäder 2020 och ca 53 000 bostäder 2021. Under 2019 påbörjades 51 600 bostäder och enligt Boverkets prognos skulle 54 000 bostäder påbörjas 2020 och 52 500 påbörjas 2021.

Bostadsbyggandet ökade med 8 procent från årsskiftet till tredje kvartalet 2020. Under 2020 ökade antalet påbörjade hyresrätter i flerbostadshus med drygt 20 procent medan antalet påbörjade bostadsrätter i flerbostadshus och bostäder i småhus ligger på samma nivå som 2019. Under 2020 påbörjades byggandet av 41 000 lägenheter i flerbostadshus varav 13 500 är bostadsrätter, 27 000 hyresrätter och 500 äganderätter. Totalt påbörjades byggandet av 10 500 småhus.

Några av de övergripande iakttagelser som Boverket gör i rapporten är att antalet påbörjade bostäder ökade under 2020, främst i större kommuner utanför storstadsregionerna. Investeringsstödet för hyresrätter och studentbostäder har till stor del gått till kommuner utanför storstadsregionerna. I åtta av de tio regionerna med störst behov byggs bostäder i en takt som svarar mot den förväntade befolkningsökningen. Det finns dock ett stort underskott att ta igen, och Boverket bedömer att det behöver byggas mellan 59 000 och 66 000

bostäder årligen under åren 2020–2029 för att svara mot den förväntade befolkningstillväxten och bygga ifatt det ackumulerade underskottet.

Budgetpropositionen 2021

I budgetpropositionen för 2021 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:CU1, rskr. 2020/21:99) anför regeringen följande när det gäller regeringens inriktning på bostadspolitiken:

Sverige ska ha en långsiktig och hållbar bostadspolitik för alla. En väl fungerande bostadsmarknad i hela landet är en viktig förutsättning för en konkurrenskraftig ekonomi med tillväxt och ett ökat välbefinnande. Enligt Boverkets byggbehovsanalyser är behovet av fler bostäder stort. Sverige har under lång tid haft en ökande befolkning, vilket medför behov av ett långsiktigt bostadsbyggande och ett bättre utnyttjande av det befintliga beståndet.

Ett ökat bostadsbyggande innebär möjligheter att minska bostadsbristen och samtidigt ställa om till mer levande, inkluderande, omsorgsfullt gestaltade, miljö- och klimatsmarta samhällen, som både bidrar till klimatomställningen och är anpassade till klimatförändringarna. Det handlar om att bygga fler bostäder som människor har råd att bo i och samtidigt skapa förutsättningar för attraktiva, gröna och trygga livsmiljöer. Förutsättningarna för detta ser olika ut i olika delar av landet, och en hållbar bostadspolitik måste utformas för att möta olika utmaningar i såväl storstäderna, mindre städer och lands- och glesbygd. De bostäder som planeras och byggs ska vara av god arkitektonisk kvalitet och bidra till att uppnå nationella miljömål och globala hållbarhetsmål. För befintliga byggnader krävs ett mer effektivt utnyttjande av beståndet samt att kvaliteten och befintliga värden värnas.

Ett fortsatt högt bostadsbyggande är en prioriterad fråga för regeringen. Regeringen samlade därför branschaktörer till ett byggsamtal i början av 2020 med fokus på framtidens bostadsbyggande. Tre centrala utmaningar diskuterades under bygg-samtalen: inträde för fler på bostadsmarknaden, den långsiktiga kompetensförsörjningen och hur byggsektorn kan bidra till att nå klimatmålen. Det behövs en blandning av hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter och villor. Fler bostäder behövs för att underlätta för ungdomar att få sin första bostad, för att människor ska kunna flytta dit jobben finns och för att bryta den växande boendesegregationen. Fler bostäder behövs också för att kunna motverka hemlöshet, stärka flyttkedjor, bidra till lokal och regional utveckling i hela landet samt för att tillgodose behoven av anpassade bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning. En socialt hållbar bostadsförsörjning underlättar situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor, bl.a. strukturellt hemlösa, och förbättrar förutsättningarna för jämlika uppväxt- och levnadsvillkor. [...]

Investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande har reformerats och gjorts effektivare, och en andel av stödet har vikts till sociala kontrakt eller unga. Behovet av fler bostäder är stort, särskilt i storstadsområden. Detta gäller inte minst bostäder som fler hushåll kan efterfråga. Investeringsstödet möjliggör även bostadsbyggande där det på grund av bristande lönsamhet annars inte hade varit möjligt att bygga. Byggbranschen är mycket konjunkturkänslig, och om efterfrågan på bostäder minskar till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 riskerar det att förstärka konjunkturedgången. För att minska risken för fallande

bostadsinvesteringar och minskad sysselsättning inom byggbranschen avser regeringen att förstärka investeringsstödet så att det i ökad utsträckning bidrar till att planerade projekt kan fullföljas [...].

Anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande uppgår för 2021 till 3 150 000 000 kronor. Regeringens förslag i budgetpropositionen innebär att stödet förstärks ytterligare de kommande åren. För 2022 beräknas ett anslag på 4 050 000 000 kronor och för 2023 ett anslag på 4 900 000 000 kronor.

Pågående utredningar

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning

Regeringen gav den 7 maj 2020 en särskild utredare i uppdrag att utreda dels den uppgiftsfördelning mellan staten och kommunerna som funnits inom bostadspolitiken sedan 1940-talet, dels vissa bostadspolitiska verktyg, och vid behov lämna förslag som ökar deras effektivitet (dir. 2020:53). Syftet med utredningen är att skapa förutsättningar för en socialt hållbar bostadsförsörjning som underlättar situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor, bl.a. strukturellt hemlösa. Samtidigt ska boendesegregation motverkas och förutsättningarna för jämlika uppväxt- och levnadsvillkor förbättras. I kommittédirektiven understryks att det är angeläget att det finns en tydlig uppgiftsfördelning inom det allmänna och att de bostadspolitiska verktygen är effektiva och ändamålsenliga. Utredaren ska bl.a.

- analysera och vid behov föreslå hur uppgiftsfördelningen inom det allmänna (staten, kommuner, regioner) kan tydliggöras för att säkra att ändamålsenliga åtgärder vidtas
- analysera systemet med hyresgarantier och bedöma om det är ett ändamålsenligt och effektivt stöd för enskilda hushåll som söker bostad och vid behov föreslå en mer kostnadseffektiv utformning
- analysera hur mark som det allmänna äger, och som är lämplig för bostadsbyggande, kan användas som verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning och vid behov föreslå hur verktyget kan utvecklas
- analysera hur den kommunala befogenheten att lämna ekonomiskt stöd till enskilda hushåll i syfte att minska deras kostnader för att skaffa eller inneha en permanentbostad används och vid behov föreslå förändringar.

Uppdraget ska redovisas senast den 8 november 2021.

Bygglövsutredningen

Regeringen beslutade den 23 januari 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en systematisk översyn av regelverket för bl.a. bygglövs (dir. 2020:4). Enligt kommittédirektiven har effektiviteten i lovregelverket stor betydelse för bl.a. kommuner, byggherrar och även enskilda samt för plan- och

byggprocessen som helhet. Syftet med utredningen är att skapa ett enklare, effektivare och mer ändamålsenligt regelverk som samtidigt säkerställer angelägna allmänna och enskilda intressen och ett långsiktigt hållbart byggande av bl.a. bostäder.

Utredaren ska bl.a.

- föreslå när lovplikt respektive anmälningsplikt bör inträda för olika typer av åtgärder
- föreslå vilka förutsättningar som bör vara uppfyllda för att lov ska ges, och
- lämna de förslag till ändringar och följdändringar i plan- och byggregelverket och i annan reglering som bedöms motiverade utifrån utredarens analys och ställningstaganden.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2021.

Utredningen om samordning för bostadsbyggande

Regeringen beslutade den 13 december 2017 att tillsätta en särskild utredare som fick i uppgift att underlätta samordningen mellan berörda parter i samhällsbyggnadsprocessen i kommuner med särskilt komplexa planeringsförutsättningar. Uppdraget syftar till att underlätta planeringsprocesser för att få till stånd ett ökat och hållbart bostadsbyggande. Utredningen redovisade för- och nackdelar med att införa en möjlighet till krav på transportplaner i detaljplanering för nyetablering av bostäder i delbetänkandet Bebyggelse- och transportplanering för hållbar stadsutveckling (SOU 2019:17). I betänkandet dras slutsatsen att fördelarna med ett sådant krav eller andra former för säkerställande av måluppfyllelsen överväger nackdelarna. Utredningen gjorde vidare bedömningen att det finns starka skäl att föra frågan vidare om nya och bättre verktyg för en integrerad bebyggelse- och transportplanering. Regeringen har därför i ett tilläggsdirektiv gett utredaren i uppdrag att se över delar av plan- och bygglagen för att genom ändringar i regelverket stärka förutsättningarna för transporteffektivitet och tillgänglighet genom hållbara transporter samt utveckla möjligheterna att främja långsiktigt hållbara stadsmiljöer. I kommittédirektiven anförs att syftet med uppdraget är att skapa förutsättningar för en samhällsplanering som främjar hållbara livsmiljöer med minskad miljö- och klimatpåverkan. I uppdraget ingår att lämna nödvändiga författningsförslag (dir. 2020:15).

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2021 (dir. 2020:121).

Avslutade utredningar under beredning

Jämlikhetskommissionen

Jämlikhetskommissionen lämnade i augusti 2020 sitt betänkande En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46). Jämlikhetskommissionen har haft i uppdrag att föreslå åtgärder som kan utjämna skillnader i uppväxtförhållanden, utbildning och arbetsvillkor. I betänkandet lämnar kommissionen förslag på

en rad olika politikområden, däribland bostadspolitiken. Enligt kommissionen är bostäder och närmiljö viktiga för att skapa jämlika uppväxtvillkor. I betänkandet anfördes att det råder brist på billiga hyreslägenheter i flertalet av landets kommuner, framför allt i storstadsområden, vilket påverkar både arbetsmarknaden och möjligheterna till högre utbildning negativt. Kommissionen anför i huvudsak följande när det gäller bostäder och grannskap:

- Kommunala bostadsbolag och privata aktörer har under rådande villkor inte ett tillräckligt incitament att bygga nya bostäder. Staten måste ta ett större finansiellt och eventuellt också verksamhetsmässigt ansvar. Nivån på investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande bör successivt höjas. Inriktningen bör vara att en större del av stödet ska gå till storstadsområdena. Stödet bör kontinuerligt utvärderas.
- Ett statligt topplån för byggande på svagare bostadsmarknader bör införas.
- Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning bör i ett tilläggsdirektiv få i uppdrag att utreda formerna för ett statligt ägt fastighetsbolag som kan ta ansvar för nyproduktion i situationer där varken kommunala bolag eller privata fastighetsägare visar tillräckligt intresse.
- En statlig hyresgaranti bör införas för att underlätta för yngre personer och hushåll med lägre men stabila inkomster att få tillgång till bostad.
- Boverket och Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att tillsammans med intresserade kommuner utvärdera modeller för hemlösa barnfamiljer.

Betänkandet har remitterats och remisstiden går ut den 12 april 2021.

Kommittén för modernare byggregler

Regeringen beslutade i februari 2017 kommittédirektiven Genomgripande översyn av Boverkets byggregler m.m. (dir 2017:22). Det övergripande syftet med utredningsuppdraget är att modernisera regelverket och därmed gynna ökad konkurrens och ökat bostadsbyggande utan att äventyra hälsa, säkerhet, gestaltungs-kvalitet, en god livsmiljö och ett långsiktigt hållbart byggande. Kommittén lämnade i december 2018 sitt första delbetänkande Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan (SOU 2017:106). I juni 2018 lämnades delbetänkandet Resurseffektiv användning av byggmaterial (SOU 2018:51). I december 2019 lämnade kommittén slutbetänkandet Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat (SOU 2019:68). I korthet föreslår kommittén åtgärder som sammantaget ger förutsättningar för en mer ändamålsenlig byggprocess, ökad variation i bostadsutbudet, ökad konkurrens och ett långsiktigt hållbart byggande. Förslagen innebär principer för en omfattande reformering av Boverkets byggregler, en ny myndighet för förhandsavgöranden om krav på byggnadsverk samt förtydliganden och förenklingar i kontrollprocessen. Kommittén ger också konkreta förslag på nya föreskrifter för bostäders lämplighet för avsett ändamål.

Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Byggrättsutredningen

Regeringen beslutade i juni 2017 kommittédirektiven Kommunernas möjligheter att säkerställa att befintliga byggrätter tas i anspråk (dir. 2017:74). Utredningen som antog namnet Byggrättsutredningen lämnade i augusti 2018 sitt betänkande Ett snabbare bostadsbyggande (SOU 2018:67). Utredningens uppdrag var att kartlägga och analysera de verktyg kommuner har för att säkerställa att de byggrätter som skapats i detaljplaner tas i anspråk utan dröjsmål och vid behov förstärka verktygen. I utredningens betänkande finns en analys av kommunernas verktyg och en beskrivning av hur kommunerna arbetar med frågorna. Utredningen lämnar även förslag till ett antal ändringar i plan- och bygglagen, bl.a. kortare genomförandetid för detaljplaner och en uppföljning av detaljplaner. Utredningen föreslår vidare ett återinförande av de s.k. exploatörsbestämmelserna som ska göra det möjligt för kommunen att utan ersättning lösa in mark som behövs för t.ex. allmän plats eller skola.

Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Översiktsplaneutredningen – Kommunal reglering av upplåtelseformen

Regeringen beslutade i januari 2017 kommittédirektiven En utvecklad översiktsplanering (dir. 2017:6). Utredningen fick i uppdrag att bl.a. utreda behovet av och förutsättningarna för att ge kommunerna möjlighet att reglera upplåtelseformen, exempelvis genom en bestämmelse i en detaljplan. Utredningen som antog namnet Översiktsplaneutredningen lämnade i maj 2018 delbetänkandet En utvecklad översiktsplanering – Kommunal reglering av upplåtelseformen (SOU 2018:46). Utredningen föreslår bl.a. att kommunen ska få bestämma att vissa bostäder bara får upplåtas med hyresrätt. Det bör emellertid bara gälla för mark eller annat utrymme som ägs av kommunen eller ett aktiebolag som kommunen eller flera kommuner gemensamt har det bestämmande inflytandet över. Marken eller utrymmet måste också ligga inom den egna kommungränsen. Ett sådant beslut gäller sedan även om marken eller utrymmet överläts till någon annan. Förslaget innebär att kommunen ges större möjligheter att säkerställa att det byggs hyresrätter i samband med att kommunal mark överläts. Dessutom innebär förslaget att kommunen får starkare möjligheter att förhindra senare ombildningar från hyresrätt till någon annan upplåtelseform. Kommunen får därmed tillgång till ytterligare ett verktyg för att kunna genomföra sin planering enligt bostadsförsörjningslagen.

Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Regeringsuppdrag till Boverket

Uppdrag att se över bygg- och konstruktionsregler

Boverket fick i juni 2019 i uppdrag att se över myndighetens byggregler (BBR) och konstruktionsregler (EKS). Uppdraget syftade till att skapa ett förenklat och konsekvent regelverk (Fi2019/02343/BB). Det hade en nära

koppling till Kommittén för modernare byggreglers uppdrag, och Boverket hade en nära dialog med kommittén. Boverket redovisade uppdraget i december 2020 i rapporten *Möjligheternas byggregler – Ny modell för Boverkets bygg- och konstruktionsregler (2020:31)*. I rapporten presenteras en ny regelmodell och vilka vägval och avvägningar som gjorts i framtagandet av modellen. En konsekvensbeskrivning ingår också i rapporten, som avslutas med resonemang om vägen framåt. Den nya regelmodellen innebär i korthet att bygg- och konstruktionsreglerna ska bestå av färre regler och utformas som funktionskrav. Reglerna ska varken innehålla allmänna råd, hänvisningar till standarder eller hänvisningar till andra myndigheters och organisationers föreskrifter och riktlinjer. Arbetet med att ta fram och bereda nya föreskrifter pågår.

Uppdrag att utreda förutsättningarna för omvandling av lokaler till bostäder

Boverket hade i uppdrag att se över om det finns hinder, och i så fall vilka, mot att omvandla lokaler till bostäder som erbjuder goda boendemiljöer (Fi2020/04391). Uppdraget redovisades den 26 februari 2021 i rapporten *Förutsättningar för omvandling av lokaler till bostäder (2021:3)*. Boverket ser inga generella hinder i plan-, lov-, och byggprocesserna för den här typen av omvandling och anför att de hinder som uppstår vid omvandling av lokaler till bostäder kan oftast kopplas till samhällets krav på goda bostäder och goda boendemiljöer. Vidare anförts att vid mindre omvandlingsprojekt kan de kostnader och den tidsåtgång som en eventuell planprocess innebär medföra att det aktuella projektet inte bedöms som lönsamt. Boverket konstaterar också att det i skattelagstiftningen finns regler som kan fördyra omvandling till bostäder. Det är fråga om momsregler och minskade möjligheter att göra direktavdrag för byggkostnader som är mer begränsade vid omvandling till bostäder än vid fortsatt användning som lokal.

Uppdrag att analysera risker för diskriminering och hinder för etablering på bostadsmarknaden

Boverket har fått i uppdrag att analysera och bedöma om det vid förmedling av bostäder förekommer missgynnande som skulle kunna utgöra diskriminering vid förmedling av bostäder (A2020/01472/MRB). Boverket ska också analysera och bedöma i vilken utsträckning dessa missgynnanden utgör hinder för etablering på bostads- och arbetsmarknaden. I uppdraget ingår bl.a. att

- analysera hur hyresbostäder med och utan besittningsskydd förmedlas och vilka krav hyresvärdar ställer på presumtiva hyresgäster samt hur förmedlingsplattformar hanterar kravprofiler – i detta ingår att analysera i vilken mån förmedlingen påverkar fördelningen av hushåll mellan den ordinarie och den sekundära bostadsmarknaden

- analysera kopplingen mellan etablering på bostadsmarknaden och etablering på arbetsmarknaden
- undersöka om vägledningen om tillträdeskrav vid uthyrning av bostäder som Sveriges Allmännyttta och Fastighetsägarna tagit fram, lett till lägre krav på hyresgäster samt hur utfallet för de fastighetsägare som sänkt kraven ser ut.
- belysa situationen för barn som är bostadslösa.

Boverket ska samråda med bl.a. Diskrimineringsombudsmannen, Delegationen mot segregation och Barnombudsmannen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2021.

Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Enligt 2 kap. 6 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter har kommuner en möjlighet att under vissa omständigheter ställa säkerhet för ett avtal om hyra av bostadslägenhet. Syftet med den kommunala hyresgarantin är att hjälpa personer som har ekonomisk förmåga att klara kostnaderna för ett eget boende men som trots detta har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden och få en hyreslägenhet med besittningsrätt. Den bostadssökande kan till exempel ha en projektanställning i stället för en tillsvidareanställning men ändå ha en löpande inkomst och ekonomi att klara en hyra. Andra exempel där en kommunal hyresgaranti kan vara en hjälp till ett eget boende är om den bostadssökande har en betalningsanmärkning och därför har svårt att få ett eget förstahandskontrakt. Vissa kommuner har även ställt ut hyresgarantier för nyanlända med statlig etableringsersättning.

Kommuner som väljer att ställa ut den här typen av kommunala hyresgarantier har möjlighet att få ett statligt bidrag på 5 000 kronor per garanti. Det statliga bidraget regleras i förordningen (2007:623) om statligt bidrag för kommunala hyresgarantier och administreras av Boverket. Under 2019 beviljade Boverket bidrag för 226 garantier till 19 kommuner. Detta medförde utbetalningar på drygt 1,1 miljoner kronor. Det innebar en liten ökning jämfört med 2018, då det beviljade beloppet uppgick till knappt 0,8 miljoner kronor, vilket motsvarade 158 hyresgarantier till 16 kommuner.

Hyresvärdars krav på blivande hyresgäster

I regleringsbrevet för 2017 fick Boverket i uppdrag av regeringen att kartlägga de krav och villkor som fastighetsägare ställer på blivande hyresgäster, exempelvis inkomstkrav, inför att ett hyreskontrakt ska tecknas. Uppdraget redovisades i november 2017 i rapporten Hyresvärdars krav på blivande hyresgäster (2017:30). Boverkets kartläggning visar att ungefär vart femte bostadsbolag tillämpar ett inkomstkrav om tre gånger årshyran. Vilken typ av inkomst som godtas varierar, och bl.a. försörjningsstöd, bostadsbidrag, barnbidrag, underhållsstöd och etableringsersättning hör till de inkomster som

inte alltid godtas av bostadsbolagen. Överlag är dock trenden att kraven sjunker, i synnerhet inkomstkraven.

Regeringen har därefter initierat ett samarbete mellan Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (Sabo) och Fastighetsägarna Sverige. De båda aktörerna har arbetat fram en vägledning till fastighetsägare om lämpliga tillträdeskrav vid uthyrning av bostäder. Syftet med arbetet är att skapa ett konkret verktyg för hyresvärdarna som kan öppna upp hyresmarknaden för fler. Som redovisas ovan har Boverket fått i uppdrag att analysera risker för diskriminering och hinder för etablering på bostads- och arbetsmarknaden. I uppdraget ingår att analysera om vägledningen har lett till lägre krav på hyresgästerna.

Byggemenskaper

Den 1 januari 2020 infördes en möjlighet för byggemenskaper som bygger bostäder för sina medlemmar att söka statligt stöd. Stödet administreras av Boverket enligt förordningen (2019:676) om stöd till byggemenskaper. Startbidraget uppgår till högst 400 000 kronor. För att få ta del av stödet måste byggemenskapan vara organiserad i en ekonomisk förening där minst sex medlemmar deltar med en insats om 10 000 kronor var och kommunen medger att marken får bebyggas med flerbostadshus. Vid utgången av juli 2020 hade fem startbidrag beviljats. Att främja byggemenskaper är enligt regeringen ett sätt att ta till vara lokala initiativ från civilsamhället för att få till stånd ett bostadsbyggande som annars inte blir av på marknadens initiativ (prop. 2020/21:1 utg.omr. 18 s. 23).

Boverket har tagit fram rapporten Byggemenskaper som en del av bostadsförsörjningen (2018:32) för att väcka intresse för byggemenskaper och sprida kunskap om vilka mervärden dessa gemenskaper kan ge ur ett kommunalt perspektiv. Det handlar om vilken roll denna form av bostadsprojekt kan ha i bostadsförsörjningen och stadsutvecklingen och hur man från kommunens sida kan agera för att underlätta för byggemenskaper. Rapporten vänder sig i första hand till kommunala tjänstemän och politiker med ansvar för bostadsförsörjning och stadsutveckling, inklusive fysisk planering och markanvisning. Materialet kan också fungera som en introduktion till konceptet byggemenskaper för andra intresserade.

Arkitektur och gestaltad livsmiljö

Riksdagen godkände våren 2018 ett nytt nationellt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken och upphävde det tidigare gällande målet för området (bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:316). Syftet med propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110) var att ta ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön. Propositionen innehöll också en samlad nationell arkitekturpolicy. I propositionen konstaterade regeringen att det behövs ett närmare och mer kontinuerligt samarbete mellan berörda

myndigheter för att täcka in den helhet som utgör den gestaltade livsmiljön. Boverket fick en samordnande roll i detta arbete.

Boverket har i uppdrag att, i samråd med bl.a. Riksantikvarieämbetet, Statens centrum för arkitektur och design och Statens konstråd, förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö (N2018/02273/SPN). Uppdraget syftar till att uppnå målet om långsiktigt hållbara byggnadsverk i en tid då det behövs en stor mängd nya bostäder samtidigt som det råder stor brist på arkitektkompetens i kommuner och på länsstyrelser. Inom ramen för uppdraget har Boverket inrättat en tjänst som riksarkitekt med ansvar för myndighetens interna, externa, nationella och internationella arbete med arkitektur och offentlig gestaltning. Boverket har under 2020 tagit fram en vägledning till kommuner för framtagande av arkitekturprogram eller motsvarande strategidokument för den gestaltade livsmiljön.

Tidigare behandling

Våren 2019 behandlade utskottet motioner med förslag som i stort överensstämmer med flera av de motionsförslag som nu är aktuella (bet. 2018/19:CU11). Utskottet avstyrkte samtliga motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. pågående utredningar och uppdrag. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Motionerna om åtgärder på bostadsmarknaden tar i huvudsak sikte på olika åtgärder för att förbättra förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande. Enligt statistik från Boverket fortsätter bostadsbyggandet att ligga på en hög nivå och har inte nämnvärt påverkats av den pågående pandemin. Under 2019 färdigställdes 58 800 bostäder inräknat nettotillskott genom ombyggnad. Under 2020 påbörjades byggandet av 41 000 lägenheter i flerbostadshus varav 27 000 är hyresrätter, 13 500 är bostadsrätter och 500 äganderätter. Det innebär en ökning med 20 procent av antalet påbörjade hyresrätter medan antalet påbörjade bostadsrätter i flerbostadshus och bostäder i småhus ligger på samma nivå som 2019. Utskottet noterar att antalet påbörjade bostäder ökar främst hos större kommuner utanför storstadsregionerna. I åtta av de tio regionerna med störst behov byggs bostäder i en takt som svarar mot den förväntade befolkningsökningen. Enligt Boverket finns det dock fortfarande ett stort underskott och det behöver byggas mellan 59 000 och 66 000 bostäder årligen under åren 2020–2029 för att svara mot den förväntade befolkningsstillväxten och bygga ifatt det ackumulerade underskottet.

Utskottet anser att det är positivt att den höga byggtakten fortsätter och att fler regioner har ett bostadsbyggande som svarar mot den förväntade befolkningsökningen. Samtidigt finns det fortfarande ett stort underskott av bostäder, särskilt i storstadsområdena. Det krävs därför fortsatta satsningar

inom det bostadspolitiska området i form av såväl större reformer som riktade insatser.

Bostadspolitiken måste vara långsiktig och hålla över tid och i olika konjunkurlägen. En hållbar bostadspolitik måste också kunna hantera olika utmaningar såväl i storstäderna och mindre städer som på landsbygden och i glesbygd. Eftersom det tar tid att bygga är det av avgörande betydelse för byggföretag, kommuner och även enskilda att bostadspolitiken är förutsägbar och långsiktig. Utskottet välkomnar därför att regeringen tagit initiativ till att samla branschaktörer för samtal med fokus på framtidens byggande. Sådana samtal bidrar till en tydligare förankring av regeringens bostadspolitik hos byggbranschen, vilket sin tur kan bidra till att stärka långsiktigheten inom det bostadspolitiska området.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2021 anfört att ett fortsatt högt bostadsbyggande är en prioriterad fråga. Utskottet konstaterar att regeringen fortsätter sin bostadspolitiska satsning bl.a. genom att förstärka och reformera investeringsstödet för hyresrätter och bostäder för studenter samt genom större reformer av regelverket för samhällsbyggnadsprocessen och genom olika uppdrag till myndigheter, främst Boverket.

I flera av de motioner som behandlas i detta avsnitt efterlyses en social bostadspolitik. I andra motioner framhålls vikten av nationell styrning när det gäller bostadsförsörjningsansvaret och behovet av att se över systemet med hyresgarantier samt ökad tillgång till byggbar mark. Här vill utskottet till att börja med hänvisa till den utredning som regeringen har tillsatt och som har som övergripande syfte att skapa förutsättningar för en socialt hållbar bostadsförsörjning som underlättar situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor, bl.a. strukturellt hemlösa (dir 2020:53). Samtidigt ska boendesegregation motverkas och förutsättningarna för jämlika uppväxt och levnadsvillkor förbättras. Utredningen har ett brett uppdrag och ska även bl.a. analysera uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunerna när det gäller bostadspolitiken och ansvaret för bostadsförsörjningen. Utredningen ska vidare analysera systemet med hyresgarantier och hur mark som det allmänna äger och som är lämplig för bostadsbyggande bättre kan användas för en socialt hållbar bostadsförsörjning. En annan viktig satsning för ökat bostadsbyggande är, enligt utskottet, investeringsstödet för anordnande av hyresrätter och bostäder för studenter som dels förstärkts, dels reformerats på så sätt att en del av bostäderna ska gå till sociala kontrakt och unga. Boverket har i uppdrag att analysera risker för diskriminering och hinder för etablering på bostadsmarknaden. I uppdraget ingår bl.a. att analysera vilka krav som hyresvärdar ställer på presumtiva hyresgäster. Utskottet anser att dessa åtgärder sammantaget är ett steg i rätt riktning för att uppnå en socialt hållbar bostadsförsörjning.

Behovet av ytterligare regelförenklingar framhålls också i flera motioner. Utskottet konstaterar att det under en lång tid har pågått ett omfattande arbete för att genomföra regelförenklingar av det regelverk som avser planering och byggande. Regeringen har bl.a. nyligen tillsatt en utredning som har i uppdrag

att göra en systematisk översyn av regelverket för bl.a. bygglov. Syftet med utredningen är att skapa ett enklare, effektivare och mer ändamålsenligt regelverk som samtidigt säkerställer angelägna, allmänna och enskilda intressen och ett långsiktigt hållbart byggande av bostäder. Kommittén för modernare byggregler har i sitt slutbetänkande Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat (SOU 2019:68) föreslagit åtgärder som ska ge förutsättningar för en mer ändamålsenlig byggprocess, ökad variation i bostadsutbudet, ökad konkurrens och ett långsiktigt hållbart byggande. Boverket har tagit fram en ny regelmodell för en effektivare och enklare byggprocess som innebär att myndighetens bygg- och konstruktionsregler ska bestå av färre regler och utformas som funktionskrav. Reglerna ska på sikt varken innehålla allmänna råd, hänvisningar till standarder eller hänvisningar till andra myndigheters och organisationers föreskrifter och riktlinjer. Utskottet kan således konstatera att det pågår ett omfattande arbete med att förenkla och modernisera regelverket för att öka och effektivisera bostadsbyggandet.

För att säkerställa en integrerad bebyggelse och transportplanering har utredningen om samordning för bostadsbyggande fått i uppdrag att se över delar av plan- och bygglagen (2010:900) för att stärka förutsättningarna för transporteffektivitet och tillgänglighet genom hållbara transporter samt utveckla möjligheterna att främja långsiktigt hållbara stadsmiljöer. Utskottet konstaterar att även här pågår ett arbete som syftar till att säkerställa att infrastrukturfrågorna beaktas i planeringen av bostadsbyggandet.

Inom Regeringskansliet bereds alltjämt betänkandet Ett snabbare bostadsbyggande (SOU 2018:67). I betänkandet lämnas bl.a. förslag på kortare genomförandetid för detaljplaner och en uppföljning av detaljplaner. Även betänkandet En utvecklad översiktsplanering – Kommunal reglering av upplåtelseformen (SOU 2018:46) bereds inom Regeringskansliet. Utredningen har föreslagit ett större utrymme för kommuner att bestämma att vissa bostäder bara får upplåtas med hyresrätt. Utskottet anser att dessa åtgärder tillsammans med regeringens satsning på investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande kan bidra till att fler hyresrätter planläggs och byggs.

Det finns också motionsförslag som avser bättre förutsättningar för en ny egnahemsrörelse och främjande av byggemskaper. Enligt utskottet torde de ovan nämnda åtgärderna som nu vidtas för att förenkla bygglovsregler och skapa en ändamålsenlig byggprocess även ge bättre förutsättningar för enskilda som vill bygga egnahem. När det gäller främjande av byggemskaper vill utskottet peka på det ekonomiska stöd som finns att söka för byggemskaper sedan den 1 januari 2020 och att det inom Boverket pågår ett arbete med att väcka intresse för och sprida kunskap om byggemskaper.

Boverket har utrett förutsättningarna för att omvandla lokaler till bostäder. Utskottet välkomnar detta och anser att det befintliga fastighetsbeståndet av bl.a. hållbarhetsskäl bör utnyttjas bättre.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det pågår ett omfattande arbete inom det bostadspolitiska området. Detta arbete har till stor del samma inriktning som efterfrågas i flera av de nu aktuella motionsförslagen. Utskottet anser därför att det inte finns skäl för riksdagen att ta ett initiativ med anledning av motionsförslagen. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt.

Konkurrens och bostadsbyggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder för att förbättra konkurrensen i bostadsbyggandet. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 7 (M) och 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 35 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för ökad konkurrens på byggmarknaden.

I kommittémotion 2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 26 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska göra en översyn av regelverken i syfte att öka flexibiliteten vad gäller materialval för att därmed öka konkurrensen i byggmaterialindustrin och sänka produktionskostnaderna.

I motion 2020/21:3024 av Lars Püss m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda olika åtgärder som kan bidra till att sänka de svenska byggnadskostnaderna.

Bakgrund

I december 2015 lämnade Byggkonkurrensutredningen sitt slutbetänkande Plats för fler som bygger mer (SOU 2015:105). Utredningen identifierade olika sätt att förbättra konkurrensen, men lämnade inte några lagförslag. På uppdrag av regeringen har Konkurrensverket följt upp utvecklingen i rapporten Bättre konkurrens i bostadsbyggandet – En uppföljning av utvecklingen 2015–2018 samt en kartläggning av fortsatt utredningsbehov (rapport 2018:7).

Både Byggkonkurrensutredningen och Konkurrensverket har konstaterat att det förekommer få utländska byggföretag i Sverige och därmed nästan inga utländska anbud vid allmännyttans offentliga upphandlingar. Vidare har både Byggkonkurrensutredningen och Konkurrensverket framhållit att dagens plan- och byggprocesser negativt påverkar förutsättningarna för en effektiv konkurrens i byggsektorn. Enligt Byggkonkurrensutredningen beror de höga kostnaderna och den låga produktivitet utvecklingen inom bostadsbyggandet

på att den svenska bostadsmarknaden är fragmenterad på så sätt att förutsättningarna för byggande påtagligt kan skilja sig åt mellan kommuner. Detta försämrar förutsättningarna för ett mer industriellt byggande, dvs. standardisering och utnyttjandet av skalfördelar samt utveckling av långsiktiga och effektiva värdekedjor som kan sänka byggkostnaderna. Att kommuner agerar på olika sätt gentemot byggherrar och byggtreprenörer innebär att förutsättningarna för att bygga bostäder varierar över landet och att marknader blir lokalt avgränsade.

Enligt Konkurrensverket upplevs plan- och byggprocesserna som alltför utdragna och oförutsebara, vilket riskerar att negativt påverka förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande.

Pågående arbete

Uppdrag till Konkurrensverket

Regeringen gav i mars 2020 Konkurrensverket i uppdrag att utreda konkurrensen i byggmaterialindustrin som är av strategisk betydelse för bostadsbyggandet när det gäller marknadskoncentration, prisbildning, vertikal integrering, internationell integrering, köpar- och säljarmakt, samt val av byggmaterial (Fi2020/01393/BB). Inom ramen för uppdraget ska Konkurrensverket bl.a. genom en internationell utblick kartlägga hur konkurrensmyndigheter i andra länder arbetar med konkurrensrättsliga frågor inom byggmaterialindustrin. Konkurrensverket ska också analysera på vilket sätt standarder och krav på märkning och certifiering har påverkat konkurrensen. Konkurrensverket ska vid behov lämna förslag på åtgärder som förbättrar konkurrensen i byggmaterialindustrin.

Uppdraget ska redovisas senast 21 december 2021.

Utredningen om bättre konkurrens i bostadsbyggandet

Utredningen om bättre konkurrens i bostadsbyggandet överlämnade den 11 december 2020 betänkandet Bygg och bo till lägre kostnad – förslag för bättre konkurrens i bostadsbyggandet (SOU 2020:75). Utredningen har haft som syfte att gynna en utveckling där lägre produktionskostnader återspeglas i boendekostnaderna och där företag med sådana affärsmodeller ges bättre förutsättningar att verka. Uppdraget byggde på tidigare statliga utredningar om konkurrensen på bostadsmarknaden och Konkurrensverkets uppföljande rapporter. Utredningens arbete har i huvudsak handlat om offentlig upphandling och hur kommuners agerande i olika roller påverkar byggaktörers vilja att genomföra bostadsprojekt. I uppdraget har även ingått frågan om hur man kan reglera hyresnivåer på förhand. I den delen anför utredningen att det är ovanligt att hus som byggs i serie erbjuds med förutbestämda hyror, och att de fåtaliga hus som byggs med förutbestämda hyror sällan är seriebyggda. Enligt utredningen är det sammanfattningsvis inte så stor mening med att försöka bestämma hyran på förhand om man inte samtidigt säkrar ett

kostnadseffektivt byggande så att byggprojekten faktiskt kommer till stånd. Omvänt är det inte något självändamål att det byggs till låg kostnad om hyresgästerna ändå får betala höga hyror. Utredningens analys och förslag innebär i övrigt i huvudsak följande:

- Allmännyttiga kommunala bostadsbolag och kommuner kan bygga till en låg produktionskostnad genom att avropa på de ramavtal som tagits fram av Sveriges Allmännytta och Sveriges Kommuner och Regioner.
- Endast lagstiftning räcker inte för att främja ett ökat standardiserat bostadsbyggande. Goda exempel behöver spridas för att ändra attityder.
- Tydligare styrning av de kommunala bostadsbolagen. Kommuner bör genom ägardirektiv styra sina allmännyttiga bostadsbolag till att bygga standardiserat för att uppnå mål om bostäder med låg boendekostnad.
- Kommuner bör beakta hur de krav som ställs vid markanvisningar kan påverka möjligheten att öka ett standardiserat bostadsbyggande.
- Det finns behov av att kommunernas kontroll av tekniska egenskapskrav blir mer enhetlig och förutsägbar när det gäller byggnader som tas fram i en standardiserad process.
- Kommunerna bör sträva mot flexibla detaljplaner.
- En möjlighet till planavvikelse för seriebyggda flerbostadshus behövs. Bygglov bör kunna ges för seriebyggda flerbostadshus som avviker från gällande detaljplan och områdesbestämmelser i större utsträckning än vad som är möjligt utifrån den nuvarande lagstiftningen.

Betänkandet har remitterats och remisstiden går ut den 23 april 2021.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2019 motionsförslag om ökad konkurrens i byggsektorn i betänkande 2018/19:CU11. Utskottet hänvisade då bl.a. till pågående arbete och avstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att en förutsättning för att säkerställa ett högt bostadsbyggande till en lägre kostnad är en väl fungerande och effektiv konkurrens inom byggsektorn. Som redovisas ovan har bristen på konkurrens i bostadsbyggandet utretts av en statlig utredning (Byggkonkurrensutredningen) och en uppföljning har gjorts av Konkurrensverket. De iakttagelser som har gjorts är bl.a. att det finns för få utländska byggföretag i Sverige, att förutsättningarna för byggande kan skilja sig åt mellan olika kommuner samt att förutsättningarna för industriellt byggande behöver förbättras. Med anledning av utredningens och myndighetens slutsatser har regeringen nyligen gett Konkurrensverket i uppdrag att utreda konkurrensen i byggmaterialindustrin som är av strategisk betydelse för bostadsbyggandet

och om det behövs ska myndigheten lämna förslag på åtgärder som förbättrar konkurrensen. I betänkandet Bygg och bo till lägre kostnad – förslag för bättre konkurrens i bostadsbyggandet (SOU 2020:75) lägger utredningen fram olika förslag som syftar till att främja ett standardiserat bostadsbyggande till en lägre kostnad. Dessa förslag bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet konstaterar att det sedan en tid tillbaka pågår ett metodiskt arbete som syftar till att förbättra konkurrens i bostadsbyggandet bl.a. när det gäller byggmaterial och för att på olika sätt främja ett industriellt byggande till lägre kostnad. Det pågår således ett arbete som ligger i linje med förslagen i motionerna om ytterligare åtgärder för att förbättra konkurrensen i bostadsbyggandet. Det finns därför enligt utskottet inte skäl för riksdagen att ta ett initiativ i frågan. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Finansiering av bostadsbyggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bättre finansieringsmöjligheter och tillgång till statliga kreditgarantier på landsbygden. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående utrednings- och beredningsarbete.

Jämför reservation 9 (SD), 10 (C), 11 (V) och 12 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att dels studera Wienmodellen med fokus på finansieringen av nyproduktion av hyresrätter, dels föreslå hur motsvarande modell skulle kunna tillämpas i Sverige.

I kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en bred utredning om bostadsbyggande på landsbygden. Motionären menar att mer måste göras för att underlätta finansiering av bostäder på landsbygden.

I kommittémotion 2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att de statliga kreditgarantierna tydligare bör riktas mot svaga marknader. I yrkande 23 föreslås att Boverket vid handläggningen av de statliga kreditgarantierna ska beakta varierande fastighetsvärden på svaga marknader. I yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om förbättrad information och rådgivning kring de statliga kreditgarantierna. Ett liknande yrkande finns i motion 2020/21:477 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C). Motionärernas förslag handlar om att ge Boverket i uppdrag att förenkla regelverket för kreditgarantier, förbättra informationen om kreditgarantierna samt säkerställa att dessa garantier

tydligare riktas mot svagare marknader där det är särskilt svårt att på kort sikt få lönsamhet i nyproduktion av bostäder.

I kommittémotion 2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås att investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studenter utvecklas. I yrkande 8 samma motion föreslås ett tillkännagivande om att införa statliga egnahemslån.

I kommittémotion 2020/21:3408 av Larry Söder yrkande 45 föreslås ett tillkännagivande om att ytterligare underlätta för byggande i områden där betalningsförmåga finns men där traditionell bankfinansiering är svår att ordna. Motionärerna vill bl.a. se en utveckling av de statliga kreditgarantierna för att underlätta byggande i gles- och landsbygd.

I motion 2020/21:755 av Heléne Björklund (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att studera förutsättningarna för att subventionera byggnation av hyreslägenheter i mindre storlek. I motion 2020/21:1635 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att förbättra förutsättningarna för om- och nybyggnation på Sveriges landsbygder.

I motion 2020/21:2000 av Linus Sköld m.fl. (S) finns ett liknande yrkande om att se över möjligheterna att underlätta för bostadsbyggande på landsbygden.

I motion 2020/21:2125 av Denis Begic (S) föreslås ett tillkännagivande om att investeringsstödet behöver göras mer ändamålsenligt. I motion 2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om ett tilläggsdirektiv till utredningen Förbättrade finansieringsförutsättningar för ny- och ombyggnad av bostäder (dir 2017:1).

Bakgrund

Investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande

Hösten 2016 infördes det statliga investeringsstödet för byggande av hyresbostäder och bostäder för studerande. Syftet med stödet är att det ska byggas fler energieffektiva hyresrätter och studentbostäder med rimliga hyresnivåer. Enligt förordningen (2016:881) om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande får stöd lämnas för byggande av hyresbostäder i områden med bostadsbrist och för att bygga bostäder till studerande. Stöd får även lämnas om det i en kommun finns brist på en viss typ av bostäder och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. I enlighet med överenskommelsen mellan regeringen och samarbetspartierna (januariavtalet) har stödet koncentrerats och effektiviserats samt riktats till byggande av hyresrätter i hela landet. Från och med den 1 februari 2020 ska dessutom minst 10 procent av lägenheterna som byggs med stöd vara ettor. Vidare ska en åttondel av bostäderna erbjudas kommunen att förmedla till unga och unga vuxna, och/eller för att hyra ut till personer i en socialt utsatt situation.

Statlig kreditgaranti för lån till bostadsbyggande

Det statliga systemet med kreditgarantier för lån till bostadsbyggande fungerar som en försäkring vilken tecknas mellan långivaren och Boverket för låntagarens lån. Garantin ger långivaren ett skydd mot kreditförluster samtidigt som den minskar låntagarens behov av egen kapitalinsats eller topplån. I juni 2020 beslutade regeringen om en ny kreditgarantiförordning. Den nya förordningen omfattar inte bara lån för ny- och ombyggnader utan även andra ändringar av en byggnad som höjer värdet på byggnaden. Vidare har schablonbeloppet för produktionskostnad vid nyproduktion på svaga marknader höjts.

Enligt förordningen (2020:255) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande får kreditgarantin avse lån till:

- nybyggnad av bostäder
- anordnande av bostäder i en hel eller en del av en byggnad som inte tidigare har använts till bostäder
- ändring av en befintlig bostadsbyggnad som innebär att byggnadens värde ökar
- förvärv av hus för ombildning till kooperativ hyresrätt.

Kreditgarantin får avse högst 90 procent av fastighetens marknadsvärde när projektet är klart. För att öka möjligheten att finansiera nybyggnationer och anordnande av bostäder på svaga marknader, där marknadsvärdet på fastigheter är lägre, finns möjligheten att i stället utgå från produktionskostnaden för nybyggnaden eller anordnandet. Det innebär att om produktionskostnaden överstiger det framtida marknadsvärdet får kreditgarantin i stället lämnas med ett belopp som motsvarar 90 procent av produktionskostnaden, dock bara upp till ett schablonbelopp om 22 000 kronor per kvadratmeter uppvärmd boarea. Verksamheten med kreditgarantier finansieras med avgifter vars storlek bestäms av Boverket och som ska täcka Boverkets administrativa kostnader och statens förväntade förlust.

Pågående arbete

Utvärdering av nuvarande statliga kreditgarantier

I betänkandet Lån och garantier för fler bostäder (SOU 2017:108) lämnade Utredningen om förbättrad bostadsfinansiering förslag på åtgärder för en långsiktig lösning när det gäller tillgången till finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder. Utredningen föreslog bl.a. följande:

- *De statliga kreditgarantierna vässas och breddas*, bl.a. genom att låta kreditgarantierna omfatta lån till renovering och till utgifter under projekteringskedet, höjt schablonbelopp för produktionskostnad vid nyproduktion på svaga marknader, en omdefinierad och vidgad krets av kreditgivare.

- *Statliga marknadskompletterande topplån erbjuds* via statliga Almi där det inte går att få tillräcklig finansiering på den ordinarie kreditmarknaden.
- *En statlig förlustgaranti erbjuds* för aktörer som bygger hyresbostäder för egen förvaltning i kommuner som till följd av befolkningsökning har brist på bostäder men där det råder osäkerhet om framtida efterfrågan.
- *Reglerna för investeringsstödet till hyresbostäder och studerande ändras*, så att en viss del av stödet betalas ut i förväg.

En ny kreditgarantiförordning beslutades, som tidigare nämnts, i juni 2020. Övriga förslag i betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Boverkets förslag till statligt topplån

I juni 2018 gav regeringen Boverket i uppdrag att utarbeta förslag på kostnadseffektiva statliga åtgärder som kan underlätta finansieringen av bostadsbyggande på landsbygden. I mars 2019 redovisade Boverket uppdraget i rapporten *Finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder på landsbygden* (rapport 2019:11). I rapporten lämnar Boverket ett förslag till statliga topplån med delvis kommunalt förlustansvar för uppförande, ombyggnad eller omfattande tillbyggnad av egna hem. Enligt förslaget ska en förutsättning för det statliga topplånet vara att bottenlån beviljas av en kreditgivare på marknaden. Bottenfinansieringen ska uppgå till minst 50 procent av produktionskostnaden. Därutöver lämnas topplån upp till 85 procent av produktionskostnaden. Hushållets egen insats ska uppgå till minst 15 procent av produktionskostnaden. Topplånet utformas som ett annuitetslån med en löptid på 30 år och med fast ränta. Om en framtida försäljning av fastigheten inte skulle täcka kostnaden för topplånet, ska förlusten delas mellan staten (65 procent), kommunen (25 procent) och det låntagande hushållet (10 procent). Enligt förslaget ska Boverket administrera de statliga topplånen.

I rapporten har Boverket också försökt bedöma om den föreslagna finansieringsmodellen med statliga topplån skulle kunna erbjudas till byggaktörer som bygger hyresrätter, bostadsrätter eller kooperativa hyresrätter på svagare marknader, där det på grund av låga marknadsvärden inte går att få tillräcklig belåning på den ordinarie kreditmarknaden. Boverkets bedömning är att det föreslagna topplånet, med vissa anpassningar, skulle kunna tillämpas även för byggande av andra upplåtelseformer än egna hem, utan att det skulle bli fråga om ett statligt stöd i EU-rättslig bemärkelse.

Rapporten har inte remissbehandlats. Det som hindrar fortsatt beredning är enligt uppgift från Regeringskansliet frågan om huruvida statlig administration av lån är förenlig med lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter. Frågan utreds även inom ramen för Utredningen om startlån för förstagångsköpare på bostadsmarknaden (dir. 2020:125). Det uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2021.

Jämlikhetskommissionens förslag om statligt topplån m.m.

I jämlikhetskommissionens betänkande En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46 Vol. 2) betonas behovet av ökad statlig finansiering av bostadsbyggandet. Enligt kommissionen saknas det incitament för vinstdrivande aktörer att bygga bostäder för hushåll med lägre inkomster. Även allmännyttan har svårt att bygga bostäder på svagare marknader. Därför bör staten ta ett större finansiellt ansvar för byggandet av bostäder för köpsvaga grupper och på marknader där det är svårt att få finansiering via kreditmarknaden. Kommissionen föreslår att regeringen inför ett statligt topplån för byggande av bostäder på svagare marknader. Topplånen skulle enligt kommissionen få en tydlig regionalpolitisk dimension, då de enbart skulle beviljas på svagare bostadsmarknader. Dessutom föreslår kommissionen att nivån på investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande successivt höjs. Inriktningen bör enligt kommissionen vara att en större del av stödet ska gå till storstadsområdena.

Betänkandet har remitterats och remisstiden går ut den 12 april 2021.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare, senast våren 2019 i betänkande 2018/19:CU11, behandlat motionsförslag om åtgärder för att underlätta finansieringen av byggande av bostäder på landsbygden. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Tillgång till finansiering är en grundläggande förutsättning för bostadsbyggande. Enligt utskottets mening är det viktigt att det finns möjligheter att finansiera bostadsbyggande även på svaga marknader och på landsbygden.

De statliga kreditgarantierna är en del av statens insatser för att säkerställa kreditförsörjningen till bostadsbyggandet i hela landet. Kreditgarantierna kan särskilt förbättra förutsättningarna för byggaktörer att få lån för att bygga bostäder på svagare marknader. I syfte att förbättra de statliga kreditgarantierna fattade regeringen i juni 2020 beslut om en ny kreditgarantiförordning med bl.a. ett höjt schablonbelopp för produktionskostnad vid nyproduktion på svagare marknader. Den nya kreditgarantiförordningen har också fått ett bredare användningsområde som bl.a. innebär att kreditgaranti numera kan lämnas för lån för ändring av befintlig bostadsbyggnad som innebär att bostadens värde ökar. Utskottet välkomnar den nya kreditgarantiförordningen. Mot bakgrund av att en ny kreditgarantiförordning nyligen antagits avslår utskottet motionerna 2020/21:2927 (C) yrkande 22–24, 2020/21:3408 (KD) yrkande 45 och 2020/21:477 (C).

I enlighet med överenskommelsen mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna (januariavtalet) har ett nytt och förbättrat statligt investeringsstöd för byggande av hyresrätter och studentbostäder införts. Utformningen av stödet har effektiviserats och riktats till hela landet. Det omarbetade investeringsstödet bidrar enligt utskottet till ett bostadsbyggande som bättre kan möta efterfrågan på hyresrätter med rimlig hyresnivå. Mot bakgrund av att ett nytt investeringsstöd för byggande av hyresrätter och studentbostäder nyligen införts avslår utskottet motionerna 2020/21:3055 (MP) yrkande 4 och 2020/21:2125 (S).

Utskottet ser positivt på att olika förslag till statliga åtgärder för att förbättra finansieringen av bostadsbyggande på svagare marknader övervägs av regeringen. Utskottet välkomnar att frågan om statlig administration av lån utreds inom ramen för Utredningen om startlån för förstagångsköpare på bostadsmarknaden (dir. 2020:125).

Med hänsyn till pågående utrednings- och beredningsarbete finner utskottet att det inte heller finns anledning för riksdagen att vidta några åtgärder vad gäller övriga motionsyrkanden om finansiering av bostadsbyggande. Övriga motionsyrkanden bör därför också avslås.

Översyn av redovisningsregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ändringar av redovisningsreglerna för avskrivning och nedskrivning av byggnader på landsbygden. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 13 (V) och 14 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46 föreslås ett tillkännagivande om att ändra redovisningsreglerna för avskrivning i syfte att underlätta byggande på landsbygden.

I kommittémotion 2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att nedskrivningsreglerna behöver förändras så att fler hyresbostäder byggs i landsbygdskommuner.

Bakgrund

Årsredovisningslagen (1995:1554) bygger på EU:s redovisningsdirektiv. Bestämmelserna i årsredovisningslagen fylls ut genom kompletterande normgivning, s.k. god redovisningssed. Företag som omfattas av årsredovisningslagen ska upprätta sin redovisning i enlighet med god redovisningssed. Det är Bokföringsnämnden som ansvarar för att utveckla god redovisningssed och det gör nämnden bl.a genom att ge ut allmänna råd som

kompletterar årsredovisningslagen. Bokföringsnämndens huvudregelverk för årsredovisning och koncernredovisning är det s.k. K3-regelverket.

Bostadsbyggande på svagare marknader

Bostadsbyggande på svagare marknader innebär inte sällan att produktionskostnaderna är högre än de färdigställda bostadshusets marknadsvärde. Enligt 4 kap. 5 § årsredovisningslagen ska värdet på en anläggningstillgång (bostadshus) skrivas ned om värdet på tillgången är lägre än det redovisade värdet och det kan antas att värdenedgången är bestående. Detta innebär i praktiken att bostadsbolag som bygger på svaga marknader där marknadsvärdena är lägre än produktionskostnaderna, ofta tvingas göra en nedskrivning av bostadshusets värde.

Avskrivningar är ett sätt att i bokföringen fördela kostnader över tid för en tillgång, exempelvis en byggnad, som kommer att nyttjas i flera år. Enligt 4 kap. 4 § första stycket årsredovisningslagen ska anläggningstillgångar (såsom bostadshus) med begränsad nyttjandeperiod skrivas av systematiskt över denna period. Bestämmelsen innebär att anskaffningsvärdet på tillgången (utgifterna för bostadens förvärv eller tillverkning) fördelas som kostnad (avskrivning) över den period som tillgången nyttjas. Bestämmelsen grundar sig på motsvarande princip i EU:s redovisningsdirektiv. Bokföringsnämnden utvecklar i olika avseenden innebörden av denna bestämmelse i K3-regelverket, exempelvis hur nyttjandeperioden fastställs och vilken avskrivningsmetod som kan tillämpas.

Bestämmelserna om nedskrivning och avskrivningar innebär att bostadsföretag i vissa fall redovisar förluster kopplade till nyproducerade bostadshus på svagare marknader, vilket i sin tur kan påverka bl.a. möjligheten till finansiering.

Januariavtalet

I januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse, har partierna Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Liberalerna kommit överens om att förenklade redovisningsregler som medger längre avskrivningstider för allmännyttan ska utredas under denna mandatperiod.

Pågående arbete

Utredningen om bättre bostadsfinansiering har i betänkandet Lån och garantier för fler bostäder (SOU 2017:108) föreslagit att Bokföringsnämnden ges i uppdrag att göra en översyn av K3-regelverket när det gäller på vilket sätt nyttjandevärdet av en nybyggd hyresfastighet ska beräknas. Mot bakgrund av förslaget i betänkandet och januariavtalets avsiktsförklaring att utreda frågan om längre avskrivningstider för allmännyttan gav regeringen den 12 september 2019 Bokföringsnämnden i uppdrag att se över nämndens allmänna råd till 4 kap. årsredovisningslagen om redovisning av anskaffningsvärde,

avskrivning och nedskrivning av materiella anläggningstillgångar (Fi2019/03123/S3). Bokföringsnämnden redovisade uppdraget i april 2020 (dnr 2019:97).

Bokföringsnämnden börjar med att konstatera att ändringar av Bokföringsnämndens redovisningsnormer givetvis måste rymmas inom årsredovisningslagen, och i förlängningen EU:s redovisningsdirektiv. Vad gäller frågan om K3-regelverket skulle kunna ändras för att ge bostadsföretag möjlighet att sprida ut sina kostnader (avskrivningar) över längre perioder finner Bokföringsnämnden att varken årsredovisningslagen eller EU:s redovisningsdirektiv medger längre avskrivningstider för bostadshus än vad som utifrån tekniska, juridiska och ekonomiska förhållanden utgör tillgångens (bostadshusets) nyttjandeperiod. Bokföringsnämnden ser inte heller att avskrivningarna kan fördelas på ett annat sätt än vad som följer av nuvarande K3-regelverk.

På frågan om hur nyttjandevärdet av en nybyggd hyresfastighet ska bestämmas när frågan om nedskrivningsbehov bedöms anför bokföringsnämnden att begreppet värde enligt årsredovisningslagen och dess förarbeten avser *verkligt värde*, dvs. marknadsvärde. Vid nedskrivning av en anläggningstillgång (bostadshus) ska värdet således bestämmas till det bedömda marknadsvärdet. Bokföringsnämnden finner därmed att ändringar av de slag som efterlyses inte är förenliga med årsredovisningslagen och dess bakomliggande EU-direktiv. Bokföringsnämndens slutsatser övervägs inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motionsförslag om ändrade redovisningsregler för avskrivning och nedskrivning i syfte att underlätta byggande av bostäder på landsbygden i betänkande 2018/19:CU11 våren 2019. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har Bokföringsnämnden utrett frågor om bestämmande av värde vid nedskrivning av bostadsfastigheter på svagare marknader och frågan om längre avskrivningstider för allmännyttan. Regeringskansliet överväger Bokföringsnämndens slutsatser. Därmed anser utskottet att det för tillfället inte finns anledning för riksdagen att ta något initiativ i fråga om avskrivning och nedskrivning av nybyggda bostäder på landsbygden.

Motionsyrkandena bör därmed avslås.

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommunernas bostadsförsörjningsansvar och om ändringar i bostadsförsörjningslagen. Utskottet hänvisar till pågående arbete och aviserad lagstiftning.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att det bör införas en struktur för byggande och planering som innebär att behovet av bostäder för alla mäts och fördelas på regional nivå. Vidare föreslås tillkännagivanden om att alla kommuner måste ta sitt bostadsförsörjningsansvar (yrkande 15) och att regeringen bör se över hur kommunernas ansvar för att tillhandahålla långsiktiga boendelösningar för barnfamiljer kan stärkas lagstiftningsmässigt (yrkande 21). Motsvarande motionsyrkande framställs även i kommittémotion 2020/21:3057 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 3.

I motion 2020/21:2206 av Serkan Köse (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att införa ekonomiska incitament för kommuner att uppdatera sina riktlinjer för bostadsförsörjning.

I motion 2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om ett tillägg i bostadsförsörjningslagen om att socialnämnden ska medverka i planeringen av bostadsförsörjningen för att bättre ta tillvara äldre personers behov av bostäder.

Gällande rätt

Kommunerna, länsstyrelserna och Boverket är de aktörer som har författningsreglerade uppgifter relaterade till bostadsförsörjningen. Nedan följer en kortfattad beskrivning av myndigheternas uppgifter.

Kommunernas uppgifter

I lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (bostadsförsörjningslagen) finns bestämmelser om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Varje kommun ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet med planeringen är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och att främja ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen (1 § första stycket bostadsförsörjningslagen). Vid planeringen av bostadsförsörjningen ska kommunen samråda med berörda kommuner och ge bl.a. länsstyrelsen tillfälle att yttra sig. Under varje mandatperiod ska kommunfullmäktige anta riktlinjer för bostadsförsörjningen. Riktlinjerna ska minst innehålla uppgifter om

kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet, kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål, och hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen. Innehållet i riktlinjerna ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar (2 § bostadsförsörjningslagen). Bostadsförsörjningslagen innehåller ingen sanktionsmöjlighet gentemot kommunerna. Om riktlinjerna brister vad avser hänsynstagande till nationella och regionala mål, planer och program, kan regeringen förelägga kommunen att anta nya riktlinjer (6 § bostadsförsörjningslagen).

Länsstyrelsernas uppgifter

Länsstyrelsen ska enligt bostadsförsörjningslagen lämna kommunerna i länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen. Vidare ska länsstyrelsen uppmärksamma kommunerna på behovet av samordning mellan kommuner i frågor om bostadsförsörjning, och verka för att sådan samordning kommer till stånd (3 § bostadsförsörjningslagen).

Länsstyrelsen ska varje år i en rapport till Boverket redovisa hur planeringen av bostadsförsörjningen samordnas inom kommunen, med andra kommuner och regionalt. I samma rapport ska länsstyrelsen också redovisa hur kommunerna och länsstyrelsen lever upp till sina uppgifter enligt bostadsförsörjningslagen. Rapporten ska därutöver innehålla en analys av bostadsmarknaden i länet. Sedan 2017 har länsstyrelserna även ett övergripande uppdrag att verka för att behovet av bostäder tillgodoses enligt 5 § 9 förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Boverkets uppgifter

Boverket ska särskilt följa och analysera utvecklingen på bostadsmarknaden (3 § 6 förordningen [2012:546] med instruktion för Boverket). Boverket ska även stödja länsstyrelserna i deras arbete med att lämna råd, information och underlag till kommunerna för deras planering av bostadsförsörjningen, liksom i arbetet med att analysera bostadsmarknaderna. Boverket ska årligen i en rapport till regeringen redovisa sin verksamhet med att stödja länsstyrelserna i detta arbete. Rapporten ska även sammanfatta och analysera de rapporter med regionala analyser av bostadsmarknaderna som respektive länsstyrelse lämnat in till Boverket.

Boverkets bostadsmarknadsenkät 2020

Boverkets bostadsmarknadsenkät är en årlig nationell undersökning som riktar sig till landets 290 kommuner. Svaren i enkäten består av kommunernas bedömningar i olika frågor och speglar därmed bostadsmarknaden i hela landet. Under 2020 har 288 kommuner besvarat enkäten. I enkäten har 212

kommuner angett ett underskott på bostäder. Det är en minskning med 28 kommuner på ett år och 31 kommuner på två år. Totalt 66 kommuner har angett att bostadsmarknaden är i balans, vilket är en ökning med 20 kommuner sedan föregående år och 24 kommuner på två år. Enkäten visar också att det är svårt för vissa grupper att tillgodose sitt bostadsbehov. Trots en kraftig ökning av antalet nybyggda bostäder på senare år har framför allt grupper som är nya på bostadsmarknaden svårt att tillgodose sina bostadsbehov. Det gäller t.ex. unga, studenter och nyanlända samt personer med funktionsnedsättning, men även äldre personer som vill eller behöver byta bostad.

Pågående arbete

Aktuella utredningar

Regeringen gav i juli 2017 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga hur kommunerna arbetar med att analysera och hantera efterfrågan och bostadsbehoven hos grupper med svag ställning på bostadsmarknaden (dir. 2017:85). Utredningen överlämnade i maj 2018 slutbetänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35). I betänkandet föreslår utredningen bl.a. att det införs en ny bostadsförsörjningslag med tillhörande förordning och att den nu gällande bostadsförsörjningslagen upphävs.

Betänkandet har remissbehandlats och remissinstanserna har riktat omfattande kritik mot förslaget att ersätta bostadsförsörjningslagen med en ny lag. Framför allt har invändningar framförts mot den förändrade ansvarsfördelning mellan staten, kommunerna och regionerna som lagförslaget skulle innebära. Regeringen har därför beslutat att utreda frågan vidare inom ramen för utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53). Uppdraget är att utreda uppgiftsfördelningen inom bostadspolitiken och bedöma dess ändamålsenlighet för att åtgärda utmaningar på bostadsmarknaden. Utredaren ska även vid behov föreslå hur uppgiftsfördelningen inom det allmänna kan tydliggöras för att säkra att ändamålsenliga åtgärder vidtas som underlättar situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor. Uppdraget ska redovisas senast den 8 november 2021.

I Jämlikhetskommissionens betänkande En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46) anføres bl.a. att bostadsförsörjningen måste planeras regionalt, eftersom arbetsmarknader normalt sträcker sig över mer än en kommun. Kommunerna bör mötas på regional nivå för att i samråd med staten avgöra behovet av bostadsbyggande och fördela ansvaret mellan kommunerna inom regionen.

Ett bättre underlag för att bedöma bostadsbristen

Regeringen gav i juni 2019 Boverket i uppdrag att bl.a. lämna förslag på hur bostadsbristen i landet fortlöpande ska beräknas och presenteras (Fi2019/02440). Boverket redovisade uppdraget den 29 september 2020 i

rapporten Mått på bostadsbristen – Förslag på hur återkommande bedömningar ska göras (rapport 2020:21). I rapporten föreslås att Boverket ska få i uppdrag att årligen beräkna och presentera flera kvantitativa mått kopplade till sex kriterier för vad som ska anses utgöra en rimlig bostad för ett hushåll. Boverket har huvudsakligen föreslagit mått som går att beräkna baserat på officiell statistik.

Med utgångspunkt i förslag som lämnats i betänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar och Boverkets rapport Mått på bostadsbristen har Finansdepartementet utarbetat promemorian Ett bättre underlag för att bedöma bostadsbristen (Ds 2021:2). Utgångspunkten för arbetet var att reglera Boverkets föreslagna uppgift att beskriva bostadsbristen och kommunernas föreslagna uppgift att bedöma hur många och vilka typer av hushåll som inte kommer att lösa sina bostadsbehov utan samhällets stöd.

Promemorian innehåller förslag som innebär att kraven på den analys som ska ligga till grund för uppgifterna i kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen förtydligas och får en tydligare inriktning mot bostadsbristen i kommunen. Utöver den analys av den demografiska utvecklingen och marknadsförutsättningarna som ska göras, föreslås att uppgifterna i riktlinjerna särskilt ska grundas på en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden. Vidare föreslås att Boverket ska få i uppgift att bedöma och redovisa vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden, och att myndigheten ska förse kommunerna med ett underlag baserat på denna bedömning. Kommunerna ska använda underlaget som stöd för sina analyser. Förslagen syftar till att förbättra förutsättningarna såväl för regeringens uppföljning av riksdagens mål för bostadsmarknaden som för kommunernas planering av bostadsförsörjningen.

Promemorian har remitterats och remisstiden går ut den 14 april 2021. En proposition har aviserats till hösten 2021.

Utskottets ställningstagande

Boverkets bostadsmarknadsenkät visar att grupper som är nya på bostadsmarknaden, bl.a. unga, studenter och nyanlända, har svårt att tillgodose sina bostadsbehov. Detsamma gäller för personer med funktionsnedsättning och för äldre personer som vill eller behöver byta bostad. En fungerande bostadsförsörjning i hela landet förutsätter att det finns en samlad bedömning av hur behoven på bostadsmarknaden ser ut och utvecklas samt hur behoven förhåller sig till definitionen av bostadsbrist. Detta har utretts av Boverket, och uppdraget har redovisats i rapporten Mått på bostadsbristen – Förslag på hur återkommande bedömningar ska göras (2020:21). I promemorian Ett bättre underlag för att bedöma bostadsbristen (Ds 2021:2) föreslås åtgärder som ska hjälpa kommunerna i deras analys av bostadsbehoven i den egna kommunen. Förslagen syftar till att förbättra förutsättningarna såväl för regeringens uppföljning av riksdagens mål för bostadsmarknaden som för kommunernas

planering av bostadsförsörjningen. Regeringen har aviserat en proposition till hösten 2021.

Som redovisas ovan har utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) i uppdrag att utreda ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna och vid behov föreslå hur uppgiftsfördelningen inom det allmänna kan tydliggöras för att säkra att ändamålsenliga åtgärder vidtas som underlättar situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor. Jämlikhetskommissionen föreslår vidare att kommunerna bör mötas på regional nivå för att i samråd med staten avgöra behovet av bostadsbyggande och fördela ansvaret mellan kommunerna inom regionen.

Det pågår således ett arbete med att se över bostadsförsörjningsansvaret inom det allmänna och för att förbättra underlaget för kommunerna att bedöma bostadsbristen i den egna kommunen. Förutom en bättre regional planering innebär arbetet att vissa särskilda gruppers behov, t.ex. barnfamiljer eller äldre personer, kan tillgodoses bättre samt att underlaget för kommunernas planering av bostadsförsörjningen blir mer underbyggt. Utskottet anser att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2020/21:3055 (MP) yrkandena 3, 15, 21, 2020/21:3057 (MP) yrkande 3 och 2020/21:2586 yrkande 2.

Utskottet är inte heller berett att föreslå ett initiativ med anledning av vad som anförs i motion 2020/21:2206 yrkande 4 om att införa ekonomiska incitament för att kommuner ska uppdatera sina riktlinjer. Även det motionsyrkandet bör avslås.

Kommunal bostadsförmedling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommunal bostadsförmedling. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 15 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, tillhandahålla en bostadsförmedling som genom transparenta regler förmedlar majoriteten av hyresbostäderna, såväl privata som allmännyttiga, i kommunen. Motionärerna framhåller att endast ett fåtal kommuner idag har en kommunal bostadsförmedling.

I yrkande 11 föreslås vidare ett tillkännagivande om att privata fastighetsägare ska vara skyldiga att fördela 80 procent av sitt bostadsbestånd, såväl lediga som nybyggda lägenheter, genom en kommunal eller regional bostadsförmedling.

Bakgrund

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Enligt 7 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna bostadsförmedling, om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Om två eller flera kommuner behöver en gemensam bostadsförmedling ska dessa kommuner anordna en sådan bostadsförmedling. Regeringen får enligt lagen förelägga en kommun att anordna en kommunal bostadsförmedling.

Kommunala bostadsförmedlingar

En kommunal bostadsförmedling är en serviceinsats av kommunen där bostäder från flera olika fastighetsägare förmedlas och där kommunen beslutar om vilka förmedlingsprinciper som ska gälla. Enligt 2020 års bostadsmarknadsenkät finns det sju kommunala bostadsförmedlingar i Sverige. Ytterligare en kommun uppgav i enkäten att de avser att starta en kommunal bostadsförmedling inom kort. Sammanlagt elva kommuner, de flesta i Stockholms län, är anslutna till en annan kommuns bostadsförmedling. Kommuner som inte har en egen, och som inte heller är ansluten till en annan kommuns bostadsförmedling, tillhandahåller ibland en särskild bostadsportal, alternativt listar olika hyresvärdar på kommunens webbsida. Sju kommuner uppgav i 2020 års bostadsmarknadsenkät att de inte har någon service för dem som söker bostad.

Pågående arbete

I kommittédirektiven till utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. analysera hur de kommunala bostadsförmedlingarna och förturssystemen fungerar som verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning. Utredaren ska vid behov föreslå hur det allmännas roll i förmedlingsfrågor kan utvecklas.

Uppdraget ska redovisas senast den 8 november 2021.

Tidigare behandling

Riksdagen har vid flera tillfällen, senast våren 2019 i betänkande 2018/19:CU11, behandlat motionsförslag om krav på att kommuner ska inrätta bostadsförmedling och att privata hyresvärdar ska vara skyldiga att förmedla en viss andel av sina lägenheter genom en kommunal bostadsförmedling. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till att det bör överlåtas på kommunerna att själva överväga frågor om kommunal bostadsförmedling och att lägenheter från privata hyresvärdar bör förmedlas genom frivilligt samarbete mellan hyresvärderna och den kommunala bostadsförmedlingen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid det som utskottet tidigare anfört om att det bör överlåtas till kommunerna att själva överväga om kommunen ska bedriva en bostadsförmedling eller inte. Behovet av en sådan förmedlingsverksamhet måste enligt utskottet bedömas utifrån förutsättningarna på den lokala bostadsmarknaden och förekomsten av andra sätt att förmedla kontakten mellan hyresvärdar och bostadssökande, exempelvis genom att kommunen tillhandahåller en bostadsportal.

Utskottet ser positivt på att lägenheter från privata hyresvärdar kan förmedlas via kommunala bostadsförmedlingar men anser inte att privata hyresvärdar ska vara skyldiga att förmedla en viss andel av sitt hyresbestånd via en kommunal bostadsförmedling.

Vidare hänvisar utskottet till den pågående utredningen En social bostadsförsörjning (dir. 2020:53) som bl.a. kommer att analysera de kommunala bostadsförmedlingarna och vid behov föreslå hur det allmännas roll i förmedlingsfrågor kan utvecklas. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden och pågående utrednings och beredningsarbete.

Jämför reservation 16 (V).

Motionen

I kommittémotion 2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 föreslås dels att det ska finnas minst ett allmännyttigt bostadsaktiebolag i varje kommun, eller att behovet uppfylls genom regional samverkan, och att regeringen ska återkomma med förslag på hur detta ska genomföras, dels att det införs ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder som ägs av kommunala bolag.

I yrkandena 4–6 finns tre förslag om tillkännagivanden som gäller värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsaktiebolag. Motionärerna anför att det i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag finns bestämmelser som begränsar kommuners möjlighet att ta ut pengar från sina bostadsbolag för att använda till andra verksamheter. Ändå tar kommunerna ut pengar från bostadsbolagen för att finansiera annan verksamhet, och det finns ingen rättslig möjlighet för kommuninvånare eller hyresgäster att förhindra överföringar av detta slag. Därför anser motionärerna att den undantagsklausul i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som

möjliggör överföringar av överskott som uppkommit under föregående räkenskapsår ska tas bort (yrkande 4). Vidare föreslår motionärerna att kommunerna ska bli skyldiga att tydligare redogöra vilka ändamål värdeöverföringarna har gått till (yrkande 5). Dessutom anser motionärerna att det bör införas en regel i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som säkerställer att olovliga värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag återbetalas till det kommunala bostadsbolaget (yrkande 6).

Motionärerna föreslår i yrkande 7 att kravet på att allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ska bedriva sin verksamhet enligt affärsmässiga principer tas bort ur lagen.

I motion 2020/21:294 av Lars Thomsson (C) föreslår motionären att regeringen tar initiativ till en översyn av allbolagen i syfte att underlätta för nyproduktion av bostäder på landsbygden. Motionären anför att det lagstadgade kravet på affärsmässighet har lett till att de allmännyttiga bostadsbolagen inte bygger hyreslägenheter på landsbygden eftersom sådana investeringar inte ger en affärsmässig avkastning.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ska ett kommunalt bostadsaktiebolag i allmännyttigt syfte förvalta fastigheter i vilka bostadslägenheter upplåts med hyresrätt. Det övergripande allmännyttiga syftet är att främja bostadsförsörjningen i den eller de kommuner som äger bolaget. Det allmännyttiga bostadsaktiebolaget ska även erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget. De allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen ska bedriva verksamhet enligt affärsmässiga principer och åläggas marknadsmässiga avkastningskrav, vilket innebär ett avsteg från självkostnadsprincipen och kommunallagens förbud mot att driva företag i vinstsyfte.

Det allmännyttiga syftet kommer också till uttryck i hur överskott från de kommunala bostadsaktiebolagens verksamhet kan användas. Lagen innehåller särskilda bestämmelser om värdeöverföringar från ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag. Kommunen har rätt till viss ersättning för tillskjutet kapital. Värdeöverföringar får emellertid inte överstiga hälften av det föregående verksamhetsårets vinst. Begränsningen av värdeöverföringar gäller inte för åtgärder inom ramen för kommunens bostadsförsörjningsansvar som främjar integration och social sammanhållning eller tillgodoser bostadsbehovet för personer för vilket kommunen har ett särskilt ansvar. Begränsningen gäller inte heller för överskott från fastighetsförsäljningar som uppkommit under föregående räkenskapsår. Högst hälften av ett sådant överskott får delas ut utan andra begränsningar än att överföringen ska ha föregåtts av ett beslut från kommunfullmäktige. Begränsningen gäller inte heller för värdeöverföringar mellan allmännyttiga kommunala bostadsaktie-

bolag inom samma koncern. Lagen innehåller inga sanktioner om bostadsaktiebolagen lämnar värdeöverföringar utöver tillåtet belopp.

Förekomsten av allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och förändringar i allmännyttans bestånd

De flesta kommuner äger och förvaltar bostäder genom allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Endast 18 av landets kommuner uppgav i 2020 års bostadsmarknadsenkät att kommunen inte har ett allmännyttigt bostadsbolag. Utöver de allmännyttiga bostadsaktiebolagen finns kommunala bostadsstiftelser. Dessa lyder inte under lagen om kommunala allmännyttiga bostadsaktiebolag.

Boverket har i uppgift att kontinuerligt följa förändringar i det allmännyttiga beståndet. En sammanställning som myndigheten publicerade i maj 2020 visar att det allmännyttiga beståndet ökade under 2019. Ökningen beror främst på att fler bostäder tillkommit genom nybyggnation och färre bostäder avyttrats genom försäljning till privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar. Det allmännyttiga bostadsbeståndet har ökat varje år sedan 2014, med undantag för 2016 då det totala allmännyttiga bostadsbeståndet minskade till följd av större försäljningar.

Boverket konstaterar att även om allmännyttan bygger en hel del bostäder så är antalet minskade försäljningar det viktigaste skälet till att allmännyttan växer nationellt.

Rapport från Boverket om värdeöverföringar

Boverket sammanställer årligen en redogörelse för de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagens värdeöverföringar. I den senaste rapporten (2020:9), som avser räkenskapsåret 2018, framgår det att majoriteten av de allmännyttiga bostadsbolagen följer reglerna när det gäller värdeöverföringar. Enligt rapporten gjorde 59 procent av bostadsbolagen inte några värdeöverföringar alls, 37 procent gjorde värdeöverföringar med tillåtet belopp och 4 procent gjorde värdeöverföringar utöver tillåtet belopp. Boverket konstaterar dock att summan av de otillåtna värdeöverföringar som bostadsbolagen gjorde under 2018 är betydligt högre än tidigare räkenskapsår. Det totala beloppet för de otillåtna värdeöverföringarna utgör också det största sedan bestämmelserna infördes 2011.

Utvärdering av allbolagen

Boverket fick 2017 i uppdrag av regeringen att utvärdera tillämpningen av lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, som kallas allbolagen, som trädde i kraft i januari 2011. Utgångspunkten för utvärderingen var de kommunala allmännyttiga bostadsbolagens uppdrag att agera affärsmässigt och samtidigt vara allmännyttiga. I november 2017 redovisade Boverket uppdraget i rapporten Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag – utvärdering av tillämpningen av gällande lagstiftning

(rapport 2017:29). Boverket konstaterade att de inte kunde se någon skillnad i de kommunala bolagens ambitioner vad gäller det allmännyttiga syftet men noterade samtidigt att kravet på affärsmässighet kan göra det svårare för vissa kommunala bostadsaktiebolag att genomföra dessa ambitioner. Enligt rapporten ansåg det stora flertalet av de allmännyttiga bostadsaktiebolagen att det varken är lättare eller svårare att främja bostadsförsörjningen sedan principen om affärsmässighet infördes i lagen. En knapp femtedel ansåg dock att det är svårare. Svårigheterna är företrädesvis kopplade till kravet på affärsmässiga avkastningskrav på investeringar. Ungefär hälften av bolagen uppgav att det nya lagkravet har betydelse för hur verksamheten bedrivs och att ekonomisk hänsyn i allmänhet väger tyngre i olika beslutssituationer än tidigare. I rapporten framhåller Boverket att lagstiftningen är oprecis när det gäller avvägningen mellan det allmännyttiga syftet och kravet på affärsmässighet, vilket innebär att de kommunala bostadsaktiebolagen och dess ägare i stor utsträckning själva får tolka lagen och därmed avgöra vad som är en rimlig avvägning mellan det allmännyttiga syftet och kravet på att verksamheten ska bedrivas i enlighet med affärsmässiga principer. Den avvägningen, menar Boverket, kan givetvis utfalla på olika sätt beroende på vilken marknad bolaget verkar på.

Sammanfattningsvis drar Boverket slutsatsen att det nya kravet på att de kommunala bostadsaktiebolagen ska agera affärsmässigt inte tycks ha lett till några genomgripande förändringar för de bostadsaktiebolag som omfattas av lagstiftningen. Ett allmännyttigt syfte och ett affärsmässigt syfte behöver enligt Boverket inte nödvändigtvis stå i motsatsförhållande till varandra.

Pågående arbete

I direktiven till utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. analysera hur de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen fungerar som verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning. Utredningen ska även belysa skillnader mellan kommuners användning av bolagen och analysera skillnader i arbetet med bostadsförsörjningsfrågor mellan de kommuner där det finns ett allmännyttigt bostadsaktiebolag, eller en bostadsstiftelse, och de kommuner där sådana saknas. Utredaren ska vid behov föreslå åtgärder som utvecklar bolagens arbete för att nå målet om en socialt hållbar bostadsförsörjning och åtgärder som leder till att förutsättningarna för en socialt hållbar bostadsförsörjning även finns i kommuner som idag saknar allmännyttiga bostadsföretag. Uppdraget ska redovisas senast den 8 november 2021.

Jämlikhetskommissionen föreslår i sitt betänkande En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46) att regeringen ska initiera en översyn av lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag i syfte att förtydliga handlingsutrymmet för att bedriva social bostadspolitik som finns inom ramen för affärsmässighetskravet. Enligt kommissionen är detta något som bör kunna göras inom ramen för ett tilläggsdirektiv till utredningen om

En socialt hållbar bostadsförsörjning. Jämlikhetskommissionen föreslår vidare en översyn av bestämmelserna om värdeöverföringar i samma lag i syfte att precisera vilka förutsättningar som ska gälla för värdeöverföringar. Man bör också enligt kommissionen analysera i vilken mån sanktioner kan införas mot otillåtna värdeöverföringar.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare, senast våren 2019 i betänkande 2018/19:CU11, behandlat motionsförslag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och förslag om värdeöverföringar från dessa. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till att kommunerna själva ska kunna besluta om innehav och försäljning av sina kommunala bostadsaktiebolag samt att det inte finns något behov av att skärpa reglerna om värdeöverföringar.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsförslaget om att införa krav på att kommuner ska inrätta allmännyttiga kommunala bostadsbolag vill utskottet hänvisa till Boverkets bostadsmarknadsenkät från 2020 där det framgår att en majoritet av landets kommuner redan har ett kommunalt bostadsbolag. Vidare vill utskottet hänvisa till den pågående bostadssociala utredningen (dir 2020:53) som bl.a. ska analysera hur kommunerna använder sig av de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen i arbetet med bostadsförsörjningen samt belysa skillnader i arbetet med bostadsförsörjningsfrågor mellan kommuner som har ett allmännyttigt bostadsbolag och kommuner som inte har ett sådant bolag. Mot den bakgrunden avslår utskottet motion 2020/21:390 (V) yrkande 1.

När det gäller motionsförslaget om att begränsa kommunernas möjlighet att avyttra de kommunala bolagens bostäder vill utskottet återigen hänvisa till Boverkets enkät från 2020 som visar att det allmännyttiga beståndet ökar. Enligt Boverket är antalet minskade försäljningar ett av skälen till att allmännyttan växer. Mot bakgrund av det ovan sagda vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att det är kommunerna själva som ska ta ställning till frågor om innehav och försäljning av kommunala bostadsbolag och att dessa frågor inte ska regleras av staten. Motion 2020/21:390 (V) yrkande 2 bör därmed avslås.

Boverkets uppföljning av lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag visar att de kommunala bostadsaktiebolagen inte avsevärt påverkats av de ändringar i lagstiftningen som genomfördes 2011 och som innebär att verksamheten i bolagen ska bedrivas i enlighet med affärsmässiga principer. I betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46) föreslår Jämlikhetskommissionen att lagen bör ses över i syfte att förtydliga handlingsutrymmet för att bedriva social bostadspolitik inom ramen för lagens

krav på affärsmässighet. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Med hänsyn till pågående beredningsarbete avslår utskottet motion 2020/21:390 (V) yrkande 7.

Boverkets årliga granskning av de kommunala bostadsaktiebolagens värdeöverföringar för räkenskapsåret 2018 visar att majoriteten av bolagen följer reglerna när det gäller värdeöverföringar. Utskottet noterar dock att summan av de otillåtna värdeöverföringarna under 2018 var högre än tidigare år. I betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46) föreslås en översyn av bestämmelserna om värdeöverföringar i syfte att precisera vilka förutsättningar som bör gälla för värdeöverföringar samt i vilken mån sanktioner kan införas mot otillåtna värdeöverföringar. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Med hänsyn till tidigare ställningstaganden och att det pågår ett beredningsarbete avstyrker utskottet även yrkandena 4–6 i motion 2020/21:390 (V).

Blandade boendeformer och minskad segregation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om blandade bostadsområden och åtgärder för att minska segregationen. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 17 (C, L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att principen om blandade upplåtelseformer i alla bostadsområden säkerställs. Med det menar motionärerna att det ska byggas fler hyresrätter i villaområden där de flesta bor i ägt boende och i områden med flerbostadshus där de flesta hyr sin bostad ska fler få möjlighet att äga sin bostad. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram ett nationellt mått på boendesegregation.

I kommittémotion 2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för blandade upplåtelseformer i samhällsplaneringen av utanförskapsområden. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28 där det föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder mot boendesegregation och verka för mer blandade boendeformer även i utsatta områden.

I kommittémotion 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera behovet av statliga insatser för att underlätta arbetet för verksamheter och projekt som syftar till att minska segregation och utsatthet.

I motion 2020/21:2404 av Anna Johansson och Mattias Jonsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för hög nyproduktion av bostäder med rimliga boendekostnader för att minska boendesegregationen.

Bakgrund

Regeringens strategi för minskad segregation

I juni 2018 beslutade regeringen om en långsiktig strategi för att minska och motverka segregation för perioden 2018–2028 (Ku2018/01462/D). Att minska boendesegregationen och stärka samhällsservice är ett av fem prioriterade områden i strategin. Delmålet i strategin för boende är minskad boendesegregation, bra bostäder för alla och stärkt samhällsservice. Särskilt prioriterat är insatser för blandad bebyggelse, insatser för en bostadsmarknad som är öppen för alla, insatser för att förtydliga sociala hållbarhetsperspektiv i samhällsplaneringen och insatser för stärkt samhällsservice i områden med socioekonomiska utmaningar. Inom ramen för strategin har regeringen tagit fram handlingsplanen Ett Sverige som håller ihop – Regeringens insatser för minskad segregation och goda livschanser för alla (A2020/02652). I handlingsplanen redovisas ett urval av de insatser som regeringen genomfört eller planerar att genomföra under de närmaste åren för att motverka och på sikt minska den socioekonomiska segregationen i Sverige. Inom det bostadspolitiska området redovisas bl.a. följande insatser som bidrar till att uppfylla delmålet i strategin om minskad boendesegregation, bra bostäder för alla och stärkt samhällsservice:

- Investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande som fram till november 2020 inneburit att stöd har beviljats för fler än 38 000 bostäder. Investeringsstödet har vidare reformerats och gjorts effektivare. Från och med den 1 februari 2020 ställs det krav på att en åttodel av de bostäder som byggs med stöd ska erbjudas unga under 31 år och/eller personer i en socialt utsatt situation.
- Regeringens uppdrag till Boverket att analysera och bedöma om det förekommer missgynnanden som skulle kunna utgöra diskriminering när bostäder förmedlas (A2020/01472).
- Regeringens fortsatta satsning i budgetpropositionen för 2021 med medel för stöd till energieffektiviserande åtgärder i flerbostadshus. Det kommer fortsättningsvis att finnas möjligheter för ägare av flerbostadshus i områden med socioekonomiska utmaningar att söka stödet som primärt är avsett att gå till energieffektiviserande åtgärder. Många åtgärder är dock kombinerade energieffektiviseringsåtgärder och renoveringsåtgärder varför stödet också kommer att ha betydelse för den allmänna underhållsnivån på byggnaderna.
- Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) syftar till att underlätta situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på

marknadens villkor. Samtidigt ska boendesegregation motverkas och förutsättningarna för jämlika uppväxt- och levnadsvillkor förbättras.

- Regeringens uppdrag till Skatteverket (Fi2020/05097) att motverka felaktig bokföring. Uppdraget bedöms förbättra situationen i bl.a. socialt utsatta områden exempelvis genom att myndigheternas kunskap om trångboddhet, brott mot välfärdssystemen och möjlighet att säkerställa rätten till skolgång stärks.

Delegationen mot segregation

Delegationen mot segregation (Delmos) är en central aktör i regeringens arbete för att minska och motverka segregation. Delmos har ett sektorsövergripande uppdrag som omfattar insatser för att motverka strukturella orsaker till segregation. Delegationen ska även arbeta för att förbättra situationen i områden med socioekonomiska utmaningar. Delegationen ska främja samverkan och kunskapsutbyte samt följa och sprida forskning och annan kunskap. Delmos fördelar också statsbidrag till kommuner, regioner och civilsamhället.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare framhållit krävs det både större reformer och riktade insatser för att uppnå en långsiktig och hållbar bostadspolitik. För att bryta den växande boendesegregationen krävs större reformer i form av ett ökat bostadsbyggande. En viktig del i detta är investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande som har förstärkts och reformerats på så sätt att en del av bostäderna ska gå till unga och sociala kontrakt. Utöver detta behövs också riktade insatser i form av särskilt stöd till människor som står långt ifrån bostadsmarknaden. Här vill utskottet peka på att utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) har i uppdrag att lägga förslag som syftar till att underlätta situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor. Här ingår bl.a. att analysera systemet med hyresgarantier för att bedöma om det är ändamålsenligt och effektivt. Utredningens övergripande syfte är vidare att boendesegregation ska motverkas och förutsättningarna för jämlika uppväxt- och levnadsvillkor förbättras. I regeringens strategi för att minska och motverka segregation finns boende med som ett av fem prioriterade områden. För detta område är delmålet minskad boendesegregation, bra bostäder för alla och stärkt samhällsservice. Särskilt prioriterade är insatser för blandad bebyggelse, insatser för en bostadsmarknad som är öppen för alla, insatser för att förtydliga sociala hållbarhetsperspektiv i samhällsplaneringen och insatser för stärkt samhällsservice i områden med socioekonomiska utmaningar.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det behövs åtgärder för att minska den växande bostadssegregationen och att det behövs en större blandning av olika boendeformer i våra bostadsområden. Utskottet konstaterar

att en blandad bebyggelse är en särskilt prioriterad insats i regeringens strategi för minskad segregation och att regeringen har tillsatt en utredning som har i uppdrag att föreslå åtgärder som bl.a. ska bidra till minskad segregation. Det pågår därför enligt utskottet ett arbete som ligger i linje med vad som anförs i motionerna. Det finns därför inte skäl för riksdagen att ta ett initiativ i frågan. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Studentbostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fler studentbostäder. Utskottet hänvisar till bl.a. pågående arbete. Jämför reservation 18 (SD) och 19 (C, L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 43 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheterna att prioritera markanvisningarna för studentbostäder. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 44 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur kommuner där det finns universitet eller högskolor tillsammans med lärosätena ska planera för att studentbostäder finns tillgängliga.

I kommittémotion 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att öka tillgången till studentbostäder.

I kommittémotion 2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om byggandet av studentlägenheter kan underlättas genom att det införs en ny boendeform i lagstiftningen med lägre funktionskrav.

I motion 2020/21:819 av Magnus Manhammar (S) föreslås att regeringen tar initiativ till att vidta åtgärder för att stävja den rådande bostadsbristen för studenter.

Bakgrund

Byggandet av studentbostäder

Av 2020 års bostadsmarknadsenkät framgår att drygt hälften av landets 38 högskolekommuner bedömer att de har ett underskott på studentbostäder, vilket inte är någon större förändring jämfört med föregående år. Det gäller såväl stora som små högskolekommuner, samt de flesta av storstadsregionernas högskolekommuner. Totalt 14 av högskolekommunerna bedömer att bostadsmarknaden för studenter är i balans, vara en i Storstockholm. Utöver högskolekommunerna uppger ytterligare 51 kommuner att de erbjuder

särskilda bostäder till studenter. Av dessa kommuner bedömer 18 att de har ett underskott på studentbostäder.

Av bostadsmarknadsenkäten framgår vidare att det finns ca 88 100 studentbostäder i hela landet. Under 2019 påbörjades byggandet av drygt 2 400 studentbostäder. Under 2020 bedömde kommunerna att byggandet skulle uppgå till ca 5 000 påbörjade studentbostäder. Förväntningarna för 2021 är något lägre, ca 3 200 studentbostäder. Det är bostäder som förväntas tillkomma genom nybyggnad. En stor del, nästan hälften, av nyproduktionen 2020–2021 förväntas ske i Storstockholm. Utöver den påbörjade nyproduktionen kan det även tillkomma ett nettotillskott av studentbostäder genom ombyggnad av befintliga byggnader.

Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande

Hösten 2016 infördes ett statligt investeringsstöd för att det ska byggas fler energieffektiva hyresrätter och studentbostäder med rimliga hyresnivåer. Enligt förordningen (2016:881) om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande får stöd lämnas för byggande av hyresbostäder i områden med bostadsbrist och för att bygga bostäder till studerande. Stöd får även lämnas om det i en kommun finns brist på en viss typ av bostäder och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. I enlighet med överenskommelsen mellan regeringen och samarbetspartierna (januariavtalet) har stödet koncentrerats och effektiviserats och ska riktas till byggande av hyresrätter i hela landet. Sedan stödet infördes 2016 och fram till juli 2020 hade ca 2 100 studentbostäder byggts, vilket motsvarar ca 30 procent av det totala antalet bostäder som byggts med hjälp av stödet.

Akademiska Hus AB

Akademiska Hus AB är ett helägt statligt fastighetsbolag som har i uppdrag att äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor med fokus på utbildnings- och forskarverksamhet. Sedan hösten 2014 har Akademiska Hus AB ett utökat uppdrag som innebär att bolaget även bygger och förvaltar student- och forskarbostäder. Bolaget har ett eget markinnehav som tillåter expansion av verksamheten. Bolaget har bedömt att totalt 28 000 bostäder, varav 21 000 studentbostäder, kan byggas på den egna marken. Vid utgången av 2020 hade bolaget byggt 1 160 student- och forskarbostäder. Fram till 2026 planeras för 11 000 studentbostäder på campusområden, varav bolaget ska bygga drygt 5 700 i egen regi. Ytterligare 10 000 studentbostäder planeras mellan 2026 och 2030, varav bolaget kommer att bygga ungefär hälften i egen regi.

Reglering på området

I Boverkets byggregler (BFS 2011:6) finns särskilda regler för studentbostäder. En studentbostad definieras som en bostad som är avsedd för studerande vid universitet- och högskolor. Studentbostäder får byggas med en

boyta från ca 16 kvadratmeter. För studentbostäder med en boarea om högst 35 kvadratmeter är kraven lägre när det gäller bl.a. utrymmen för funktioner som matlagning, förvaring, vädrings- och ljusförhållanden.

Plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, innehåller bestämmelser om en byggnads tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga (8 kap. 1 § 3 och 8 kap. 4 § första stycket 8 PBL). Dessa bestämmelser är även tillämpliga när man bygger studentbostäder. Avsteg från kraven på tillgänglighet och användbarhet får dock alltid göras när man inreder bostäder om högst 35 kvadratmeter på vindar (8 kap. 7 § PBL).

Pågående arbete

Kommittén för modernare byggregler lämnade sitt slutbetänkande Modernare byggregler – förutsägbarhet, flexibilitet och förenklat (SOU 2019:68) i december 2019. Kommittén hade bl.a. till uppdrag att genomföra en grundlig och systematisk översyn av bl.a. kraven i 8 kap. PBL och 3 kap. plan- och byggförordningen (PBF) och Boverkets byggregler. Kommittén skulle även se över kraven på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga generellt, dvs. inte enbart i fråga om studentbostäder.

I betänkandet ifrågasätter kommittén behovet av kategoribostäder, såsom studentbostäder. Enligt kommittén innebär kategoriboenden som riktar sig till en viss grupp av boende, exempelvis studenter, en uppdelning av bostadsbeståndet som kan leda till ålderssegregation och hindra ett flexibelt nyttjande av bostadsbeståndet över tid. För att undvika indelning i kategoriboenden föreslår kommittén att reglerna blir lika för samtliga bostäder om högst 35 kvadratmeter. Kommittén föreslår inga generella ändringar i kraven för tillgänglighet i bostäder.

Betänkandet bereds inom regeringskansliet.

Riksdagens tillkännagivande

Våren 2015 tillstyrkte utskottet ett motionsförslag om ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda ytterligare anpassningar av tillgänglighetskraven och andra lättnader i de krav som gäller för studentbostäder (bet. 2014/15:CU10). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:180). I betänkande 2016/17:CU15 föreslog utskottet återigen ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att minska de krav som ställs på studentlägenheter när det gäller tillgänglighet m.m. Riksdagen följde även denna gång utskottets förslag (rskr. 2016/17:234).

Regeringen beslutade den 3 december 2020 att riksdagens tillkännagivanden i riksdagsskrivelserna 2014/15:180 och 2016/17:234, i de delar som de avser tillgänglighetskrav för studentbostäder, ska avskrivras (Fi2019/01230/ Fi2019/01314). I skälen för beslutet anför regeringen bl.a. att

Kommittén för modernare byggregler i sitt slutbetänkande Modernare byggregler – förutsägbarhet, flexibilitet och förenklat (SOU 2019:68) föreslår att kategorin studentbostäder tas bort i Boverkets byggregler (BFS 2011:6), vilket innebär att det inte skulle finnas specifika krav för denna kategori av bostäder. Regeringen kommer i skrivelse 2020/21:75, som lämnas den 16 mars 2021, att återkomma till riksdagen med sin bedömning om huruvida tillkännagivandena ska anses slutbehandlade.

Tidigare behandling

Riksdagen har vid flera tillfällen, senast våren 2019 i betänkande 2018/19:CU11, behandlat motionsförslag om åtgärder för att öka byggandet av studentbostäder och tillgänglighetskrav för studentbostäder. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till pågående arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det fortfarande råder brist på studentbostäder i flera av landets universitets- och högskoleorter, och utskottet delar motionärernas uppfattning att mer måste göras för att öka utbudet av studentbostäder i landet.

Utskottet vill dock understryka att det vidtas åtgärder som är ägnade att öka byggandet av studentbostäder. Investeringsstödet för hyresrätter och studentbostäder har t.ex. effektiviserats och förbättrats, och Akademiska Hus AB, som sedan 2014 har ett utökat uppdrag att bygga och förvalta student- och forskarbostäder, har högt ställda mål om fortsatt byggnation av studentbostäder på den egna marken fram till 2030. Därmed avslår utskottet motionerna 2020/21:1615 (SD) yrkandena 43–44, 2020/21:3186 (C) yrkande 13 och 2020/21:819 (S).

Utskottet konstaterar att Kommittén för modernare byggregler i sitt betänkande Modernare byggregler – förutsägbarhet, flexibilitet och förenklat föreslår att de särskilda regler för studentbostäder som finns i Boverkets byggregler (BFS 2011:6) ska tas bort. Enligt kommittén är det inte ändamålsenligt att ha olika uppsättningar regler för bostäder under 35 kvadratmeter. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet är därmed inte berett att föreslå något initiativ med anledning av motion 2020/21:3585 (L) yrkande 10 om att införa en ny boendeform i lagstiftningen med lägre funktionskrav.

Bostäder för äldre personer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. åtgärder för att öka byggandet av bostäder för äldre. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 20 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till regelförbättringar för att öka tillgången till bostäder för äldre personer. Motionärerna anför att det finns en otydlighet när det gäller vilka krav som kan och bör ställas på bostäder som är anpassade för äldre personer. Följden blir att olika kommuner ställer olika krav. Regelverket bör därför förtydligas så att det finns en grundläggande standard för vad som ska ingå i de olika boendeformerna för äldre personer. Motionärerna anför vidare att ensamheten bland äldre är alltför utbredd och leder till ökande ohälsa. Därför bör också bostäder för äldre kunna planeras för ökad social samvaro.

I motion 2020/21:618 av Solveig Zander (C) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga möjligheten till statligt stöd för anordnande av gemensamhetslokal i nybyggda seniorhus.

I motion 2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör stimulera fler kommuner att arbeta långsiktigt med bostäder för seniorer.

Bakgrund

Olika typer av boenden för äldre personer

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) har kommuner ansvar för att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. För att få flytta till ett särskilt boende krävs en biståndsprövning och ett beslut av kommunen. Det som inte är särskilt boende räknas som ordinärt boende, t.ex. trygghetsboende och seniorbostad. Trygghetsboende innebär tillgång till personal varje dag samt möjlighet till gemensamma måltider och aktiviteter. Seniorbostäder är vanliga bostäder på marknaden avsedda för äldre personer. De kallas även ”55-plus-bostäder” eller ”65-plus-bostäder”. För dessa typer av boende krävs inget beslut av kommunen.

I april 2019 trädde ändringar i socialtjänstlagen i kraft som förtydligar kommunernas möjlighet att inrätta särskilda boendeformer för äldre som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service, och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering. Boendeformen

benämns biståndsbedömt trygghetsboende. Det är frivilligt för kommunen att inrätta denna boendeform (prop. 2017/18:273, bet. 2018/19:SoU4, rskr. 2018/19:11).

Stöd till bostäder för äldre personer

Enligt förordningen (2016:848) om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer kan stöd lämnas för:

- ny- och ombyggnad av särskilda boendeformer för äldre med stöd av socialtjänstlagen
- ny- och ombyggnad av hyresbostäder för äldre (över 65 år) på den ordinarie bostadsmarknaden (seniorboenden, trygghetsboenden)
- för anpassning av gemensamma utrymmen i befintliga hyres- eller bostadsrättshus.

Med hyresbostäder för äldre personer på den ordinarie bostadsmarknaden avses bostadslägenheter och utrymmen för de boendes måltider, samvaro, hobby och rekreation som främjar gemenskap och trygghet. Med anpassning av gemensamma utrymmen avses förbättringar som främjar kvarboende för äldre personer genom ökad tillgänglighet och trygghet. Stödet gäller förbättringar av gemensamma utrymmen i eller i anslutning till en byggnad som upplåts med hyresrätt, kooperativ hyresrätt eller bostadsrätt. Det kan t.ex. röra sig om förbättringar i trapphus, tvättstugor, soprum och andra gemensamma utrymmen.

Boverkets bostadsenkät för 2020

Av Boverkets bostadsenkät för 2020 framgår att det råder fortsatt brist på anpassade bostäder för äldre. Antalet kommuner som anger att de har ett underskott på särskilda boendeformer för äldre har dock minskat från 127 kommuner 2019 till 109 kommuner 2020. Statistik från SCB visar att byggandet av specialbostäder har ökat de senaste åren, vilket kan vara en förklaring till utvecklingen. Enligt Boverket kommer behovet av bostäder för äldre att öka i framtiden.

Statens Bostadsomvandling AB

Statens Bostadsomvandling AB (SBO) medverkar, genom att förvärva och omvandla fastigheter, till att bostadsmarknaden kommer i balans på orter med en svag bostadsmarknad och vikande befolkningstrend. Totalt har SBO förvärvat, utvecklat och avvecklat fastigheter på 35 orter i Sverige under perioden 2005–2020. Det omfattar fastigheter med drygt 1 000 trygghetsanpassade lägenheter och lokaler. Under 2019 köpte SBO fastigheter i fyra kommuner och sålde fastigheter i tre. Det var en liten ökning jämfört med 2018. SBO bedrev under 2019 verksamhet på 28 orter i totalt 25 kommuner, i form av bl.a. förstudier, ombyggnationer och omvandlingar. Våren 2020 bemyndigades regeringen att besluta om kapitaltillskott till SBO

på högst 300 miljoner kronor för att bolaget skulle kunna fortsätta sin verksamhet (prop. 2019/20:99, bet. 2019/20:FiU21, rskr. 2019/20:340). Uppdraget för bolaget ändrades vidare till att förvärva offentligt ägda och privatägda fastigheter, med främsta syfte att säkerställa bostäder för äldre på svaga bostadsmarknader.

Gällande rätt

En byggnad ska vara lämplig för sitt ändamål enligt 8 kap. 1 § Plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL. Det innebär i korthet att bostäder ska ha utrymmen för vila, samvaro, måltider, hygien och förvaring samt utrustning för hygien och matberedning. Lagen innehåller också bestämmelser om en byggnads tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga (8 kap. 1 § 3 och 8 kap. 4 § första stycket 8 PBL). Avsteg från kraven på tillgänglighet och användbarhet får dock göras när man inreder bostäder om högst 35 kvadratmeter på vindar (8 kap. 7 § PBL).

Som framgått ovan under avsnittet om studentbostäder finns det särskilda regler för studentbostäder. För studentbostäder med en boarea om högst 35 kvadratmeter är kraven lägre när det gäller bl.a. utrymmen för funktioner som matlagning, förvaring, vädrings- och ljusförhållanden. Några särskilda regler för bostäder för äldre personer, utöver kraven på tillgänglighet och användbarhet, finns inte.

Pågående arbete

Kommittén för modernare byggregler lämnade sitt slutbetänkande Modernare byggregler – förutsägbarhet, flexibilitet och förenklat (SOU 2019:68) i december 2019. Kommittén hade bl.a. i uppdrag att genomföra en grundlig och systematisk översyn av bl.a. kraven i 8 kap. PBL och Boverkets byggregler. Kommittén skulle även se över kraven på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Kommittén föreslår inga generella ändringar i kraven för tillgänglighet i fråga om bostäder.

Som redovisas ovan under tidigare avsnitt har Boverket haft i uppdrag att se över myndighetens byggregler och konstruktionsregler (Fi2019/02343/BB). Uppdragets syfte var att skapa ett förenklat och konsekvent regelverk för att bidra till ett snabbare och mer kostnadseffektivt byggande. Boverket redovisade uppdraget i december 2020 i rapporten Möjligheternas byggregler – Ny modell för Boverkets bygg- och konstruktionsregler (2020:31). Den nya regelmodellen innebär i korthet att bygg- och konstruktionsreglerna ska bestå av färre regler och utformas som funktionskrav. Reglerna ska varken innehålla allmänna råd, hänvisningar till standarder eller hänvisningar till andra myndigheters och organisationers föreskrifter och riktlinjer. Enligt myndigheten innebär den nya regelmodellen ökad effektivitet och fler bostäder. Boverket arbetar med att ta fram nya föreskrifter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att även om antalet kommuner som har ett underskott på särskilda boendeformer för äldre har minskat, råder det fortsatt brist på bostäder anpassade för äldre. Behovet av fler bostäder för äldre kommer också att öka i framtiden och det behövs en god planering inom kommunerna för att möta den ökade efterfrågan. I avsnittet Kommunernas bostadsförsörjningsansvar redogörs för det pågående arbetet för att förbättra det underlag som ska ligga till grund för kommunernas bedömning av bostadsförsörjningsbehoven och som ska underlätta deras arbete med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning. Bland annat har förslag lämnats i promemorian Ett bättre underlag för att bedöma bostadsbristen (Ds 2021:2).

Utskottet anser att det behövs olika typer av boenden för att tillgodose de olika behov som finns hos äldre. Möjligheten att söka statligt stöd för bostadsanpassningar gör det möjligt för äldre att bo kvar i sin ordinarie bostad. Stöd kan även sökas för att bygga andra boendalternativ för äldre som kan erbjuda trygghet och social samvaro. SBO:s verksamhet bidrar till att fler bostäder kan skapas för äldre personer, särskilt på svaga bostadsmarknader.

När det gäller förslaget om regelförbättringar konstaterar utskottet att det pågår ett omfattande regelförenklingsarbete, t.ex. Boverkets nya regelmodell som syftar till att förenkla och förtydliga byggprocessen. Detta regelförenklingsarbete har även bäring på byggandet av bostäder för äldre.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det finns ett stort behov av bostäder för äldre och även olika typer av boenden. Mot bakgrund av att det pågår ett arbete när det gäller såväl regelförenkling som kommunernas bostadsförsörjningsansvar är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna 2020/21:3186 (C) yrkande 14 och 2020/21:2586 (M) yrkande 1. De bör avslås.

Eftersom det redan finns ett statligt stöd för ny- och ombyggnad av hyresbostäder för äldre på den ordinarie bostadsmarknaden i syfte att främja rekreation och social samvaro avstyrker utskottet även motion 2020/21:618 (C).

Förtur till bostad för vissa grupper m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förtur till bostad för vissa grupper och ett motionsyrkande om ändring i bostadsförsörjningslagen. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 21 (SD), 22 (C) och 23 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att migranter inte ska ges förtur till bostäder.

I kommittémotion 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att personer som utsätts för våld i hemmet ska få förtur i bostadskön.

I kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att förtydliga lagstiftningen (bostadsförsörjningslagen) när det gäller kommunernas ansvar för jourlägenheter och skyddade boenden.

I motion 2020/21:1581 av Magnus Manhammar (S) föreslås ett tillkännagivande om att studera förutsättningarna för att underlätta för våldsutsatta kvinnor och barn att snabbt få en bostad bl.a. genom förtur i bostadskön.

Bakgrund

Det finns inget enhetligt system för att söka bostad i Sverige. Fastighetsägare och bostadsföretag har således stor frihet att själva avgöra vilka villkor som ska gälla för ett hyreskontrakt och hur lediga bostäder ska förmedlas. När det gäller kommunala bostadsförmedlingar får kommunerna själva besluta om vilka principer som ska gälla för förmedlingen av bostäder.

De kommunala allmännyttiga bostadsbolagen är ett verktyg för kommunernas bostadsförsörjning. Genom ägardirektiven kan kommunen styra de allmännyttiga bostadsbolagen så att bostadsförsörjningen i kommunen säkerställs. Kommunerna kan i direktiven t.ex. ställa krav på riktade insatser till särskilda grupper, exempelvis att nyanlända eller personer som lever med en allvarlig hotbild eller under hot ska erbjudas förtur i bostadskö.

I Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2020 anger 21 kommuner att de har ställt krav i ägardirektiven för sina kommunala bostadsföretag att avsätta lägenheter för anvisade nyanlända.

Sedan den 1 mars 2016 då lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning trädde i kraft är alla kommuner skyldiga

att efter anvisning från Migrationsverket ta emot nyanlända med uppehållstillstånd för bosättning. Det innebär att kommunerna måste ha beredskap för hur bostadsförsörjningen för de personer som anvisas till kommunen ska se ut.

Pågående arbete

I kommittédirektiven till utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning anføres att en majoritet av kommunerna har någon form av förturssystem, men att det saknas en samlad bild av hur förturssystemen i kommunerna är organiserade och på vilka grunder förturer erbjuds (dir. 2020:53). Utredningen har därför fått i uppgift att analysera hur de kommunala bostadsförmedlingarna och förturssystemen fungerar som verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning och vid behov föreslå hur det allmännas roll i förmedlingsfrågor kan utvecklas. Uppdraget ska redovisas senast den 8 november 2021.

Tidigare behandling

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motionsförslag om att nyanlända inte ska få gå före i bostadsköer, senast våren 2019 (bet. 2018/19:CU11). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till att det är viktigt att kommunerna har möjlighet att ge vissa grupper förtur i bostadsköerna och att staten inte bör införa begränsningar som gör det svårare för kommunerna att klara sin uppgift. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att kommunerna har möjlighet att ge vissa grupper förtur i bostadsköerna och att kommunerna genom ägardirektiv kan ställa krav på sina kommunala bostadsaktiebolag om riktade insatser till särskilda grupper, t.ex. nyanlända eller personer som lever under hot. Enligt utskottet bör inte staten införa begränsningar som försvårar för kommunerna att uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar och skapa förutsättningar för alla i kommunen att få tillgång till en bostad. Utskottet avstyrker därför motion 2020/21:1615 (SD) yrkande 9 om att kommuner inte ska ge förtur till nyanlända.

Utskottet konstaterar vidare att det pågår ett arbete med att analysera hur förturssystemen i kommunerna fungerar och på vilka grunder förtur erbjuds. Detta kan ge en bild av situationen för personer som är utsatta för våld eller hot. Det pågår också ett arbete med att se över hur underlaget för kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning kan förbättras för att identifiera särskilda gruppers behov. Utskottet anser att detta arbete inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:3186 (C) yrkande 15 och 2020/21:1581 om att förtur ska

ges till personer som utsätts för våld eller hot samt motion 2020/21:3427 (L) yrkande 17 om att ändra i bostadsförsörjningslagen för att säkerställa skyddade boenden för våldsutsatta personer.

Trångboddhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avstyrker motionsyrkanden om åtgärder för att mäta och motverka trångboddhet. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 24 (C, L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör kartlägga och motverka trångboddhet.

I kommittémotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson (L) yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska vidta åtgärder för att bekämpa extrem trångboddhet och ta fram en ny trångboddhetsnorm.

I motion 2020/21:2688 av Nina Lundström (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera fastighetsägarnas inkomstkrav för att förebygga trångboddhet.

I motion 2020/21:1003 yrkande 3 av Magnus Jacobsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda och skärpa trångboddhetsnormen.

Bakgrund

Trångboddhetsnormer

Det finns flera definitioner av trångboddhet, s.k. trångboddhetsnormer. Norm 2 definierar ett hushåll som trångbott om det finns fler än två boende per sovrum, kök och vardagsrum oräknade. Ensamboende räknas enligt denna norm inte som trångbotta oavsett antal rum. Trångboddhetsnorm 2 tillkom under 1960-talet. Norm 3 definierar ett hushåll som trångbott om det finns fler än en boende per sovrum, kök och vardagsrum oräknade. Sammanboende delar dock sovrum, medan varje barn ska ha ett eget rum för att hushållet inte ska räknas som trångbott. Enligt denna norm, som infördes 1974, räknas fler som trångbotta jämfört med definitionen enligt norm 2.

Statistik från SCB för 2018 visar att drygt 20 procent av personer födda utanför Europa är trångbotta enligt norm 2, jämfört med 2 procent av de inrikes födda. Statistiken visar också en stor skillnad mellan olika kommuner. I storstäderna är mellan 7 och 10 procent av befolkningen trångbotta, jämfört med 4 procent i övriga kommuner. Det är också stor skillnad mellan olika

åldersgrupper. Personer under 40 år är i större utsträckning trångbodda än äldre åldersgrupper. I befolkningen över 60 år är trångboddhet ovanligt. Utöver detta finns en trångboddhet som inte fångas upp i statistiken, bland personer som av olika skäl inte är folkbokförda på den adress där de bor.

Pågående arbete

Boverkets uppdrag om bedömningar av bostadsbristen

Boverket presenterade den 29 september 2020 rapporten Mått på bostadsbristen – Förslag på hur återkommande bedömningar ska göras (2020:21). Boverket har tagit fram en beräkningsmodell där antalet hushåll som saknar en rimlig bostad beräknas på nationell, regional och lokal nivå. Vad som är en rimlig bostad definieras efter sex behovsbaserade kriterier. Det är boendestandard, boendeyta, boendekostnad, geografiskt läge, hur länge bostaden disponeras samt tid för att hitta en ny bostad. Boverket har, med utgångspunkt i den underliggande data som finns tillgänglig, konstruerat kvantitativa mått som på både nationell, regional och lokal nivå försöker fånga hur många hushåll som inte uppfyller de sex kriterierna. Enligt Boverkets beräkningar är 462 000 hushåll i landet trångbodda och drygt 56 000 hushåll av dem har också en ansträngd boendeekonomi. Det är hushåll som har en orimlig boendesituation och som saknar ekonomiska möjligheter att ta sig ur den.

Uppdrag till Skatteverket att motverka felaktig folkbokföring

Regeringen gav i december 2020 Skatteverket i uppdrag att i samverkan med ett antal frivilliga kommuner inrätta ett pilotprojekt för att utreda omfattningen av problemet med felaktig folkbokföring och utveckla metoder och arbetssätt för att åtgärda felaktigheter (Fi2020/02991). Pilotprojektet ska bedrivas i områden där Skatteverket och kommunerna bedömer att problematiken, med tonvikt på trångboddhet och otillåten handel med hyreskontrakt, är eller kan antas vara särskilt förekommande. Uppdraget bedöms förbättra situationen i socialt utsatta områden bl.a. genom att myndigheternas kunskap om trångboddhet stärks. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2022.

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) har som redovisats ovan ett brett uppdrag och ska bl.a. utreda förutsättningar för en socialt hållbar bostadsförsörjning som underlättar situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor. Samtidigt ska boendesegregation motverkas och förutsättningarna för jämlika uppväxt och levnadsvillkor förbättras. I kommittédirektiven lyfts fram att det finns utmaningar när det gäller trångboddhet och osäkra boendeförhållanden som måste hanteras. Uppdraget ska redovisas senast den 8 november 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att trångboddhet är ett problem som får stora och negativa konsekvenser för enskilda och samhället i stort. Trångboddhet beror till stor del på bostadsbristen i främst storstadsregionerna, men problemet hänger också ihop med segregationen. Det behöver byggas fler hyresrätter som människor har råd att efterfråga, och det behövs en bättre rörlighet på marknaden. Som redovisas ovan är åtgärder för att främja ett högt bostadsbyggande en prioriterad fråga för regeringen, och en utredning har i uppdrag att utreda och utforma en socialt hållbar bostadsförsörjning. Även uppdraget till Skatteverket kan förväntas ge mer kunskap om trångboddhet och dess konsekvenser. Det pågår således ett arbete som syftar till att motverka trångboddhet och bostadsbrist. Utskottet är därför inte berett att föreslå något tillkännagivande med anledning av vad som anförs i motionerna om trångboddhet. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

BID-samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om BID-samverkan. Utskottet hänvisar till pågående och planerat arbete.

Jämför reservation 25 (SD) och det särskilda yttrandet (C, L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att främja lokal användning av BID-samverkan (business improvement districts) i utsatta områden, särskilt utsatta områden och områden i riskzonen samt utreda ett införande av nationella riktlinjer för offentliga aktörers medverkan i sådan samverkan.

Motionsyrkanden om att främja BID-samverkan föreslås även i kommittémotion 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 17 och i kommittémotion 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) där det föreslås att regeringen ska ta initiativ till ny lagstiftning för att reglera BID-samverkan (yrkande 8).

I kommittémotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 30 föreslås tillkännagivanden om bättre samverkan mellan fastighetsägare genom platssamverkan (BID).

Bakgrund

Allmänt om BID-samverkan

Business Improvement Districts (BID) är en internationell term som ännu saknar en allmänt vedertagen svensk motsvarighet och som innebär att

fastighetsägare tillsammans med boende och offentliga aktörer försöker lyfta ett område genom investeringar i den offentliga miljön, i fastigheter och i trygghetsskapande åtgärder. Syftet är att skapa trygga och attraktiva offentliga platser och bostadsområden. I Sverige finns ingen särskild lagstiftning som reglerar samverkan enligt BID-modellen. De BID-inspirerade samverkansprojekt som finns i Sverige bygger på frivilligt medlemskap och drivs ofta som en ideell förening. Projekten finansieras av medlemmarna själva som betalar en avgift baserat på storleken på fastighetsinnehav i området. Det förekommer även att kommuner går in och delfinansierar olika satsningar på fysiska åtgärder.

Aviserat uppdrag till Boverket

Regeringen har i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg. omr. 18) aviserat ett uppdrag till Boverket att utifrån internationella förebilder se över eventuella hinder, t.ex. i lagstiftning, mot fastighetsägares möjligheter att påverka ett områdes trygghet och säkerhet, utbud och kvalitet på handel och tillgång till service samt hinder mot de boendes inflytande över utvecklingen i området.

Regeringens skrivelse 2020/21:63

I skrivelse 2020/21:63 Redovisning av åtgärder i enlighet med målsättningarna i det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott anför regeringen följande angående BID-projekt.

Det finns goda exempel där kommuner och lokalpolisområden har utvecklat offentlig och privat samverkan för affärsutveckling, investeringar i fysisk miljö samt ökad trygghet och säkerhet, så kallade business improvement districts (BID). Föreningen Svenska Stadskärnor, som samlar företag, organisationer och kommuner, har tidigare tagit fram en BID-modell anpassad till svenska förhållanden. Under 2019 bildades två nya nationella centrum i syfte att stimulera sådan platssamverkan. Svensk försäkring lanserade tillsammans med Svensk handel och fyra fastighetsbolag Centrum för AMP (affärs- och medborgarplatser).

Tidigare behandling

Utskottet har vid ett antal tillfällen behandlat motionsförslag om BID-samarbete, senast våren 2020 i betänkande 2019/20:CU10. Utskottet uttalade att det ser positivt på olika former av samverkan mellan privata och offentliga aktörer som syftar till att skapa trygga och attraktiva offentliga platser och bostadsområden. Utskottet anförde vidare att det är angeläget att regeringen, inom ramen för det brottsförebyggande arbetet, fortsätter att verka för att frivilliga samarbetsformer utvecklas och sprids. Utskottet ansåg dock att det inte fanns behov av att närmare reglera samarbetsformerna för BID-samarbeten. Motionsyrkandena avslogs och riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på olika former av samverkan mellan privata och offentliga aktörer som syftar till att skapa trygga och attraktiva offentliga platser och bostadsområden. Utskottet välkomnar därför att regeringen i budgetpropositionen för 2021 har aviserat ett uppdrag till Boverket att utifrån internationella förebilder se över eventuella hinder, t.ex. i lagstiftning, mot fastighetsägares möjligheter att påverka ett områdes trygghet och säkerhet, utbud och kvalitet på handel och tillgång till service samt hinder mot de boendes inflytande över utvecklingen i området. Utskottet förutsätter att ett sådant uppdrag kommer att ges till Boverket och därmed finns det inte skäl för ett tillkännagivande. Motionsyrkandena bör avslås.

Planering för ökad trygghet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om bl.a. brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder vid planeringen av bostäder. Utskottet hänvisar till bl.a. pågående arbete.

Jämför reservation 26 (SD), 27 (C) och 28 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör utreda en säkrare närvaro för blåljuspersonal i bostadsområden (yrkande 1) och införa en nationell handlingsplan för trygga bostadsområden (yrkande 2). Motionärerna föreslår även att regeringen bör utreda CPTED-metoden (Crime Prevention Through Environment Design) och dess användning i stadsbyggnadsprocessen (yrkande 4). Motionärerna anför att den fysiska miljön bör planeras utifrån ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv i enlighet med en sådan metod.

I kommittémotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 32 föreslås ett tillkännagivande om att det ska ställas krav på fastighetsägare att utföra brottsförebyggande åtgärder och underhåll.

I kommittémotion 2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att trygghetsfrågor bör ges hög prioritet i samhällsplaneringen. I kommittémotion 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att utöka samverkan mellan staten och kommunerna i brottsförebyggande syfte. Som exempel anføres bl.a. att man bör arbeta aktivt med stadsutveckling för att skapa en tryggare och säkrare miljö för de boende, men också för myndigheter och blåljuspersonal att arbeta i.

I kommittémotion 2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om en jämställd samhällsbyggnad.

I motion 2020/21:658 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) föreslås ett tillkännagivande om en nationell handlingsplan för kommuner för att identifiera otrygga områden (yrkande 4) och ett tillkännagivande om behovet av effektiv och trygghetsskapande belysning (yrkande 5).

I motion 2020/21:2662 av Maria Nilsson (L) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning med målet att ta fram förslag om hur en trygg stadsplanering ska se ut i framtiden. Motsvarande yrkande framställs av samma motionär i motion 2020/21:2685.

Bakgrund

Stöd för gröna och trygga samhällen

Den 15 januari 2021 trädde förordningen (2020:1202) om stöd för gröna och trygga samhällen i kraft. Enligt förordningen kan kommuner, andra fastighetsägare och tomträtthavare söka stöd för att utveckla stadsgrönka och ekosystemtjänster men också för att göra insatser som ökar trygghet i områden med socioekonomiska utmaningar. Syftet är att utveckla områdena i en grön och hälsofrämjande riktning samtidigt som det skapas trygga, trivsamma och inkluderande utemiljöer med särskild omsorg om åtgärdernas gestaltning (1 § andra stycket). Tryggheten kan öka genom att anpassa ett område för olika typer av besökare, liksom platser där människor kan mötas och det finns möjlighet till aktiviteter. God ljussättning kan också bidra till att öka känslan av trygghet. Boverket är den myndighet som kommer att administrera och besluta om stödet.

Regeringens skrivelse 2020/21:63

I skrivelse 2020/21:63 Redovisning av åtgärder i enlighet med målsättningarna i det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott redogör regeringen för de åtgärder som vidtagits för att brottsförebyggande aspekter i högre grad ska beaktas i fysisk planering och därigenom öka tryggheten i bostadsområden. Regeringen anför följande i skrivelsen (s. 40 f):

Regeringen har i enlighet med det nationella brottsförebyggande programmet verkat för att brottsförebyggande aspekter i högre grad ska beaktas i fysisk planering. Flera initiativ till samverkan mellan privata och offentliga aktörer kring lokala trygghetsfrågor har också tillkommit.

I januari 2018 bjöd Justitiedepartementet och Näringsdepartementet in företrädare för bland andra myndigheter, länsstyrelser, kommuner, fastighetsägare, byggbranschen och forskare till rundabordssamtal om trygghet och brottsförebyggande arbete i stadsplaneringen. Syftet var att mot bakgrund av den pågående kraftiga utbyggnaden av bostadsbeståndet engagera flera aktörer i diskussionen om vad som kan göras för att i ett tidigt skede i stadsbyggnadsprocessen beakta brottsförebyggande aspekter.

Inom ramen för olika regeringsuppdrag togs två vägledningar fram under 2019 för trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön. MSB och

Boverket utarbetade i samarbete med Polismyndigheten en vägledning för ökad säkerhet i offentliga miljöer. Vägledningen syftar till att stödja olika sektorer och verksamheter att själva kunna identifiera åtgärder för ett ökat skydd mot exempelvis terrorattentat. I samarbete med bland andra Brå, Polismyndigheten, länsstyrelserna och SKR tog Boverket vidare fram en vägledning för brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen. Vägledningen baseras på lärande exempel på åtgärder som får effekter för säkerhet och trygghet vid utformning av fysiska miljöer och riktar sig till alla aktörer som på något sätt är involverade i samhällsbyggnadsprocessens olika skeden. Den sistnämnda vägledningen togs fram inom ramen för ett bredare uppdrag till Boverket som också innefattade en forskningsöversikt om brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder i fysisk planering, samt en översyn av hur tolkningen av plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, kan utvecklas för att stärka brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv. I redovisningen av uppdraget i augusti 2019 menade Boverket att kunskapen om effektiva åtgärder för att minska brottsligheten eller öka tryggheten i fysiska miljöer behöver stärkas för att det ska bli möjligt att ta fram nationella riktlinjer eller föreslå ändringar i PBL. Vidare framhölls att det under genomförandet av regeringsuppdraget tydligt framgick att få kommuner har inarbetade rutiner för samverkan i det ordinära brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet, i synnerhet i den fysiska planeringen.

Kommunerna är centrala aktörer på området eftersom de, genom det kommunala planmonopolet, har ansvar för planering, utformning och utveckling av den fysiska miljön. Enligt portalparagrafen i PBL ska planarbetet, bidra till en från social synpunkt god livsmiljö (1 §). I detta ingår aspekter som trygghet och hälsa. [— —]

Stiftelsen Tryggare Sverige lanserade Nationellt Kunskapscentrum för Platsamverkan. Stiftelsen Tryggare Sverige har också tillsammans med fastighetsägare, branschorganisationer, företag och kommuner utvecklat konceptet BoTryggt för att implementera situationell brottsprevention i stadsbyggandet. I april 2020 presenterades handboken BoTryggt2030 med riktlinjer, rutiner och checklistor för att underlätta för beställare och utförare att planera säkra och trygga bostäder, bostadsområden och offentliga platser. Boverket ingår i en referensgrupp för arbetet.

Utskottets ställningstagande

Människor ska kunna känna sig trygga i sina bostadsområden. Det har nyligen införts ett statligt stöd för gröna och trygga samhällen. Syftet med stödet är att utveckla områden med socioekonomiska utmatningar i en grön och hälsofrämjande riktning samtidigt som det skapas trygga, trivsamma och inkluderande utemiljöer med särskild omsorg om åtgärdernas gestaltning. Utskottet välkomnar denna satsning som kan bidra till att öka tryggheten och trivseln i befintliga bostadsområden.

Som utskottet tidigare anfört råder det bostadsbrist och det behöver byggas fler bostäder. Inom ramen för ett ökat bostadsbyggande måste det samtidigt skapas förutsättningar för attraktiva, gröna och trygga bostadsområden. Vid planeringen av nya bostadsområden måste trygghetsaspekten vägas in bl.a. genom att säkerställa framkomlighet för blåljuspersonal, god belysning och öppna ytor.

Av regeringens redogörelse i skrivelse 2020/21:63 framgår att regeringen verkar för att brottsförebyggande aspekter i högre grad ska beaktas i fysisk stadsplanering. Regeringen har bl.a. tagit initiativ till rundabordssamtal om trygghet och brottsförebyggande arbete i stadsplaneringen. Syftet var att mot bakgrund av den pågående kraftiga utbyggnaden av bostadsbeståndet engagera flera aktörer i diskussionen om vad som kan göras för att i ett tidigt skede i stadsbyggnadsprocessen beakta brottsförebyggande aspekter. På uppdrag av regeringen har Boverket som samordnande myndighet tagit fram en vägledning för brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen. I arbetet deltog även Brå, Polismyndigheten, länsstyrelserna och Sveriges kommuner och regioner. Vägledningen baseras på lärande exempel på åtgärder som får effekter för säkerhet och trygghet vid utformning av fysiska miljöer och riktar sig till alla aktörer som på något sätt är involverade i samhällsbyggnadsprocessens olika skeden. Utskottet noterar också att Boverket framhåller att kunskapen om effektiva åtgärder för att minska brottsligheten eller öka tryggheten i fysiska miljöer behöver stärkas för att det ska bli möjligt att ta fram nationella riktlinjer eller föreslå ändringar i Plan- och bygglagen.

Utskottet anser att det finns mer att göra när det gäller planering, utformning och utveckling av den fysiska miljön för att skapa trygga bostadsområden. Utskottet utgår från att regeringen fortsätter det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet som har påbörjats. Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden i detta avsnitt.

Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om innovativt, miljövänligt och hållbart byggande. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 29 (SD) och 30 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 30 föreslås ett tillkännagivande om att utreda nya metoder för att effektivisera energiförbrukningen i bostäder.

I kommittémotion 2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att taktytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster. I yrkande 34 föreslås ett tillkännagivande om ytterligare insatser för att öka byggandet i trä.

I kommittémotion 2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 29 föreslås ett yrkande om att implementera styrmedel och stödsystem för att fasa ut farliga kemikalier i byggmaterial. I yrkande 30 föreslås ett nationellt mål

för att minimera skadliga kemikalier i nybyggda bostäder, förskolor och skolor till 2025. Vidare föreslås i yrkande 31 att regeringen bör anta ett nationellt mål om att minst hälften av alla byggnader senast 2025 ska byggas med trästomme.

I motion 2020/21:1576 av Monica Haider (S) föreslås ett tillkännagivande om att studera förutsättningarna för ett ökat användande av träprodukter i byggandet av våra offentliga utemiljöer, våra äldre och nya bostadsområden och i våra tätbebyggda orter.

I motion 2020/21:1588 av Johan Andersson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att studera förutsättningarna för stimulansåtgärder för ökat bostadsbyggande i trä.

I motion 2020/21:1591 av Patrik Engström m.fl. (S) och i motion 2020/21:1812 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om ett ökat byggande i trä. Ett liknande yrkande om vikten av att underlätta ett ökat byggande av trähus föreslås i motion 2020/21:2654 av Helena Bouveng och Mats Green (båda M).

Motionärerna Emma Hult och Mats Berglund (båda MP) yrkar i motion 2020/21:3059 att regeringen bör se över vilka åtgärder som behövs för att öka träbyggandet.

I motion 2020/21:1837 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att valet av byggmaterial ska utgå från möjligheten till inlagring av koldioxid vid renovering och nybyggnation. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att beakta behovet av kortare uppställningstider vid nybyggnation för att minska miljöpåverkan under byggtiden.

I motion 2020/21:2940 av Per Schöldberg m.fl. (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att erkänna fördelarna med ett byggande som är bioekonomiskt motiverat och uppmuntrar till en ökat byggande med trä. I yrkande 4 i samma motion föreslår motionären ett tillkännagivande om att främja cirkulär ekonomi inom nybyggnad och renovering. I yrkande 2 i samma motion föreslås ett tillkännagivande om att livscykelanalyser bör användas för att verifiera en byggnads energi-, klimat- och miljöpåverkan under byggtiden.

I motion 2020/21:3464 av Emma Hult och Amanda Palmstjärna (båda MP) yrkade 1 föreslås ett tillkännagivande om att främja initiativ till återbruk av byggmaterial samtidigt som kostnaderna för nyproduktion sänks.

Bakgrund

Informationscentrum för hållbart byggande

På uppdrag av Boverket har Svensk Byggtjänst AB tillsammans med Research Institutes of Sweden (RISE), Energikontoret Sverige, Sustainable Innovation och IVL Svenska Miljöinstitutet, sedan den 1 januari 2018 drivit ett informationscentrum för hållbart byggande (ICHB). Från och med den 1 januari 2021 har Boverket tagit över driften av informationscentrumet. Syftet med informationscentrumet är att främja energieffektivt byggande och användning av hållbara material med låg klimatpåverkan ur ett

livscykelperspektiv. Informationscentret har i uppdrag att samla in, granska kvalitetssäkra och sprida information till målgrupper inom bygg- och fastighetsbranschen.

Januariavtalet

I januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse mellan partierna Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Liberalerna, har de kommit överens om att det ska ställas minimikrav vid byggande utifrån ett livscykelperspektiv. Byggande i trä ska öka, och det ska införas krav på klimatdeklarationer för byggnader.

Pågående arbete

Den 10 december 2020 överlämnade regeringen en remiss till Lagrådet med förslag till en ny lag om klimatdeklaration för byggnader. Förslaget innebär att när en ny byggnad uppförs ska byggnadens klimatpåverkan redovisas i en klimatdeklaration. Byggherren ska ansvara för att upprätta och ge in klimatdeklarationen till den myndighet som regeringen bestämmer. Vidare föreslår regeringen en ändring i plan- och bygglagen (2010:900) som innebär att byggnadsnämnden får meddela slutbesked först när byggherren har visat att denne har gett in en klimatdeklaration enligt den föreslagna lagen. Den nya lagen och lagändringen i plan- och bygglagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. En proposition är aviserad till våren 2021.

Regeringen har vidare gett Boverket i uppdrag att vidta åtgärder för att underlätta införandet av krav på klimatdeklaration vid uppförande av byggnader (Fi2020/00941/BB). Boverket ska bl.a. utveckla en öppen databas med relevanta klimatdata som ska kunna användas för beräkning av klimatpåverkan från byggnader ur ett livscykelperspektiv, utveckla ett register för klimatdeklarationer, och ta fram informations- och vägledningsunderlag.

Uppdraget, inklusive genomförda informations- och vägledningsinsatser, ska slutredovisas till regeringen senast den 20 december 2022.

I juni 2020 presenterade Boverket en plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer som ska inkludera hela livsbyggnads- och omfatta gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan.

I Kommittén för modernare byggnaders delbetänkande Resurseffektiv användning av byggmaterial (SOU 2018:51) identifierades två huvudsakliga hinder för resurseffektiv byggmaterialanvändning: dels bristen på information om innehåll i byggprodukter, dels bristen på ekonomiska incitament att återanvända eller återvinna byggprodukter. Kommittén lämnade bl.a. förslag till hur huvuddragen i kravet på innehållsförteckningar för byggprodukter i EU:s byggproduktförordning kan utformas. Enligt kommittén är de informationskrav som gäller enligt den nuvarande byggproduktförordningen inte tillräckliga för att åstadkomma en resurseffektiv byggmaterialanvändning eftersom det fullständiga innehållet i byggprodukter inte behöver redovisas enligt förordningen. Kommittén föreslår att regeringen på EU-nivå ska verka

för att kravet på redovisning av innehåll i byggprodukter ska omfatta samtliga beståndsdelar i byggprodukter.

I mars 2020 aviserade kommissionen en översyn av EU:s byggproduktförordning. Översynen innefattar en utvärdering av hur förordningen kan utformas för att främja den gröna omställningen i byggsektorn. Kommissionen väntas presentera ett förslag till en reviderad förordning i slutet av 2021.

I rapporten Dokumentationssystem för byggprodukter (rapport 2018:22) lämnar Boverket ett förslag om loggbok för nya byggnader och anläggningar. Syftet med ett loggbokssystem är att samla produktinformation om vilka byggprodukter som ingår i ett byggnadsverk och vad produkterna innehåller. Genom en sådan dokumentation kan återanvändning och återvinning av byggprodukter underlättas. Boverkets förslag kommer att föras fram av Sverige inom ramen för de kommande förhandlingarna om en reviderad byggproduktförordning inom EU.

Energieffektivisering i byggnader

I budgetpropositionen för 2021 avsattes medel till ett nytt stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus upplåtna med hyresrätt och för förnyelse av utemiljöer (prop. 2020/21:1 utg.omr. 18). Stödet kommer att få en ny utformning jämfört med det tidigare stödet och ska utvärderas utifrån ett livscykelperspektiv.

I juni 2020 gav regeringen Boverket i uppdrag att tillsammans med Energimyndigheten utreda och föreslå kompletterande energikrav för byggnader. I uppdraget ingår att utreda om det finns behov av att komplettera byggreglerna med ett krav för solvärmelast, dvs. den värme som tillförs byggnaden från solstrålning genom fönster och som kan vara till fördel om den minskar uppvärmningsbehovet men till nackdel om den ökar kylbehovet. Boverket ska vidare redovisa vad kompletterande krav skulle innebära i form av ökade kostnader och förutsättningar för bostadsbyggandet.

Uppdraget ska redovisas senast den 19 november 2021.

Åtgärder för att öka träbyggandet

I juni 2018 antog regeringen en inriktning för industriellt träbyggande. Ett ökat byggande i trä ses som en viktig del i omställningen till ett mer hållbart byggande med minskad klimatpåverkan.

Inom ramen för det nationella skogsprogrammet har regeringen under 2020 beviljat ett bidrag om 2 miljoner kronor till föreningen Trästad Sverige. Syftet är att öka kunskapen om industriellt träbyggande, sprida goda exempel samt stimulera innovation och utveckling inom det industriella träbyggandet.

I Klimatpolitiska vägvalsutredningens betänkande Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4) har bl.a. behovet av styrmedel för att öka användning av förnybara material i byggnader övervägts. Några sådana styrmedel finns inte idag. Däremot noterar utredningen att ett flertal

kommuner har utvecklat träbyggnadsstrategier för att styra utvecklingen mot ett ökat träbyggande. Dessutom finns det enligt utredningen anledning att anta att den kommande klimatdeklarationslagen kommer att leda till en ökad användning av förnybara material, speciellt vid byggandet av flerfamiljshus och allmännyttiga lokaler. Utredningen föreslår att det införs en möjlighet att i en offentlig upphandling kräva att en viss andel klimatneutralt material ska användas vid nybyggnation.

Betänkandet har varit på remiss och remisstiden gick ut den 20 maj 2020.

Det bereds nu inom Regeringskansliet.

Nordiskt samarbete

De nordiska länderna har de senaste åren intensifierat sitt samarbete när det gäller att minska klimatpåverkan från den byggda miljön. Arbetet fokuserar nu på att miljö- och klimatpåverkan från byggandet ska kunna bedömas och styras enligt liknande principer i de nordiska länderna. De nordiska bostads- och byggministrarna godkände hösten 2020 en ny handlingsplan för perioden 2021–2024, med målet att få en mer klimatvänlig byggsektor i Norden. Under 2021 inleds flera nya samarbetsprojekt som syftar till att utveckla en mer hållbar och konkurrenskraftig nordisk bygg- och bostadssektor.

Tidigare behandling

Utskottet har senast våren 2019 i betänkande 2018/19:CU11 behandlat motionsförslag om innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, inbegripet förslag om byggande i trä och krav på livscykelanalyser. Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Miljö- och klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn utgör en betydande del av samhällets miljöpåverkan. För att Sverige ska nå klimatmålen måste samhällets omställning mot lägre utsläpp även omfatta bygg- och fastighetssektorn. För utskottet är det här viktiga frågor och enligt utskottets mening råder det också en stor samsyn i riksdagen vad gäller dessa frågor.

Utskottet kan konstatera att regeringen bedriver ett aktivt arbete på området. Informationscentrum för hållbart byggande arbetar t.ex. med att sprida kunskap om energieffektivt byggande och användning av hållbara material med låg klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv.

För att minska miljö- och klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn måste miljöpåverkan från byggnadens hela livscykel beaktas, även från den inledande byggprocessen, dvs. från projektering och byggproduktionskedet. Utskottet ser positivt på regeringens arbete med att ta fram lagstiftning om krav på klimatdeklarationer vid uppförande av nya byggnader som fokuserar

på just det inledande byggskedet. Enligt utskottet är införandet av krav på klimatdeklaration för byggnader ett viktigt steg i riktningen mot en minskad klimatpåverkan från byggsektorn. Med hänsyn till det pågående arbetet med att ta fram klimatdeklarationer för byggnader avslår utskottet motion 2020/21:2940 (C) yrkande 2 om användandet av livscykelanalyser för att verifiera en byggnads energi-, klimat- och miljöpåverkan under byggtiden, motion 2020/21:1837 (S) yrkande 2 om kortare uppställningstider vid nybyggnation för att minska miljöpåverkan under byggtiden och motion 2020/21:3464 (MP) yrkande 1 om återbruk av byggmaterial vid nyproduktion.

Utförlig och tillförlitlig information om byggprodukters innehåll är viktigt för att kunna bedöma olika byggmaterials miljöpåverkan. Reglering gällande byggprodukters innehåll och egenskaper omfattas av EU:s byggproduktförordning. Det går inte att ställa krav på redovisning av byggprodukters innehåll och egenskaper som går utöver vad som regleras i förordningen. Kommissionen har meddelat att ett förslag till en reviderad förordning ska presenteras under 2021. Sverige avser att i de kommande förhandlingarna driva frågan om att samtliga beståndsdelar i byggprodukter ska omfattas av förordningens krav på redovisning. Detta ställer sig utskottet bakom. Därmed avslår utskottet motion 2020/21:3055 (MP) yrkandena 29 och 30 om att fasa ut och minimera miljöfarligt innehåll i byggmaterial.

Ett nytt stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus infördes efter förslag i budgetpropositionen för 20/21. Dessutom har regeringen gett Boverket och Energimyndigheten i uppdrag att utreda och föreslå kompletterande energikrav för byggnader. Mot den bakgrunden finner utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta ytterligare initiativ om att utreda nya metoder för energieffektivisering i bostäder. Motion 2020/21:1615 (SD) yrkande 30 bör därför avslås.

När det gäller motionsförslag som tar sikte på ett ökat byggande i trä kan utskottet konstatera att det är en prioriterad fråga för regeringen. Den kommande klimatdeklarationslagen har för avsikt att styra mot ett ökat användande av förnybara material i bostadsbyggande, som exempelvis trämaterial. Därmed anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att ta några initiativ vad gäller motionsyrkanden om olika insatser för att främja byggande i trä. Samtliga motionsyrkanden bör därför avslås.

Bättre krisberedskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder för att stärka motståndskraften mot kriser.

Jämför reservation 31 (C).

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3186 Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att stärka motståndskraften i samhället mot kriser. Motionärerna anför bl.a. att det är viktigt att motverka trångboddhet för att undvika smittspridning. I yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om behovet att ta fram riktlinjer till fastighetsägare, hyresvärdar och bostadsrättsföreningar för att de ska kunna bidra till informationsspridning i kristid.

Åtgärder mot trångboddhet

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) har som redovisats ovan fått ett brett uppdrag och ska bl.a. utreda förutsättningar för en socialt hållbar bostadsförsörjning som underlättar situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor. Samtidigt ska boendesegregation motverkas och förutsättningarna för jämlika uppväxt och levnadsvillkor förbättras. I kommittédirektiven framhålls att det finns utmaningar när det gäller trångboddhet och osäkra boendeförhållanden som måste hanteras.

Skatteverket har fått i uppdrag att i samverkan med ett antal frivilliga kommuner inrätta ett pilotprojekt för att utreda omfattningen av problemet med felaktig folkbokföring och utveckla metoder och arbetssätt för att åtgärda felaktigheter (Fi2020/02991). Uppdraget bedöms förbättra situationen i socialt utsatta områden bl.a. genom att myndigheternas kunskap om trångboddhet förbättras.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet framhållit tidigare är bostadsbristen och trångboddheten ett problem som enbart kan lösas genom en långsiktig bostadspolitik där det bl.a. görs en satsning på byggande av hyresrätter i kombination med stöd till ekonomiskt svaga grupper. Utskottet konstaterar att regeringen har vidtagit flera åtgärder inom det bostadspolitiska området med anledning av covid-19-pandemin. Bland annat infördes ett tidsbegränsat tilläggsbidrag inom bostadsbidraget till barnfamiljer med låga inkomster under juli–december 2020. Vidare har en arbetsgrupp tillsatts för att ta fram åtgärder som förebygger vräkning.

Utskottet utgår från att regeringen vid lämpligt tillfälle utreder och analyserar vilka konsekvenser covid-19-pandemin har haft på samhället i stort och inom det bostadspolitiska området för att stå bättre rustad inför framtida kriser. Utskottet är därmed inte berett att föreslå ett tillkännagivande om bättre krisberedskap. Motionsyrkandena bör avslås.

Reservationer

1. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (M)

av Carl-Oskar Bohlin (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2020/21:1060 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4,
 2020/21:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 och
 2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkandena 1 och 31,
 bifaller delvis motionerna
 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 39 och
 2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 13 och
 avslår motionerna
 2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 12,
 2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 10,
 2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C) yrkande 1,
 2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S),
 2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S),
 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 36,
 2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S),
 2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S),
 2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 2,
 2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande
 6,
 2020/21:2904 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande
 2,
 2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 6, 14 och 25,
 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1, 4, 5, 9 och 11,
 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 33 och
 2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 24.

Ställningstagande

Den svenska bostadsmarknaden är i grunden dysfunktionell. I stället för att erbjuda möjligheter har den en hämmande effekt både på individer och på samhällsekonomin i stort. Företag har svårt att anställa, och tillväxten hålls

tillbaka samtidigt som trångboddheten och de sociala problemen ökar. Den svenska bostadsmarknaden präglas av för lite marknad och i stället har vi långa bostadsköer, höga krav för att få köpa en bostad och krångliga regler för att få bygga. Att äga sin bostad är förenat med stor frihet när det gäller utformning och låga kostnader. Att hyra sin bostad är, på en väl fungerande marknad, förenat med flexibilitet vad gäller tid och plats. Båda upplåtelseformerna har en viktig roll på bostadsmarknaden och i livets olika skeenden. För att få en bättre fungerande bostadsmarknad krävs också en effektiv planprocess, tillgänglig mark och flexibla byggregler. Då kan såväl tiden från idé till inflyttning som produktionskostnaderna minska och därmed utbudet av bostäder öka.

Vi konstaterar att det sedan en tid tillbaka pågår ett arbete med att se över byggreglerna i bl.a. plan- och bygglagen, och vi är positiva till den översyn som gjorts av Boverkets byggregler. Vi vill dock framhålla vikten av att detta arbete prioriteras och att det inom kort läggs fram förslag som innebär enklare och tydligare regler med funktionen i fokus och som möjliggör bl.a. små yteffektiva lägenheter. Det är inte bara byggreglerna som måste ses över utan mer måste göras för att få en fungerande bostadsmarknad. Vi anser att regeringen bör ta initiativ till en bred översyn av de samlade nationella regelverken som rör bostadsbyggande i syfte att skapa snabbare beslutsprocesser, ökad flexibilitet och minskade produktionskostnader.

Vi menar också att det behövs en starkare koppling mellan bostadsbyggande och infrastruktursatsningar. Staten bör därför motivera kommunerna att bygga bostäder t.ex. genom att ställa krav på att det planeras och byggs bostäder i kommuner som berörs av statliga infrastruktursatsningar. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ för att stärka kopplingen mellan bostadsbyggande och infrastruktursatsningar.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 39 och

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 36,

bifaller delvis motion

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 31 och

avslår motionerna

2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 12,
2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 10,
2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C) yrkande 1,
2020/21:1060 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4,
2020/21:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S),
2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S),
2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S),
2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S),
2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 2,
2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 6,
2020/21:2904 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 2,
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 6, 14 och 25,
2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 1,
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1, 4, 5, 9 och 11,
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 33,
2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 24 och
2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 13.

Ställningstagande

Antalet otrygga och socialt utsatta områden i Sverige har ökat. Samtidigt tilltar trångboddheten i många bostadsområden och segregationen breder ut sig i samhället. Vi menar att det under lång tid har saknats tillräcklig framförhållning i bostadspolitiken. Detta har lett till den allvarliga situation som vi i dag har med bostadsbrist och trångboddhet i de flesta av landets kommuner. Vi anser att det nu behövs bostadspolitiska reformer som leder till ett ökat bostadsbyggande samtidigt som det görs riktade insatser till grupper som står långt ifrån den reguljära bostadsmarknaden, t.ex. hemlösa. Regeringen bör därför ta initiativ till nya bostadspolitiska reformer som ökar bostadsbyggandet.

Vi anser också att man behöver ta ett helhetsgrepp kring frågor som rör bostadsbyggande och infrastruktur. För att möjliggöra ett ökat byggande av bostäder måste det först finnas en fungerande infrastruktur på plats. För att både kunna planera och finansiera nya infrastruktursatsningar behöver därför bostadsbyggande ingå i planeringsunderlaget. Detta kräver en synkronisering av flera politiska områden, t.ex. trafik-, skatte-, finans-, näringslivs- och bostadsfrågor. Idag utformas alltför stor del av politiken i form av stuprör ofta till följd av att det saknas nödvändig samordning av de politiska områdena. Vi anser därför att regeringen bör tillsätta en bostads- och infrastrukturberedning för att skapa bättre förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C) yrkande 1 och 2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 9, bifaller delvis motion

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 24 och avslår motionerna

2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 12,

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 10,

2020/21:1060 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4,

2020/21:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 39,

2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S),

2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S),

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 36,

2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S),

2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S),

2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 2,

2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 6,

2020/21:2904 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 2,

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 6, 14 och 25,

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkandena 1 och 31,

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1 och 11,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 33 och

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 13.

Ställningstagande

Sverige behöver en modern social bostadspolitik. För att kunna skapa en sådan måste det först göras en analys av vilka åtgärder och modeller för en modern social bostadspolitik som är lämplig att införa i Sverige. En utredning bör därför få i uppdrag att titta på kloka lösningar som redan prövats i olika delar

av Sverige och i andra länder. I vår omvärld finns exempel på olika modeller för den sociala bostadspolitiken, och vissa har varit mer framgångsrika än andra. Att bygga hela bostadsområden för sociala ändamål, som gjorts i ett antal länder, är enligt mig inte en tilltalande modell. Snarare bör man satsa på att enskilda bostäder i såväl befintligt bestånd som i nybyggnation kan avsättas för sociala ändamål. Kommuner och andra aktörer behöver också ges bättre möjligheter att bidra till en social bostadssektor som kan svara mot de behov som finns. Industriellt byggande och effektiv markanvändning är andra viktiga förutsättningar. Regeringen bör därför ta initiativ till att en djupare analys av vilka åtgärder som är lämpliga att införa i Sverige för att åstadkomma en modern social bostadspolitik.

En annan fråga som behöver belysas ytterligare är behovet av en social bostadssektor och hur den i så fall bör utformas. En utredning bör dels utvärdera hur bostäder för särskilt utsatta människor kan byggas i större omfattning till en lägre kostnad, dels överväga om det till t.ex. behövs justeringar i bidragssystemen som gör att fler människor med svag ställning på bostadsmarknaden kan efterfråga bostäder. Det får bli en uppgift för regeringen att ta initiativ till att utreda förutsättningarna för en modern social bostadspolitik och om det finns behov av en social bostadssektor och hur en sådan i så fall ska utformas.

Fler ska kunna äga sitt boende. Det behövs en ny egnahemsrörelse som sänker trösklarna till bostadsmarknaden. En ny egnahemsrörelse kräver en rad förutsättningar och nya villkor för att kunna växa sig stark. Det handlar dels om att människor ska kunna spara och få tillgång till kapital, dels om tillgången till mark. Men det handlar även om att kommunerna ska göra enhetliga tolkningar av byggkraven. Regeringen bör därför vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för att en ny egnahemsrörelse ska kunna växa sig stark.

Det jag nu anför ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 12 och

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 10,

bifaller delvis motionerna

2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S),

2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S) och
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 14 och
avslår motionerna
2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C) yrkande 1,
2020/21:1060 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4,
2020/21:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 39,
2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S),
2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S),
2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 36,
2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 2,
2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande
6,
2020/21:2904 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande
2,
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 6 och 25,
2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkandena 1 och 31,
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1, 4, 5, 9 och 11,
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 33,
2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 24 och
2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 13.

Ställningstagande

Sverige behöver en ny bostadspolitik som kan möta de utmaningar vi står inför i form av bostadsbrist, bostadssegregation och klimatomställning. En hållbar och långsiktig bostadspolitik som tar ansvar för att bygga bort bostadsbristen, bryta bostadssegregationen och minska bostadssektorns klimatpåverkan. Det kräver en bostadspolitik med högre ambitioner där staten och kommunerna tar ett större ansvar än i dag.

Bostaden är en social rättighet som jag menar måste tydliggöras i svensk bostadspolitik. Det behövs en nationell strategi för att säkerställa allas rätt till en bostad till en överkomlig kostnad. Strategin bör ligga till grund för regeringens övergripande bostadspolitik. Regeringen bör ta initiativ till att en sådan strategi tas fram.

Jag anser att bostadspolitiken har ansvar för att det byggs fler bostäder, men också för att rätt typ av bostäder byggs. Framför allt behövs fler hyresrätter med rimliga hyror. För att bygga dessa bostäder behövs det dels olika former av stöd, dels en tydligare styrning från statens sida. Jag anser därför att regeringen ska ta fram med en åtgärdsplan och tidsplan för en mer jämlik balans mellan hyresrätt och bostadsrätt.

Det finns ett litet antal stora aktörer på den svenska byggmarknaden, vilket innebär dels svårigheter för mindre aktörer, dels höga vinstmarginaler som pressar både bostadspriser och hyror uppåt. Det är tydligt att det behövs åtgärder för att få byggbolagen att öka produktiviteten. Jag anser att det behövs

ett statligt byggbolag som är affärsdrivande, men har måttliga avkastningskrav. Ett statligt byggbolag skulle innebära en bättre politisk styrning och säkra långsiktigheten i samhällsbyggandet. Regeringen bör därför utreda hur ett statligt allmännyttigt byggbolag med uppgift att bygga lägenheter, främst hyresrätter, som alla ska ha råd att efterfråga, kan utformas.

I Sverige har kommunerna en central roll för bostadsförsörjningen, men jag menar att det behövs ett tydligare nationellt ansvar för bostadsförsörjningen. Delegationen Bostad 2030 har på uppdrag av Hyresgästföreningen tagit fram en ny, kunskapsbaserad bostadspolitik. Delegationen föreslår en rollfördelning som förtydligar krav och ansvar för bostadsförsörjningen på nationell, regional och lokal nivå. För att tydliggöra att staten är ytterst ansvarig för bostadsförsörjningen föreslår delegationen att regeringen årligen bör lämna en skrivelse till riksdagen där regeringens nationella bostadsförsörjningsplan fastslås. Vid obalans mellan utbud och efterfrågan föreslås att regeringen ska presentera en handlingsplan. Det är ett bra förslag som regeringen bör ta initiativ till att genomföra.

Alltför många hyresvärdar ställer omotiverat höga inkomstkrav på nya hyresgäster, vilket leder till att bostadssegregationen ökar och att det blir svårare för många att få ett förstahandskontrakt. Den vägledning som har tagits fram av Sveriges Allmännyttiga och Fastighetsägarna är inte tillräcklig för att hyresvärdar ska sänka kraven på nya hyresgäster. Regeringen bör i stället återkomma med lagförslag som innebär att hyresvärdar, såväl privata som allmännyttiga, inte ska kunna ställa orimligt höga inkomstkrav som exkluderar stora grupper av människor vid uthyrning av bostäder.

Det jag nu anfört ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 24,
bifaller delvis motion
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 9 och
avslår motionerna
2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 12,
2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 10,
2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C) yrkande 1,
2020/21:1060 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4,

2020/21:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 39,
2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S),
2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S),
2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 36,
2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S),
2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S),
2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 2,
2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 6,
2020/21:2904 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 2,
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 6, 14 och 25,
2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkandena 1 och 31,
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1, 4, 5 och 11,
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 33 och
2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 13.

Ställningstagande

Det behöver byggas fler bostäder i Sverige och det gäller såväl hyresrätter, bostadsrätter och ägarlägenheter som villor. Grundläggande strukturproblem på den svenska bostadsmarknaden gör att tillgången på bostäder understiger efterfrågan. Inom bostadspolitiken borde därför den mest prioriterade åtgärden vara att målmedvetet angripa de hinder som finns för bostadsbyggandet, t.ex. krångliga och tidskrävande planprocesser, svårtydbara bullerregler och byggregler. Tiden från idé till ett färdigt boende måste förkortas, och processen måste bli mindre kostsam och förenklas jämfört med i dag. Jag vill i detta sammanhang särskilt framhålla konceptet med trädgårdsstäder. Dessa växte fram i städer under 1900-talets början för att bekämpa den svåra bostadsbristen under 1800-talets slut. De småhus som uppfördes kom sedan att associeras med social hållbarhet och goda uppväxtvillkor för barn. Exempel på trädgårdsstäder är Gamla Enskede samt Södra och Norra Ängby i Stockholm. För att främja framväxten av ett antal nya trädgårdsstäder på platser som rimligen kan knytas till fungerande infrastrukturstråk behöver staten vara en aktiv part. Nya bostadsområden bör kunna skapas genom att regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att peka ut nya områden där helt nya stadsdelar kan byggas. Dessa områden kan sedan bebyggas med främst eget ägda bostäder i form av småhus och radhus. Det får bli en uppgift för regeringen att ge ett sådant uppdrag till länsstyrelserna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (L)

av Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 33 och

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 13,

bifaller delvis motion

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 31 och
avslår motionerna

2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 12,

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 10,

2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C) yrkande 1,

2020/21:1060 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4,

2020/21:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 39,

2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S),

2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S),

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 36,

2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S),

2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S),

2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 2,

2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande
6,

2020/21:2904 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande
2,

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 6, 14 och 25,

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1, 4, 5, 9 och 11 samt

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 24.

Ställningstagande

En trygg boendesituation är ett grundläggande behov som behöver tillgodoses för att individen ska kunna ha kontroll över sitt eget liv. En fungerande bostadsmarknad gör att människors valmöjligheter ökar. Att kunna flytta hemifrån, flytta ihop eller flytta till studier eller jobb möjliggör livsavgörande val. En fungerande bostadsmarknad gör det lättare för företag att etablera sig på nya platser. Det finns tyvärr i dag många hinder som måste övervinnas för

att svensk bostadsmarknad ska vara flexibel och inkluderande samt kapabel att tillgodose och matcha bostäder på ett effektivt sätt.

Det behövs förvisso fler hyresrätter, men för att skapa en inkluderande bostadsmarknad bör fler få möjlighet att äga sin bostad. Särskilt i de utsatta områdena behövs det bättre valmöjligheter när det gäller olika boendeformer. Den nästintill fullkomliga dominansen av hyresrätter i områden där svenskar med utländsk bakgrund dominerar och den totala dominansen av bostadsrätter i andra områden är oerhört problematisk. Kommuner bör därför kunna ge sina bostadsbolag befogenhet att bli byggaktörer i projekt för att bygga nya bostadsrättsfastigheter eller ägarlägenheter i utsatta områden. Regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att möjliggöra detta.

Det finns också ett stort behov av att förtydliga och förenkla regelverket för byggande. Många kommuner är i stort behov av s.k. kategoribostäder som särskilda boenden och studentbostäder, men de har svårt att bygga eftersom Boverkets regler och krav är svårtolkade och rigida. Regeringen bör därför ge Boverket i uppdrag att se över reglerna om kategoribostäder för att dessa ska bli enklare, flexibla och mer tillåtande. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Konkurrens och bostadsbyggande, punkt 2 (M)

av Carl-Oskar Bohlin (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:3024 av Lars Püss m.fl. (M) och
2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 26 och
bifaller delvis motion
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 35.

Ställningstagande

Sverige har de högsta byggkostnaderna i Europa, vilket förklaras bl.a. av höga lönekostnader och höga krav på det som byggs. I olika utredningar påpekas att produktiviteten i branschen är låg och att en ökad internationell och inhemsk konkurrens skulle kunna öka effektiviteten i branschen och därmed möjliggöra en ökad produktion.

Materialkostnaderna utgör cirka hälften av den totala byggkostnaden. Kostnaderna för material har ökat snabbt under ett antal år, och Konkurrensverket konstaterar att detta är det främsta skälet till att också de totala

byggkostnaderna har ökat. Att kostnaderna ökar snabbt i byggmaterialindustrin indikerar att det kan finnas konkurrensproblem. I april 2020 gav regeringen Konkurrensverket i uppdrag att utreda konkurrensen i byggmaterialindustrin, bl.a. vad gäller marknadskoncentration och prisbildning. Konkurrensverket ska även analysera hur standarder och märkningar påverkar konkurrensen. Uppdraget ska redovisas i december 2021. Vi välkomnar detta men anser att Konkurrensverket också borde titta på effekten av att dagens regelverk är så pass snävt att endast vissa materiallösningar får användas. Därtill vill vi särskilt lyfta fram behovet av mer harmoniserade standarder för att också bidra till en ökad internationell konkurrens. Regeringen bör därför ta initiativ till en översyn av regelverken i syfte att öka flexibiliteten vad gäller materialval för att därmed öka konkurrensen i byggmaterialindustrin och sänka produktionskostnaderna. Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Konkurrens och bostadsbyggande, punkt 2 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 35 och
bifaller delvis motionerna
2020/21:3024 av Lars Püss m.fl. (M) och
2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 26.

Ställningstagande

Behovet av ökad konkurrens på byggmarknaden är i dag påtaglig. En ökad anbuds konkurrens mellan byggbolagen skulle kunna bidra till att sänka de höga byggkostnaderna. Vi ser ett behov av att utreda vilka åtgärder som bäst kan främja en ökad konkurrens mellan byggbolagen. Dessutom behöver förutsättningarna för att byggbolag ska kunna finansiera större byggprojekt ses över.

Behovet av ökad konkurrens inom byggsektorn har utretts och följts upp sedan 2015 i olika utredningar och uppdrag. Konkurrensverket har nyligen fått i uppdrag att utreda konkurrensen när det gäller marknadskoncentration och prisbildning i byggmaterialindustrin. Konkurrensverket ska även analysera hur standarder och märkningar påverkar konkurrensen på marknaden. En utredning har haft i uppdrag att se över hur man kan sänka boendekostnaderna

och redovisar sina slutsatser i betänkandet Bygg och bo till lägre kostnad (SOU 2020:75).

Vi menar att det är av stor vikt att inte enbart vissa företag ges goda förutsättningar att verka på byggmarknaden. Det behövs därför åtgärder som gör det möjligt för fler företag att medverka i upphandlingar. Regeringen har påbörjat ett arbete med att utreda dessa frågor, men vi anser att det går för långsamt. Vi ser också en tendens att den övergripande frågan splittras och delas upp i olika uppdrag och anser att det vore bättre om regeringen tog ett helhetsgrepp om frågan. Processen för att skapa mer konkurrensfrämjande åtgärder bör påskyndas. Regeringen bör därför prioritera arbetet med att verka för ökad konkurrens på byggmarknaden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 17 och avslår motionerna

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 4,

2020/21:477 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C),

2020/21:755 av Heléne Björklund (S),

2020/21:1635 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S),

2020/21:2000 av Linus Sköld m.fl. (S),

2020/21:2125 av Denis Begic (S),

2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 3,

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 22–24,

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 4 och 8 samt

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 45.

Ställningstagande

För att landsbygden långsiktigt ska kunna utvecklas måste finansieringen av bostadsbyggande på landsbygden underlättas. De statliga kreditgarantierna utgör ett viktigt instrument för byggandet av bostäder på landsbygden. Kreditgarantierna bör behållas, men det är uppenbart att det behövs ytterligare åtgärder för att lösa problemen med finansiering till bostadsbyggande på

landsbygden. Vi vill att regeringen tillsätter en utredning som tar ett helhetsgrepp om finansieringsfrågan och som föreslår fler lösningar.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

10. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:477 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) och
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 22–24,
bifaller delvis motion
2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 45 och
avslår motionerna
2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 4,
2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 17,
2020/21:755 av Heléne Björklund (S),
2020/21:1635 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S),
2020/21:2000 av Linus Sköld m.fl. (S),
2020/21:2125 av Denis Begic (S),
2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 3 och
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 4 och 8.

Ställningstagande

Möjligheten att bygga bostäder på landsbygden är en del av en politik för hela landet. Även på landsbygden råder det bostadsbrist på sina håll där utbudet av bostäder inte klarar att möta efterfrågan. Låga marknadsvärden i förhållande till produktionskostnaderna innebär tyvärr att det är svårt för byggföretagen att få lönsamhet i sina investeringar i nyproduktion på landsbygden. Jag tror att de statliga kreditgarantierna skulle kunna nyttjas bättre om de tydligare riktades mot just bostadsbyggande i landsbygdkommuner.

Det är Boverkets bedömning av det framtida marknadsvärdet på fastigheten som ligger till grund för beviljandet av en statlig kreditgaranti. Om bostadsprojektets framtida värde bedöms som lågt urholkar det värdet på garantin. Enligt min mening borde en mer flexibel värdering kunna göras vid bedömning av bostadsprojekt på landsbygden.

Ytterligare en orsak till att dagens kreditgarantier inte utnyttjas fullt ut är att kunskapen om kreditgarantierna är otillräcklig. Boverkets information och rådgivning behöver förbättras i syfte att nå ut till fler aktörer på marknaden.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2020/21:477 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C),

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 17,

2020/21:755 av Heléne Björklund (S),

2020/21:1635 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S),

2020/21:2000 av Linus Sköld m.fl. (S),

2020/21:2125 av Denis Begic (S),

2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 3,

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 22–24,

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 4 och 8 samt

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 45.

Ställningstagande

I Österrikes huvudstad Wien förs en medveten, social bostadspolitik med fokus på hyresbostäder. Köerna är korta, nyproduktionen är hög och hyrorna rimliga. Cirka 75 procent av befolkningen bor i hyresrätt, varav hälften av beståndet subventioneras eller ägs av staden. Systemet bygger på en finansieringsmodell där det offentliga tar huvudansvaret för finansieringen av nyproduktion av hyresrätter. Wienmodellen kan sammanfattas i två principer: bredd och långsiktighet. Bredd såtillvida att även låginkomsttagare har råd att bo i en nybyggd lägenhet. Långsiktighet såtillvida att målet med bostadsbyggandet är att tillgodose bostadsbehoven på lång sikt. Jag anser att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över Wienmodellen och hur den skulle kunna tillämpas i Sverige.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 45,
bifaller delvis motionerna

2020/21:477 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) och
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 22 och
avslår motionerna

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 4,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 17,

2020/21:755 av Heléne Björklund (S),

2020/21:1635 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S),

2020/21:2000 av Linus Sköld m.fl. (S),

2020/21:2125 av Denis Begic (S),

2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 3,

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 24 samt

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 4 och 8.

Ställningstagande

Landsbygden erbjuder en god boendemiljö och plats för att bygga i attraktiva lägen. Trots det byggs det tyvärr alltför lite på landsbygden. De statliga kreditgarantierna är ett viktigt verktyg som behöver utvecklas ytterligare för att underlätta byggandet på svaga bostadsmarknader där betalningsförmågan finns men där traditionell bankfinansiering är svår att få. Det är viktigt att få tillstånd ett bättre utnyttjande av de statliga kreditgarantierna. Jag uppmanar regeringen att fortsätta arbetet med att förbättra de statliga kreditgarantierna så att de kan komma fler till del på landsbygden.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Översyn av redovisningsregler, punkt 4 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 11 och avslår motion

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46.

Ställningstagande

I många landsbygdskommuner innebär höga byggpriser att produktionskostnaderna är högre än marknadsvärdet på nybyggda bostäder. Bostadsbolag som bygger bostäder på svaga marknader blir därmed tvungna att göra stora nedskrivningar av fastighetens värde. Detta påverkar i sin tur bostadsbolagets ekonomi negativt. Problemen med de nuvarande nedskrivningsreglerna berörs i betänkandet Lån- och garantier för fler bostäder (SOU 2017:108). I betänkandet föreslås en översyn av det s.k. K3-regelverket för att underlätta bostadsfinansiering på svagare marknader och för mindre aktörer. Förslaget går inte tillräckligt långt enligt mig. Vänsterpartiet har tidigare föreslagit att nedskrivningsreglerna bör förändras i syfte att underlätta byggande av hyresbostäder i landsbygdskommuner. Jag vidhåller detta.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Översyn av redovisningsregler, punkt 4 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 46 och avslår motion

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

Vid bostadsbyggande på landsbygden och i mindre orter är produktionskostnaderna ofta högre än bostadens marknadsvärde vid färdigställandet av bostaden. Det innebär att bostadsbolag som bygger på landsbygden ofta tvingas göra en nedskrivning av fastighetens värde när bygget är klart. För många bostadsbolag är det inte lönsamt att bygga bostäder på marknader där marknadspriserna är låga. Jag anser att reglerna för avskrivning behöver

ändras och göras mer flexibla, exempelvis bör längre avskrivningsperioder medges för nyproducerade bostäder på marknader med låga marknadsvärden.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

15. Kommunal bostadsförmedling, punkt 6 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Förutom att det behövs byggas fler hyresrätter måste hyresrätterna i det befintliga hyresbeståndet fördelas på ett rättvist och förutsägbart sätt. För att få ett hyreskontrakt hos en privat hyresvärd krävs i regel goda kontakter. Detta utestänger många personer från det privata hyresbeståndet och bidrar till svarthandel med hyreskontrakt. Ingen ska vara beroende av kontakter för att få ett förstahandskontrakt till en hyresrätt i Sverige.

Enligt 7 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna en bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Dessvärre är det endast ett fåtal kommuner som i dag driver en bostadsförmedling. För att förtydliga kommunernas bostadsförsörjningsansvar, och för att säkerställa en rättvis och förutsägbar fördelning av hyresrätter, bör samtliga kommuner vara skyldiga att tillhandahålla en bostadsförmedling i egen regi eller genom regional samverkan. Den kommunala bostadsförmedlingen ska ha till uppgift att genom transparenta regler förmedla majoriteten av hyresbostäderna, såväl ur det privata som det allmännyttiga hyresbeståndet i kommunen. För att fler bostadssökande ska få tillgång till det privata hyresbeståndet ska de privata fastighetsägarna vara skyldiga att fördela 80 procent av sitt bostadsbestånd genom den kommunala bostadsförmedlingen.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

16. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 7 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:294 av Lars Thomsson (C) och
2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4–7.

Ställningstagande

De allmännyttiga kommunala bostadsföretagen äger i dag drygt 827 400 lägenheter. Allmännyttan har länge haft en särställning på den svenska bostadsmarknaden och är sedan många år en viktig del av välfärdssamhället. Allmännyttan ägs av medborgarna gemensamt och har till uppgift att tillhandahålla hållbara och prisvärda bostäder för alla. Enligt min mening är en stark allmännytta avgörande för en social bostadspolitik och för att klara bostadsförsörjningen. Jag välkomnar att utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning, (dir. 2020:53) har fått i uppgift att analysera skillnader i hur arbetet med bostadsförsörjningsfrågor bedrivs i kommuner som har allmännyttiga kommunala bostadsbolag jämfört med kommuner som inte har sådana bolag.

Under alliansregeringen förändrades förutsättningarna för allmännyttan bl.a. genom att lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag infördes. Lagen, började gälla 2011 och kräver att de kommunala bostadsaktiebolagen ska bedriva sin verksamhet i enlighet med affärsmässiga principer, samtidigt som bolagen har till uppgift att främja bostadsförsörjningen. Kravet på att bolagens verksamhet ska bedrivas i enlighet med affärsmässiga principer har fått allvarliga konsekvenser för allmännyttans bostadsförsörjningsuppdrag. Marknadsmässiga krav på avkastning innebär att planer på nyproduktion inte genomförs. Avkastningskraven innebär också att bostadsbolagen inte kan genomföra nödvändiga upprustningar av eftersatta miljonprogramsfastigheter utan att höja hyrorna. Jag anser att allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ska bedrivas utifrån mål om social nytta och samhällsansvar – inte utifrån marknadsmässiga principer och avkastningskrav. Därför anser jag att kravet på att bolagen ska bedriva sin verksamhet i enlighet med affärsmässiga principer ska tas bort. Regeringen bör ta nödvändiga initiativ och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

Jag vill värna allmännyttans roll och framtid. För att utveckla allmännyttan föreslår jag ett antal åtgärder. För att bidra till bra och billigt byggande av hyresrätter ska det finnas minst ett allmännyttigt bostadsbolag i varje kommun.

För att säkerställa att det finns en tillräckligt stor andel allmännyttiga bostäder, både på regional och på nationell nivå föreslår jag att det införs ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder som ägs av kommunala bostadsaktiebolag.

Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag innehåller bestämmelser som begränsar möjligheten att genomföra värdeöverföringar från bostadsbolagen till kommunerna. Jag välkomnar Jämlikhetskommissionens förslag om att se över bestämmelserna om värdeöverföringar i lagen. Regeringen bör skyndsamt initiera en sådan översyn, särskilt mot bakgrund av att Boverkets senaste sammanställning av de allmännyttiga bostadsbolagens värdeöverföringar visar att beloppen på de otillåtna värdeöverföringarna blivit större. Jag vill själv se följande ändringar av lagen: För det första ska det generösa undantag från begränsningen av värdeöverföringar som finns i lagen tas bort. Vidare ska kommunerna åläggas att tydligare redogöra för de ändamål som värdeöverföringen går till. Slutligen ska kommunen, i de fall en olovlig värdeöverföring genomförts, vara skyldiga att betala tillbaka den summa som motsvarar den olovliga värdeöverföringen.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna regeringen.

17. Blandade boendeformer och minskad segregation, punkt 8 (C, L)

av Ola Johansson (C) och Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 13,
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 18 och
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28,
bifaller delvis motionerna
2020/21:2404 av Anna Johansson och Mattias Jonsson (båda S) och
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 9 och
avslår motion
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 10.

Ställningstagande

Segregationen mellan olika stadsdelar och bostadsområden är ett stort och allvarligt problem i Sverige. Vi menar att mer behöver göras för att minska segregationen och skapa bostadsområden med blandade upplåtelseformer. I dag domineras attraktiva områden av ägt boende, medan det omvända gäller för de utsatta områdena. En låg andel eget ägt boende leder ofta till ett lågt ansvarstagande för den fysiska miljön och de gemensamma utrymmena. Det behövs därför både lokala och nationella initiativ som möjliggör och uppmuntrar människor att långsiktigt äga sitt boende och investera i sådant. Det behövs vidare en politik som uppmuntrar nybyggnation av bostadsrätter och attraktiva boenden i utsatta områden. Det insatser som görs i dag är inte tillräckliga. Det räcker inte att en blandad bebyggelse är en prioritering för regeringen inom ramen för regeringens strategi för minskad segregation. Vi anser att regeringen bör höja ambitionsnivån och vidta åtgärder som faktiskt gör skillnad och som innebär en större blandning av olika boendeformer i våra utsatta områden.

På olika ställen i vårt land drivs ett stort antal projekt och verksamheter som syftar till att motverka segregation och utsatthet. Vi menar att det är viktigt att erfarenheterna av dessa insatser tas till vara och sprids. Möjligheterna att göra detta på ett samordnat och strukturerat sätt bör ses över för att utvärdera om det finns insatser från statligt håll som skulle kunna underlätta arbetet. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna regeringen.

18. Studentbostäder, punkt 9 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 43 och 44 samt avslår motionerna

2020/21:819 av Magnus Manhammar (S),

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 13 och

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

Bostadsbristen är påtaglig i hela landet. En grupp som drabbas särskilt hårt är studenter som med kort varsel måste hitta en bostad på den studieort där de

erbjudits studieplats. Bristen på tillgängliga studentbostäder innebär att studenter kan behöva tacka nej till den utbildning de kommit in på, vilket i förlängningen kan få konsekvenser för arbetsmarknaden i stort. För att främja byggandet av studentbostäder i landet föreslår vi att studentbostäder ska prioriteras redan vid kommunens markanvisningsbeslut. Dessutom behöver kommunen och lärosätena samverka i högre utsträckning för att bostäder ska finnas tillgängliga för alla studenter.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

19. Studentbostäder, punkt 9 (C, L)

av Ola Johansson (C) och Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 13 och

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 10 och

avslår motionerna

2020/21:819 av Magnus Manhammar (S) och

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 43 och 44.

Ställningstagande

Det rådet brist på studentbostäder runt om i landet. Fler lägenheter som är avsedda för studenter behöver byggas för att komma till rätta med bostadsbristen i landets studentstäder. Vi vill utreda om byggandet av studentlägenheter kan underlättas genom att studentbostäder definieras som en egen boendeform i lagstiftningen. Syftet är att göra det möjligt att ha särskilda regler för sådana bostäder, t.ex. när det gäller storlek, funktionskrav och bullernivåer.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

20. Bostäder för äldre personer, punkt 10 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 14 och avslår motionerna

2020/21:618 av Solveig Zander (C) och

2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Behovet av bostäder för äldre är stort och det behöver planeras för och byggas fler särskilt anpassade boenden. Att det inte byggs tillräckligt beror bl.a. på att det i regelverket finns stora oklarheter om vilka krav som kan och bör ställas på bostäder som är anpassade för äldre. Mest uppenbar är otydligheten kring det som kallas trygghetsboenden. Men också för andra kategorier av seniorbostäder är regelverken oklara. Följden har blivit att olika kommuner ställer olika krav, inte sällan krav som passar dåligt i förhållande till de byggtekniker som utvecklats de senaste åren. Allt detta fördyrar byggandet av bostäder för äldre, och leder till att det inte byggs tillräckligt. Därför behöver regelverken förtydligas så att det finns en grundläggande standard för vad som ska ingå i de olika boendeformerna för äldre. Vidare är ensamheten bland äldre alltför utbredd, vilket leder till ökad ohälsa. Därför bör också bostäder för äldre planeras för ökad social samvaro. Olika typer av kollektivboenden med gemensamhetsytor är ett exempel på en sådan lösning. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ för att förbättra boendesituationen för våra äldre.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

21. Förtur till bostad för vissa grupper m.m., punkt 11 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 9 och avslår motionerna

2020/21:1581 av Magnus Manhammar (S),

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17.

Ställningstagande

Bostadsförsörjningsansvaret vilar på kommunerna. Sedan den nya lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända för bosättning trädde i kraft 2016 har kommunerna varit tvungna att ta emot och ordna bostad åt nyanlända. Det innebär en stor belastning för kommunerna, och många kommuner har behövt köpa in bostadsrätter, villor och modulbostäder för att klara av att fullgöra sin skyldighet. Flera kommuner ger även nyanlända förtur till bostäder i de kommunala bostadsköerna. Denna hantering är ojämlig i förhållande till de invånare som bor i kommunen sedan länge och som har svårt att skaffa en egen bostad. Vi vill att regeringen ska ta de initiativ som krävs för att kommunerna inte ska kunna ge nyanlända förtur till bostäder.

Det som anförs ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

22. Förtur till bostad för vissa grupper m.m., punkt 11 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:1581 av Magnus Manhammar (S) och
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15,
bifaller delvis motion
2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17 och
avslår motion
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem och bostaden är ofta brottsplatsen i dessa fall. Möjligheten för våldsutsatta personer att lämna en destruktiv relation och få ett tryggt eget boende är av central betydelse. Här behöver förutsättningarna för civilsamhällets organisationer att bistå med hjälp och stöd säkerställas. Men det är också viktigt att ge personer som utsätts för våld och hot i hemmet förtur i kommunernas bostadskö. Regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att förverkliga detta.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

23. Förtur till bostad för vissa grupper m.m., punkt 11 (L)

av Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17,

bifaller delvis motionerna

2020/21:1581 av Magnus Manhammar (S) och

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 15 och

avslår motion

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Det finns i dag ett stort behov av jourlägenheter och skyddade boenden för personer som utsätts för våld och hot. Jag menar att kommunernas ansvar att säkerställa att det finns jourlägenheter och skyddade boenden bör förtydligas. Det skulle kunna göras genom att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar skärps. I dag föreskrivs att kommunerna varje mandatperiod ska fastställa riktlinjer för bostadsförsörjningen och att dessa ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar. Lagen bör ändras på så sätt att det tydligt framgår att kommunerna också ska analysera behovet av tillfälliga boenden för våldsutsatta personer och deras anhöriga. Eftersom bostadsförsörjningslagen också innehåller bestämmelser om länsstyrelsens ansvar att underlätta samordning mellan kommuner kan en lagändring även skapa goda förutsättningar för att analysen av behovet av jourlägenheter och skyddade boenden kan göras kommunövergripande. Regeringen bör därför ta initiativ till en ändring i bostadsförsörjningslagen i detta hänseende.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

24. Trångboddhet, punkt 12 (C, L)

av Ola Johansson (C) och Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2688 av Nina Lundström (L) yrkande 2,

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 19 och

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 29 och

bifaller delvis motion

2020/21:1003 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

I många av våra bostadsområden är trångboddhet ett utbrett problem. Det får stora sociala konsekvenser, och särskilt allvarligt är det när barn växer upp under sådana förhållanden. Här behövs ett aktivt arbete, med ökad samverkan mellan kommuner och statliga myndigheter. Ett nationellt arbete mot extrem trångboddhet i utsatta områden kan förbättra de sociala förhållandena i dessa områden. Vi menar att det behövs en kartläggning av trångboddheten, och lämpliga insatser för att motverka trångboddhet behöver utredas. Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

25. BID-samverkan, punkt 13 (SD)

av Mikael Eskilanderesson (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 3 och

avslår motionerna

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8,

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 17 och

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 30.

Ställningstagande

En ökad otrygghet breder ut sig på många håll i samhället, och detta är särskilt ett problem i de s.k. utsatta områdena. Utöver direkta brottsförebyggande åtgärder behövs insatser för att uppmuntra till samverkan mellan olika aktörer som verkar i sådana områden. Den internationellt vedertagna metoden Business Improvement Districs (BID-samverkan) bygger på ett frivilligt

samarbete mellan privata och offentliga aktörer som gemensamt finansierar och arbetar med trygghetsskapande åtgärder inom ett geografiskt avgränsat bostadsområde.

Det finns flera positiva exempel på BID-samarbeten i Sverige. Föreningen Fastighetsägare i Järva har envetet arbetat med olika insatser för att minska bostadsinbrotten i området. I Gårdsten har den s.k. Gårdstens-modellen lyckats reducera en stor del av den öppna narkotikaförsäljningen i området. Föreningen Fastighetsägare Sofielund är ytterligare ett exempel där fastighetsägare tillsammans arbetar för ökad trivsel, sammanhållning och en bättre fastighetsförvaltning i området.

En annan samverkansmodell som blivit uppmärksammas på senare tid är den s.k. EST-metoden (Effektiv samordning för trygghet). Ett femtiotal kommuner arbetar idag utifrån metoden. Syftet är att förebygga och minska otryggheten i det offentliga rummet genom tidiga insatser. Polis, kommun och kommunala bostadsbolag träffas regelbundet för att skapa sig en gemensam lägesbild av otryggheten inom ett avgränsat geografiskt område för att därefter fatta beslut om nödvändiga samordnade åtgärder och insatser.

Regeringen bör ta initiativ till att ta fram nationella riktlinjer för BID-samverkan baserat på goda exempel och erfarenheter från befintliga samverkansprojekt samt ge förslag på hur BID-samarbeten kan kombineras med offentliga insatser enligt EST-metoden.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

26. Planering för ökad trygghet m.m., punkt 14 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:658 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 4,
bifaller delvis motionerna
2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 14,
2020/21:2662 av Maria Nilsson (L) och
2020/21:2685 av Maria Nilsson (L) samt
avslår motionerna
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 20,
2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 9 och
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 32.

Ställningstagande

Polisen har identifierat ett antal särskilt utsatta bostadsområden där otryggheten är utbredd. Flera av de utpekade områdena är miljonprogramsområden. Utformningen av den fysiska miljön har stor betydelse för polisens möjligheter att bedriva en effektiv brottsförebyggande och ingripande verksamhet. Miljonprogramsområdena är utformade på ett sätt som gör det svårt för polisen att närvara utan att samtidigt utsättas för risker. Redan i statsbyggnadsprocessen måste den fysiska miljön planeras utifrån ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv. Den s.k. CPTED-metoden (Crime Prevention Through Environmental Design) används framgångsrikt i andra europeiska länder för att säkerställa att dessa perspektiv beaktas i utformningen av den byggda miljön.

Vi välkomnar att regeringen under 2019 tog initiativ till att ta fram en vägledning för trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön och en vägledning för ökad säkerhet i offentliga miljöer. Vi anser dock att det går att göra mycket mer för att hjälpa kommunerna i deras arbete med otrygga bostadsområden. Vi vill att regeringen utreder hur kommunerna kan arbeta med att förändra områdesplaneringen för bostadsområden och att en nationell handlingsplan tas fram som kommunerna kan använda som stöd i sitt arbete. Vidare vill vi att regeringen utreder hur trygghetsfrågorna kan bli en del i stadsbyggnadsprocessen, exempelvis genom användandet av den s.k. CPTED-metoden.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

27. Planering för ökad trygghet m.m., punkt 14 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 14,
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 20 och
2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 9,
bifaller delvis motionerna
2020/21:2662 av Maria Nilsson (L) och
2020/21:2685 av Maria Nilsson (L) samt
avslår motionerna
2020/21:658 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 4 samt
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 32.

Ställningstagande

Människors upplevelser av otrygghet i den egna närmiljön måste tas på allvar. Tryggheten i våra bostadsområden måste öka. Jag menar att det behövs en aktiv stadsutveckling för att skapa en tryggare miljö för boende, men också för myndigheter och blåljuspersonal. Regeringen bör därför verka för att trygghetsfrågor prioriteras i samhällsplaneringen och för en utökad samverkan mellan staten och kommunerna i brottsförebyggande syfte.

Det finns också ett stort behov av att bättre belysa de aspekter som rör jämställdheten på bostadsmarknaden. Det handlar om människors förutsättningar att ta sig in på bostadsmarknaden, men det handlar också om kreditrestriktionernas konsekvenser för jämställdheten. Även hur bostäder och boendemiljöer utformas samt tillgången till kollektivtrafik har betydelse för jämställdheten. Trygghetsfrågorna är särskilt viktiga när det gäller att åstadkomma en mer jämställd bostadsmarknad. Tämligen enkla åtgärder i stadsmiljön kan spela stor roll för den upplevda tryggheten. Belysning, planteringar och levande stadsmiljöer är viktiga i detta sammanhang. Exakt vilka insatser som behöver göras kan givetvis variera från område till område och från kommun till kommun. Men spridandet av goda exempel och lärdomar av genomförda åtgärder är helt avgörande. Regeringen bör ta initiativ till ett arbete som främjar en jämställd bostadsmarknad.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

28. Planering för ökad trygghet m.m., punkt 14 (L)

av Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 32 och avslår motionerna

2020/21:658 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 4,

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 14,

2020/21:2662 av Maria Nilsson (L),

2020/21:2685 av Maria Nilsson (L),

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 20 och

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Det finns i dag krav på att visst underhåll ska göras i byggnader, t.ex. åtgärder för skydd mot buller och lämplig energihushållning. Jag anser att det även bör ställas krav på att byggnadens underhåll ska anpassas för att motverka kriminalitet och brott. Det kan exempelvis handla om belysning, inbrottskydd och hinder mot olovlig biltrafik. Fastighetsägare till fastigheter där brott upprepade gånger begås, och där fastighetsägare upprepade gånger inte följt de krav som kommunen ställt, ska faktureras för det tillsynsarbete som måste utföras av kommunen för att granska säkerheten. Detta bör utredas och regeringen bör verka för att högre krav kan ställas på fastighetsägare att utföra brottsförebyggande åtgärder och underhåll. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

29. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 15 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 30 och avslår motionerna

2020/21:1576 av Monica Haider (S),

2020/21:1588 av Johan Andersson m.fl. (S),

2020/21:1591 av Patrik Engström m.fl. (S),

2020/21:1812 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S),

2020/21:1837 av Isak From m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2654 av Helena Bouveng och Mats Green (båda M),

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 33 och 34,

2020/21:2940 av Per Schöldberg m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4,

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 29–31,

2020/21:3059 av Emma Hult och Mats Berglund (båda MP) och

2020/21:3464 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Ett energieffektivt bostadsbestånd är viktigt av flera anledningar. Dels innebär det miljömässiga vinster, dels innebär det lägre levnadskostnader för boendet. Vi välkomnade därför förslagen i regeringens skrivelse 2018/19:152 Byggnaders energiprestanda som bl.a. innehöll förslag om att byggregler ska

bidra till teknikneutrala val, såsom icke fossilbränslebaserade uppvärmningssystem, effektiv elanvändning i uppvärmningen och energieffektiva byggnader med bra klimatskärm. Dessutom ställde vi oss bakom förslaget till genomförande av EU:s ändringsdirektiv om byggnaders energiprestanda (prop. 2019/20:81), där krav på regelbunden inspektion av byggnader med uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem med en effekt över 70 kilowatt infördes. Vi anser dock att mer behöver göras för att förbättra energieffektiviteten i bostäder. Det får bli en uppgift för regeringen att utreda ytterligare metoder som kan bidra till en effektivare energiförbrukning i bostäder.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

30. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 15 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 33 och 34,
bifaller delvis motionerna
2020/21:1576 av Monica Haider (S),
2020/21:1588 av Johan Andersson m.fl. (S),
2020/21:1591 av Patrik Engström m.fl. (S),
2020/21:1812 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S),
2020/21:2654 av Helena Bouveng och Mats Green (båda M),
2020/21:2940 av Per Schöldberg m.fl. (C) yrkande 1 och
2020/21:3059 av Emma Hult och Mats Berglund (båda MP) samt
avslår motionerna
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 30,
2020/21:1837 av Isak From m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2940 av Per Schöldberg m.fl. (C) yrkandena 2 och 4,
2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkandena 29–31 och
2020/21:3464 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige ska vara världsledande när det kommer till klimatsmart byggande. Medvetenheten i bygg- och fastighetsbranschen i Sverige är visserligen stor men mycket återstår att göra för en grön och hållbar omställning av branschen. Vi måste ta vara på alla möjligheter som kan bidra till omställningen. Takytor

bör exempelvis betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster.

Jag välkomnar det pågående arbetet med att ta fram klimatdeklarationer för byggnader. Krav på dokumentation om byggnaders klimatpåverkan kan leda till att fler aktörer väljer miljövänliga byggmaterial, t.ex. trä. Det är bra, men jag vill att mer görs från regeringens sida för att främja det industriella träbyggandet i Sverige. Jag vill att regeringen, vid sidan av arbetet med klimatdeklarationer, tar ytterligare initiativ till insatser för att öka takten i det industriella träbyggandet.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

31. Bättre krisberedskap, punkt 16 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Coronakrisen och covid-19-pandemin har på många sätt påverkat både bostadsmarknaden och våra boendemiljöer. Det är viktigt att vi nu drar lärdom av de erfarenheter som krisen gett upphov till och skapar förutsättningar för att hantera kommande kriser på ett bättre sätt. Det har under pandemin visat sig att sociala faktorer, t.ex. trångboddhet, kan påverka smittspridningen. Det är därför viktigt att arbetet med att motverka trångboddhet fortsätter. Jag ser också ett behov av riktlinjer som riktar sig till fastighetsägare, hyresvärdar och bostadsrättsföreningar för att de ska kunna bidra till informationsspridning i kristid. Regeringen bör ta de initiativ som krävs för att vi ska stå bättre rustade inför nästa kris.

Vad jag nu anförd bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

BID-samverkan, punkt 13 (C, L)

Ola Johansson (C) och Malin Danielsson (L) anför:

Business Improvement Districts, s.k. BID-samarbeten, är en samverkansmodell som används för att samla offentliga och privata aktörer i ett bostadsområde i syfte att arbeta tillsammans för att utveckla området. Erfarenheter från befintliga BID-samarbeten i Sverige visar att modellen framgångsrikt kan användas för att åstadkomma långsiktiga förbättringar i utsatta områden. Vi har länge förespråkat fördelarna med BID-modellen och efterfrågat insatser för att underlätta skapandet av sådana samarbeten. Vi välkomnar därför att regeringen i budgetpropositionen för 2021 har aviserat ett uppdrag till Boverket att bl.a. se över befintlig lagstiftning för att identifiera eventuella hinder mot fastighetsägares möjligheter att påverka ett områdes trygghet och säkerhet och de boendes möjligheter till inflytande över utvecklingen i området. För oss är det angeläget att regeringen prioriterar arbetet med att formulera uppdraget till Boverket så att myndigheten kan påbörja detta viktiga arbete. Eftersom våra partier ingår i budgetsamarbetet med regeringspartierna avstår vi dock från att följa upp våra motionsyrkanden i en reservation.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:294 av Lars Thomsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av Allbolagen för att underlätta för nyproduktion av bostäder på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:390 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas minst ett allmännyttigt bostadsbolag i varje kommun, eller att behovet uppfylls genom regional samverkan, och att regeringen bör återkomma med förslag kring hur detta ska genomföras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder ägda av kommunala bolag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 5 § lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör åläggas att tydligare redogöra för till vilka ändamål värdeöverföringen har gått och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en regel i lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som säkerställer att olovliga värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag återbetalas till det kommunala bostadsbolaget och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag bör ändras så att begreppet ”affärsmässiga principer” utgår och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, tillhandahålla en bostadsförmedling som genom transparenta regler förmedlar majoriteten av hyresbostäderna, såväl privata som allmännyttiga, i en kommun, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett krav på privata fastighetsägare att fördela 80 procent av sitt

bostadsbestånd, såväl lediga som nybyggda lägenheter, genom en kommunal eller regional bostadsförmedling och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag som innebär att hyresvärdar, såväl privata som allmännyttiga, inte ska kunna ställa orimligt höga inkomstkrav som exkluderar stora grupper av människor vid uthyrning av bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:392 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en nationell strategi för att säkerställa allas rätt till en bostad till en överkomlig kostnad och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en åtgärdsplan och tidsplan för en mer jämlik balans mellan hyresrätt och bostadsrätt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att dels studera Wienmodellen med fokus på finansieringen av nyproduktion av hyresrätter, dels föreslå hur motsvarande modell skulle kunna tillämpas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur ett statligt byggbolag med uppgift att bygga lägenheter, främst hyresrätter, som alla ska ha råd att efterfråga kan upprättas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen årligen bör lämna en skrivelse till riksdagen där regeringens nationella bostadsförsörjningsplan fastslås samt vid obalans mellan utbud och efterfrågan presentera en handlingsplan och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nedskrivningsreglerna behöver förändras så att fler hyresbostäder byggs i landsbygdskommuner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:472 av Anders Åkesson och Mikael Larsson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om byggnormer och lagstiftning för att med inriktade reformer ge ökat inflytande till den enskilda individen att förbättra sin boendesituation genom en egen arbetsinsats och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:477 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till Boverket att förenkla regelverket kring kreditgarantier, att förbättra informationen om kreditgarantier så att potentiella husbyggare nås samt att säkerställa att kreditgarantierna riktas tydligare mot svaga marknader där det är särskilt svårt att på kort sikt få lönsamhet i nyproduktion av bostäder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:618 av Solveig Zander (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till ett statligt stöd för anordnande av gemensamhetslokal i nybyggda seniorhus och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:658 av Ebba Hermansson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för kommuner för att identifiera otrygga områden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektiv och trygghetsskapande belysning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringen ska tillsätta en bred utredning om bostadsbyggande på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:755 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att subventionera byggnation av hyreslägenheter i mindre storlek och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:819 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att vidta åtgärder för att stävja den rådande bostadsbristen för studenterna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1003 av Magnus Jacobsson (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och skärpa trångboddhetsnormen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1060 av Lars Hjälmered (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad rörlighet på bostadsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1367 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en parlamentarisk utredning för en bred och förutsättningslös översyn av regler, lagar och skatter inom bostadspolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1576 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för ett ökat användande av träprodukter i byggandet av våra offentliga utemiljöer, våra äldre och nya bostadsområden och i våra tätbebyggda orter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1581 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att underlätta för våldsutsatta kvinnor och barn att snabbt få en bostad och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1588 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för stimulansåtgärder för ökat bostadsbyggande i trä och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1591 av Patrik Engström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat bostadsbyggande i trä och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en säkrare närvaro för blåljuspersonal i bostadsområden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett införande av en nationell handlingsplan för trygga bostadsområden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda lokal användning av BID-samverkan i utsatta, särskilt utsatta områden och områden i riskzonen samt utreda ett införande av nationella riktlinjer för offentliga aktörers medverkan i sådan samverkan och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en metod i likhet med CPTED och dess användning i stadsbyggnadsprocessen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att migranter inte ska ges förtur till bostäder och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda nya metoder för att effektivisera energiförbrukningen i bostäder och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ökad konkurrens på byggmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bostads- och infrastrukturberedning och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till att prioritera markanvisningar för studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kommuner där det finns universitet eller högskolor, tillsammans med lärosätena, ska planera för att studentbostäder finns tillgängliga och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1635 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förbättra förutsättningarna för om- och nybyggnation på Sveriges landsbygder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1672 av Ida Karkiainen (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre dialog och kommunal delaktighet vad gäller statens markintressen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1785 av Lars Mejern Larsson och Björn Petersson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat byggande för ökad sysselsättning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1812 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat bostadsbyggande i trä och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1837 av Isak From m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att valet av byggnadsmaterial ska utgå från möjligheten av inlagring av koldioxid vid renovering och nybyggnation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av kortare uppställningstider vid nybyggnation för att minska miljöpåverkan under byggtiden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2000 av Linus Sköld m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att underlätta för bostadsbyggande på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att bostadspolitiska reformer och nybyggnation ses över och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2125 av Denis Begic (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra investeringsstödet mera ändamålsenligt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2206 av Serkan Köse (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ekonomiska incitament för kommuner att uppdatera sina riktlinjer för bostadsförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2366 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell planering av bostadspolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2404 av Anna Johansson och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för en hög nyproduktion av bostäder med rimliga boendekostnader samt minskad boendesegregation och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2411 av Aylin Fazelian och Kenneth G Forslund (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ytterligare åtgärder för att öka bostadsproduktionen och nå en socialt och miljömässigt hållbar bostadspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för blandade upplåtelseformer i samhällsplaneringen av utanförskapsområden och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge trygghetsfrågor hög prioritet i samhällsplaneringen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2586 av Ann-Britt Åsebol (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera fler kommuner att arbeta långsiktigt med bostäder för seniorer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tillägg i bostadsförsörjningslagen om att socialnämnden ska medverka i planeringen av bostadsförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tilläggsdirektiv till utredningen Förbättrade finansieringsförutsättningar för ny- och ombyggnad av bostäder (dir. 2017:1) och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2654 av Helena Bouveng och Mats Green (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att underlätta ett ökat trähusbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2662 av Maria Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med målet att ta fram förslag för hur en trygg stadsplanering ska se ut i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2685 av Maria Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med målet att ta fram förslag för hur en trygg stadsplanering ska se ut i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2688 av Nina Lundström (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera fastighetsägarnas inkomstkrav för att förebygga trångboddhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2891 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en modern egnahemsrörelse och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2904 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småhusrörelsen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställd samhällsbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga kreditgarantierna bör riktas tydligare mot svaga marknader och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket vid handläggning av de statliga kreditgarantierna ska beakta varierande fastighetsvärden på svaga marknader och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad information och rådgivning kring de statliga kreditgarantierna och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taktyor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler insatser för att öka byggandet i trä och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2940 av Per Schöldberg m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna fördelarna med ett byggande som är bioekonomiskt motiverat och uppmuntrar till en ökad byggnation med trä och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livscykelanalyser enligt LCA bör användas för att verifiera en byggnads energi-, klimat- och miljöpåverkan under byggtiden och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja cirkulär ekonomi inom nybyggnad och renovering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ny lagstiftning för att reglera BID-samarbeten och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka samverkan mellan stat och kommun i brottsförebyggande syfte och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3024 av Lars Püss m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka de svenska byggnadskostnaderna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en struktur för byggande och planering bör införas som innebär att behovet av bostäder för alla mäts och fördelas på regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur det statliga investeringsstödet bör utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga hyresgarantier bör införas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga egnahemslån bör införas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att principen om blandade upplåtelseformer i alla bostadsområden bör säkerställas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella mått på boendesegregation ska införas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta nödvändiga åtgärder för att se till att fler har råd att efterfråga de bostäder som byggs och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner måste ta sitt bostadsförsörjningsansvar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kommunernas ansvar för att tillhandahålla långsiktiga boendelösningar för barnfamiljer kan stärkas lagstiftningsmässigt och tillkännager detta för regeringen.

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en större arkitektonisk variation ska stödjas, bl.a. genom en statlig innovationsfond för nyskapande arkitektur, och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera styrmedel och stödssystem för att fasa ut farliga kemikalier i byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt mål för att minimera skadliga kemikalier i nybyggda bostäder, förskolor och skolor till 2025 och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål om att minst hälften av alla byggnader senast 2025 ska byggas med trästomme och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3057 av Emma Hult m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kommunernas ansvar för att tillhandahålla långsiktiga boendelösningar för barnfamiljer kan stärkas lagstiftningsmässigt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3059 av Emma Hult och Mats Berglund (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilka åtgärder som behövs för att öka träbyggandet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en bred översyn av de samlade nationella regelverken som berör bostadsbyggande bör göras i syfte att skapa snabbare beslutsprocesser, öka flexibiliteten och minska produktionskostnaderna och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av regelverken bör ske med syfte att öka flexibiliteten vad gäller materialval för att därmed öka konkurrensen i byggmaterialindustrin och sänka produktionskostnaderna och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten när det är möjligt ska ställa krav på bostadsbyggande i kommuner som berörs av statliga infrastruktursatsningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3186 av Ola Johansson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en bostadssocial utredning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en analys behöver göras kring vilka åtgärder och modeller för en modern social bostadspolitik som är lämpliga att införa i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av en ny social bostadssektor och hur den i så fall ska utformas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny egnahemsrörelse och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja bildandet av byggemaskaper och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förutsättningarna för tillgången till studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelförbättringar för att öka tillgången till bostäder för äldre och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som utsätts för våld i hemmet ska få förtur i bostadskön och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja tillskapandet av s.k. BID (business improvement districts) och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera behovet av statliga insatser för att underlätta arbetet för verksamheter och projekt som syftar till att minska segregation och utsatthet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga och motverka trångboddhet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om motståndskraft mot kriser och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av riktlinjer till fastighetsägare, hyresvärdar och bostadsrättsföreningar för att de ska kunna bidra till informationsspridning i kristid och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bostadssegregation och vikten av mer blandade boendeformer även i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att bekämpa extrem trångboddhet och framtagandet av en ny trångboddhetsnorm och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre samverkan mellan fastighetsägare genom platssamverkan (BID) och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på fastighetsägare att utföra brottsförebyggande åtgärder och underhåll och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner bör ge sina bostadsbolag befogenhet att bli byggaktörer i projekt där nya bostadsrättsfastigheter eller ägarlägenheter byggs i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge länsstyrelserna i uppdrag att peka ut områden för nya stadsdelar och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare underlätta för byggande i områden där betalningsförmåga finns men där traditionell bankfinansiering är svår att ordna och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta byggande på landsbygden genom att ändra reglerna för avskrivningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtydligad lagstiftning om kommunernas ansvar för jourlägenheter och skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3464 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja initiativ till mer återbruk av byggmaterial och samtidigt sänka kostnaderna för nyproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om studentlägenheter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket ska få i uppdrag att se över sina regler för kategoribostäder i syfte att göra dessa enklare, mer flexibla och mer tillåtande och tillkännager detta för regeringen.